Drew Pearson (stînga) și Jack Anderson

conferă expresiei o culoare care lipsește echivalentelor ei din alte limbi. În 1932, un nou volum anonim, „Merry-Go-Round continuă", s-a bucurat, de asemenea, de un succes de librărie colosal. Identitatea autorilor a fost însă curînd descoperită, și atît Drew Pearson cît și Robert S. Allen au fost concediați de ziarele pentru care lucraseră. În decembrie 1932 au oferit ziarelor americane rubrica „Washington Merry-Go-Round". La început au avut numai șase clienți. În 1940, „Washington Merry-Go-Round" apărea în 350 de ziare, iar în 1969 în 650 de ziare cu un tiraj total de 60 de milioane exemplare. În 1942 Pearson s-a despărțit de Allen, a continuat singur o vreme, iar în 1958 și-a luat un nou asociat, pe Jack Anderson în prezent în vîrstă de 46 de ani, care lucra în echipa lui încă din 1947 și care acum, după moartea lui Drew Pearson va continua să scrie singur „Caruselul Washingtonului". „Rubrica, spune Anderson, va fi și de acum înainte ceea ce Drew a făcut din ea : vocea celor ce nu pot vorbi singuri".

Nimeni n-a îndrăznit vreodată în America să atace instituțiile sacre ale Americii și pe conducătorii lor, aparent mai presus de orice critică, așa cum a făcut-o Drew Pearson. Sursele lui de informare erau nelimitate. Avea legături excelente în cercurile conducătoare și nimeni nu îndrăznea să-i refuze vreo informație, întrucît, după cum spunea el însuși, „cînd telefonez, oamenii nu știu dacă am aflat ceva împotriva lor sau dacă le dau șanse să explice ceva, și de aceea îmi răspund întotdeauna". Primea zilnic 200—300 de scrisori de la oameni din toată țara care îl informau despre diferite nereguli. Faimosul caz al senatorului Thomas Dodd, împotriva căruia Congresul a adoptat o moțiune de cenzură (un fel de mustrare scrisă) s-a bazat pe dezvăluirile făcute opiniei publice de patru membri ai personalului lui Dodd, prin intermediul lui Drew Pearson. De altfel, Dodd l-a acționat în repetate rînduri în judecată pe Drew Pearson, cerînd daune care, într-unul din procese, ar fi reprezentat 5 milioane de dolari. N-a fost singurul. De 50 de ori a fost dat în judecată Drew Pearson pentru calomnie, dar n-a pierdut decît un singur proces. „Calomniile" se dovedeau a fi, de fiecare dată, fapte.

Nu e de mirare că un om ca el avea mulți dușmani și că nici prietenii lui nu-l considerau o cunoștință comodă. Convingerile sale politice liberale îl determinaseră să fie un sprijinitor consecvent al New Deal-ului, să-l atace vehement pe Joseph McCarthy încă din 1951 pe vremea cînd nimeni nu îndrăznea să crîcnească în fața lui, în schimb prietenia sa personală cu Lyndon Johnson a fost privită de unii ca putînd determina o anumită indulgență față de precedenta Administrație, dar adevărul e că Drew Pearson nu-și cruța nici prietenii. Pe Franklin Delano Roosevelt l-a acuzat că încearcă să-și subordoneze Curtea Supremă, ceea ce l-a determinat pe defunctul președinte să-l eticheteze drept „un mincinos cronic". Robert Kennedy îl detesta pentru că „Merry-Go-Round" scrisese că, în calitatea sa de ministru al justiției, autorizase interceptarea convorbirilor telefonice ale pastorului Martin Luther King. Cît despre Lyndon Johnson, cartea „The Case against Congress" descrie cu destulă malițiozitate și cu nesfîrșit de multe detalii biografia economică a fostului președinte al Statelor Unite : cum a făcut el avere și cum a dobîndit putere pentru că se bizuia pe sprijinul marilor petroliști din Texas și cum s-a revanșat, împiedicînd ani în șir, reducerea așa-zisei „alocații pentru secătuirea rezervelor de petrol", datorită căreia trusturile petroliere sînt aproape scutite de impozite. (Abia anul acesta Congresul a votat reducerea cu 25 la sută a acestei pomeni pentru bogătași). „Johnson, se arată în carte, subscria la doctrina politică potrivit căreia în Texas nimeni nu poate să fie ales fără banii petroliștilor. Știa mai bine decît oricine cum să exploateze această bogată resursă electorală. Încă din 1938, cînd nu era decît un membru oarecare al Camerei Reprezentanților, adusese bani de-ai petroliștilor în fondurile de campanie ale democraților. ...După ce a intrat în Senat și a devenit liderul majorității, Johnson nu s-a arătat nerecunoscător față de bogații săi prieteni. A avut grijă să mențină sub controlul său Comitetul pentru finanțe care lărgește portițele evaziunii fiscale inițiate de Camera Reprezentanților, în cadrul îndeplinirii obligațiilor ei constituționale...".

Desigur, însă, că nu Johnson este principalul erou negativ al „Actului de acuzare împotriva Congresului". Autorii numesc sute de persoane și descriu acțiunile lor politice și mai puțin politice cu un adevărat cult al detaliului semnificativ. Portretul lui Thomas Dodd, care cuprinde aproape 100 de pagini, a fost calificat de Robert Sherrill în „The New York Times Book Review" drept „una dintre cele mai bune biografii scurte tipărite vreodată". Povestea senatorului Dodd este povestea coruperii și degradării unui om politic a cărui aparentă tărie de caracter nu rezistă probei puterii. Drew Pearson și Jack Anderson încearcă, totodată, să pună în evidență mecanismele intime care înlesnesc și uneori determină această degradare : „Puterea, prestigiul și publicitatea au efecte diferite asupra diferiților oameni. Pentru unii ele reprezintă stimulente, îi determină să crească și să devină mai responsabili. Pentru alții reprezintă tentația desertăciunii și a iresponsabilității...

Cei mai mulți senatori sînt oameni cinstiți și onorabili, care slujesc bine națiunea. Unii senatori sînt slujitori exemplari ai poporului, devotați bunăstării naționale și contribuția lor nu va fi apreciată niciodată îndeajuns. Alții însă sînt niște oportuniști iresponsabili care se strecoară prin cariera lor fără a aduce vreodată o contribuție reală. Caracterul colectiv al acțiunilor și secretul care ascund abnegația celor dintîi acoperă și josnicia celor din urmă. Regulile și obiceiurile care interzic unui senator să-l dea de gol pe altul împiedică publicul să afle cu adevărat ceea ce se întîmplă".

Or, Drew Pearson vrea să explice opiniei publice americane ce se întîmplă cu adevărat dincolo de aparențele de onestitate și dezinteresare absolută, menținute în mod artificial în jurul membrilor Congresului, care preferă să se prezinte ca un grup omogen mai presus de orice critică și, mai ales, investigație.

Nume, fapte, cifre se succed în capitole care acoperă toate sistemele curente de fraudă, corupție, necinste, practicate pe colina Capitoliului : de la senatorii avocați care propun și susțin proiecte de legi favorabile clienților lor, la marii fermieri de tipul lui James Eastland care încasează anual 100 000 de dolari sub formă de alocație guvernamentală pentru sprijinirea prețurilor agricole în timp ce se opune sporirii salariilor de foame plătite muncitorilor agricoli negri din Mississippi ; de la bancherii a căror „dragoste nelegitimă cu Congresul a fost un secret public timp de aproape secole", la congresmenii care, ca Adam Clayton Powell, adaugă cîștigurilor lor legiuite sume enorme estorcate prin fraudă guvernului, deci contribuabililor sau la „păsările călătoare" care își prezintă voiajele de plăcere prin întreaga lume drept turnee de studii și documentare și le trec deci în contul bugetului Statelor Unite ; de la sistemul senioritații, poreclit de autori „sistemul senilității", datorită căruia „Congresul este dominat de bătrîni care mărșăluiesc încet în urma națiunii... neținînd pasul cu vremurile și adesea nici cu Administrația sau cu majoritatea membrilor propriului lor partid", la practica de a aranja salarizarea rudelor și a prietenilor senatorilor din fonduri federale ; de la lobby-iștii străini care mituiesc direct sau indirect pe legislatorii americani pentru a obține sprijinirea regimurilor reprezentate de ei (agentul fostului dictator al Nicaraguei, Somoza, și-a permis să subscrie deschis pentru campania electorală a lui John Kennedy), la presiuni exercitate de forțe cum ar fi biserica catolică (prin cardinalul Spellman) pentru intensificarea angajării militare americane în Vietnam.

Cartea lui Drew Pearson și a lui Jack Anderson conține și un capitol

consacrat „oamenilor de treabă". Dar după cum subliniază Robert Sherrill în cronica citată „acest capitol are 16 pagini, ceea ce lasă 457 de pagini pentru cei care nu sînt de treabă. Puțini dintre reporterii de la Washington ar considera raportul injust". Poate că Drew Pearson exagerează în mod conștient. El însuși afirmă că marea majoritate a congressmenilor sînt personalități capabile, devotate binelui public, dar ține să sublinieze aspectele negative tocmai pentru că dorește din toată inima amendarea lor.

„Senatorul" este, după cum arătam, un roman. Acțiunea lui se petrece într-unul din deceniile următoare și autorul a ținut să sublinieze, așa cum se obișnuiește : „Cu excepția personalităților istorice reale, personajele sînt în întregime produsul imaginației autorului și n-au nici o legătură cu vreo persoană în viață". Asigurarea nu înșeală însă pe nimeni. Chiar și cititorii mai puțin avizați recunosc, de pildă, într-unul din personajele cărții, congressmanul portorican Angel López Garcia, exclus din Congres pentru tot felul de afaceri necurate, pe congressmanul negru Adam Clayton Powell a cărui excludere din Congres a fost determinată în bună parte chiar de Drew Pearson. Unghiul de vedere este însă diferit. În timp ce, în volumul de relatări, Adam Clayton Powell este tratat fără menajamente, ca un om flușturatic, ahtiat după bani și după putere, lipsit de scrupule, în roman accentul cade pe discriminarea împotriva omului politic de culoare, fără îndoială incorect, dar nu mai incorect decît mulți politicieni anglo-saxoni și protestanți cărora nimeni nu îndrăznește să le reproșeze nimic. Cine citește însă paralel cele două cărți constată că Pearson n-a avut nevoie să inventeze nici măcar un singur fapt, nici măcar o singură trăsătură de caracter. Singura dificultate a fost, probabil, aceea de a selecționa din imensa bogăție de material informativ, acțiunile și caracterele necesare în vederea unei prezentări edificatoare a Senatului văzut dinăuntrul său. În septembrie 1969 a încetat din viață liderul minorității republicane din Senat, Everett Dirksen. În necrologul pe care i l-a făcut fiecare dintre ziarele americane se regăsesc nu numai caracteristicile atribuite în „Senatorul" „liderului majorității din Senat, Gage Hopewell" — o voce sonoră, arta de a ține discursuri înflorite, conservatorism rigid și totodată înclinația de a îmbrățișa punctele de vedere cu cele mai mari șanse de succes, ci pînă și poreclele lui : „Vrăjitorul din Oz", „Bătrînul vraci" și mai ales „Honey-Tonsils", ceea ce înseamnă aproximativ „Gîlci de miere".

„Senatorul" este o povestire la persoana întîi. Vorbește tînărul și destul de mărginitul Edward Deever, asistentul administrativ al „Marelui Ben", senatorul Benjamin Bow Hannaford, unul dintre potentații Senatului. Deever își adulează patronul și se pretează complezent la toate mașinațiile necurate în care acesta îl implică. Matrapazlîcurile celor doi vor fi demascate datorită perseverenței gazetarului Lou Parenti, care obține hîrtii compromițătoare pentru Hannaford prin intermediul unei funcționare a acestuia, Marsha Treadway. În cele din urmă, Hannaford va fi supus unui „vot de cenzură" de către Senat (în întreaga istorie a Senatului se cunosc numai cinci voturi de cenzură dintre care unul împotriva senatorului Thomas Dodd, determinat de Drew Pearson). Parenti este tratat de prietenii lui Hannaford cu injuriile proferate în realitate de senatorul democrat Kenneth McKellar împotriva lui Drew Pearson „un mincinos ignorant, un mincinos laș, un mincinos sfruntat, un mincinos patent, înrăit și infam". Senatorul Hannaford întrunește multe din calitățile și defectele defunctului senator Thomas Kerr, este ca și acesta milionar, apără ca și el, pe față, interesele trusturilor petroliere, oferă mari contribuții „electorale" unor colegi din Senat de ale căror voturi are nevoie și vorbește deschis despre dreptul său inatacabil de a profita de atribuțiile senatoriale pentru a face milioane. Regăsim în roman, printre proprietățile lui Hannaford, pînă și ferma cu „3 000 de capete de vite de rasă Black Angus", pe care o poseda în realitate Thomas Kerr.

Bețiile lui Thomas Dodd, care foarte adesea nu poate fi vizitat în biroul său de la Senat pentru că se află în stare de ebrietate, sînt atribuite în roman senatorului Alford Kemmuons, care, ca și Dodd, își pune votul la mezat. Și particularitățile senatorilor onești — de exemplu corectitudinea exagerată a lui Webb Urban, președintele fictiv al Comitetului senatorial pentru etică mergînd pînă la a nu admite să se folosească, fie chiar și din greșeală, pentru corespondența sa personală, privilegiul senatorial de a trimite scrisori nefrancate, — au un corespondent în realitate. „Act de acuzare împotriva Congresului" vorbește despre scrupulele excesive ale lui Carl Perkins, membru al Camerei Reprezentanților care, aflînd odată că o scrisoare a sa personală a fost expediată cu francarea Congresului a reușit s-o identifice la Oficiul poștal al Congresului și să lipească pe ea un timbru de 5 cenți. Personajul John Tyler Lord, distins reprezentant al unei familii aristocratice, are fără îndoială multe din trăsăturile lui Henry Cabot Lodge. Și așa mai departe. „Senatorul" nu este însă un simplu roman cu cheie, o transpunere schematică a unor fapte brute. Bine construit, plin de culoare, cu un dialog incisiv și extrem de inteligent, cu personaje vii, angajate în raporturi complexe, romanul reprezintă o succesiune continuă, ascendentă de întîmplări imprevizibile. Urmărindu-le, înțelegi și virtuțile și limitele corpului legislativ american, pătrunzi în secretele unui mecanism vetust și totuși mereu apt să producă surprize.

Într-o scrisoare pe care mi-a trimis-o în primăvara acestui an, Drew Pearson spunea că speră să mai vină în România, țară pe care a vizitat-o în repetate rînduri și unde are numeroși prieteni. Dar, la 1 septembrie 1969, un infarct i-a curmat pe neașteptate viața. Avea 71 de ani și multe planuri de viitor.

Felicia ANTIP

reflector

I-AU FURAT IDEEA...

Nello Galli, un italian de profesiune pictor, a cerut autorităților americane un milion și jumătate de dolari despăgubiri. El susține că N.A.S.A. i-ar fi plagiat desenele pentru construirea navelor de tip „Apollo". Galli, care are 46 de ani, a început să deseneze de mic copil. După război a emigrat în Argentina și și-a luat diploma de pictor la Academia de Arte din Mendoza. S-a întors în Italia în 1965 și, în același an, a participat la o expoziție colectivă la Milano. Unele din desenele sale reprezentau „subiecte spațiale", printre care astronave rotindu-se în jurul Lunii. „În tablourile mele — declară Galli — am prevăzut totul : alunizarea, cuplarea în spațiu etc. N.A.S.A a plagiat desenele astronavelor mele, pentru construirea navelor «Apollo», ceea ce a produs o devalorizare comercială a desenelor create de mine. Iată de ce am cerut o despăgubire președintelui Nixon".

PERLE... CULTIVATE

Perlele de cultură sînt cunoscute încă de la sfîrșitul secolului trecut, dar ele n-au fost produse perfect rotunde și nici n-au format obiectul unei industrii dezvoltate decît din anul 1906. Primii producători au fost japonezii, care sînt și astăzi aproape singurii „fabricanți" ai acestor mult căutate piese de podoabă (99% din producția mondială). În 1953, Japonia a livrat pe piața mondială 13 013 kg. de

perle de cultură, iar în 1963 a ajuns la 127 000 de kg. Imaginea alăturată înfățișează un sat de crescători de perle. Pe apele liniștite ale micului golf au fost instalate rameie cu scoici cărora li s-au implantat „simburii" confecționați din cochiliile altei specii de scoici (care trăiesc numai în apele fluviului Mississippi). În trei-patru ani se vor forma în corpul scoicilor, în jurul acestor simburi, perlele de cultură, care se deosebesc foarte puțin de cele naturale.

The New York Times Magazine

O CONVORBIRE CU WALTER LIPPMANN, LA 80 DE ANI

Reproducem din „New York Times Magazine" fragmente ample din interviul acordat de Walter Lippmann ziaristului englez Henry Brandon

Brandon : Statele Unite sînt cuprinse de o puternică criză socială. Considerați că ea este consecința unui eșec al generației dv. și al elitei ei conducătoare care nu au acordat suficientă atenție unor probleme ca sărăcia și foamea ?

Lippmann : Din rezultatele pe care le vedem este absolut clar că a existat un eșec. El nu se explică prin faptul că s-a acordat prea puțină atenție sărăciei și foamei. După părerea mea, eșecul se datorează în esență unei greșeli de calcul, unei înțelegeri greșite a poziției noastre în lume după cel de-al doilea război mondial. Aceasta ne-a abătut energiile de la problemele noastre reale. Greșeala constă nu numai în războiul din Vietnam, ci în iluzia că poziția ocupată de Statele Unite la sfîrșitul războiului reprezenta un raport permanent de forțe în lume. Nu. Statele Unite au fost victorioase ; dar toate structurile imperiale care stabiliseră limitele puterii americane fuseseră distruse : Reichul german, imperiul japonez. Rezultatul este că am înaintat dincolo de limitele noastre naturale și a izbucnit războiul rece. Această greșeală de calcul, făcută de generația mea, a falsificat toate celelalte calcule ale noastre — care era puterea noastră, ce ne puteam permite să facem, ce influență trebuia să exercităm în lume.

— Considerați deci că eșecul generației dv. nu se datorează unei lipse de atenție sau de fonduri pentru remedierea racilelor sociale, ci unei filozofii greșite asupra lumii, nu-i așa ?

— Da, așa este.

— În cazul acesta, considerați că protestul generației actuale este justificat ?

— Consider că este justificat.

— Ținînd seama de marele succes obținut de Statele Unite prin trimiterea unor oameni în Lună, credeți că a sosit timpul să se facă un nou pas în acest domeniu și să se aloce noi fonduri în acest scop, sau considerați că în momentul de față cheltuielile pentru cercetările spațiale ar trebui să fie reduse ?

— Aș urma sfatul celor mai buni oameni de știință, nu numai al celor mai buni ingineri pe care îi avem. Dacă ei afirmă, așa cum mi se pare că fac, că etapa următoare a explorării trebuie să fie efectuată de nave cosmise fără echipaj, acest lucru ar fi, desigur, mult mai puțin costisitor decît trimiterea de oameni. Eu aș urma această orientare.

— Ați prefera deci să se reducă costul explorării spațiale ?

— Da. Nu-i nevoie ca el să crească. Vreau să spun că poate fi de dorit să trimitem oameni în Lună, dar nu este obligatoriu s-o facem.

— Nu sînteți adeptul teoriei inutilității explorării spațiului cosmic ?

— Nu. Nu-mi însușesc punctul de vedere al acelora care afirmă că suma de aproximativ 25 miliarde dolari pe care am cheltuit-o pentru a ajunge în Lună ar fi fost cheltuită mai bine în țară pentru lichidarea cartierelor mizere și alte scopuri asemănătoare, deoarece nu cred că ar fi fost cheltuită pentru aceste scopuri. Sînt de părere că Congresul Statelor Unite sau contribuabilul american nu ar fi votat în nici un caz toată această sumă pentru vreo formă de îmbunătățire socială, deoarece nu ar fi putut să cadă de acord pentru care anume îmbunătățire s-o cheltuiască. În loc de aceasta ar fi cheltuit-o pentru băuturi alcoolice, cosmetice, televizoare și altele.

— Sînteți de părere că ei vor cheltui pentru îmbunătățiri sociale ceea ce se va economisi pe măsură ce va scădea costul războiului din Vietnam ?

— Nu cred că vor cheltui 25 de miliarde de dolari pentru vreun proiect social, deoarece nu există nici un proiect social asupra căruia să se poată ajunge la acel acord care a fost realizat, poate o singură dată într-o epocă, asupra unui proiect ca Luna. Pentru a ajunge în Lună nu au avut nevoie să consulte congresmeni, lobby-iști, exponenți ai intereselor tradiționale sau pe oamenii din Lună. Luna era pustie și de aceea a fost mult mai ușor să se ajungă la un acord. Este însă cu totul altceva să se cadă de acord asupra locului în care urmează să fie construite locuințe ieftine sau să fie curățate rîurile.

— Sînteți de părere că noua poziție a lui Nixon față de problemele sociale ar putea să atragă imaginația și sprijinul populației ?

— Sînt de părere că așa se va întîmpla. Cred că va fi nevoie de mai mult timp decît aș dori eu, dar este o poziție în mod inerent sănătoasă și aproape ireproșabilă în teorie. Sînt de acord cu oamenii care consideră că va fi nevoie de doi ani pentru traducerea în viață și legiferarea acestei poziții și că această dezbatere va fi utilă. Dar structura politică a programului social propus de Nixon este bună, este aproape ireproșabilă în principiu.

— Sînteți surprins că din Administrația Nixon nu face parte în mod practic nici un reprezentant al așazisului Establishment, adică al cercurilor conducătoare tradiționale ?

— Consider că Nixon însuși și Administrația sa sînt angajați în deflație, nu o simplă deflație financiară, ci deflația politicii inflaționiste care s-a accentuat în decursul generațiilor, de fapt din momentul cînd Wilson a promis să facă „lumea sigură pentru democrație", urmat de Franklin Roosevelt, care a promis „să salveze lumea de teamă", de Kennedy care a încercat s-o salveze de războaiele revoluționare, în sfîrșit, de Johnson care a încercat să construiască o Mare Societate pretutindeni, nu numai în Statele Unite. Erau promisiuni umflate, și în momentul de față sîntem pe cale să dezumflăm această

La 24 septembrie, cunoscutul publicist Walter Lippmann a împlinit 80 de ani. „Optzeci de ani sînt o povară grea, a mărturisit decanul ziariștilor americani unui coleg care îi lua un interviu telefonic. Vin mult mai repede decît ți-ai putea închipui și sînt surprins că m-au și ajuns din urmă. Anii nu țin atît de mult cît ai dori".

Se apreciază că Walter Lippmann a scris peste zece milioane de cuvinte, cuprinse în cele circa 4 000 de articole ale rubricii sale „Astăzi și mîine", 2 000 de editoriale, peste 300 de articole pentru reviste și douăzeci și ceva de cărți. De peste jumătate de secol, el reprezintă o prezență aproape permanentă în paginile presei americane, opiniile sale fiind reproduse și comentate cu interes și în afara Statelor Unite. După încheierea studiilor la universitatea Harvard, și-a făcut debutul în gazetărie la revista „New Republic", a purtat apoi responsabilitatea paginii editoriale a ziarului „New

York World", pentru ca, în cele din urmă, să semneze rubrica „Astăzi și mîine", cu apariție simultană în peste o sută de ziare din întreaga lume. Cu un an și ceva în urmă a renunțat la această rubrică bisăptămînală. De atunci scrie articole, fără o periodicitate regulată, pentru revista „Newsweek" și pentru alte publicații. De asemenea, lucrează la o nouă carte consacrată problemelor sociale ale epocii noastre. „Prefață la politică", „Opinia publică", „Societatea cea bună" și celelalte cărți ale lui Walter Lippmann au fost traduse în diverse țări. Opiniile exprimate de Walter Lippmann în legătură cu războiul din Vietnam — pe care îl consideră o mare greșeală a Statelor Unite —, cu problemele vieții americane contemporane și cu diversele probleme internaționale la ordinea zilei, i-au atras aprecierea unui număr însemnat de cititori dar și adversitatea cercurilor a căror orientare politică o contestă.

inflație. În decursul timpului s-a dezvoltat un grup conducător cu interese tradiționale în aceste promisiuni și programe umflate. Este absolut firesc ca el să nu fie entuziasmat de procesul deflaționist pe care îl trăim acum.

Țara s-a săturat de ceea ce numesc eu promisiuni inflaționiste. Cred că s-a săturat de prețurile mari, de războaie, de asumarea de răspunderi în întreaga lume.

— Sînteți de părere că această atitudine va duce la un nou izolaționism ?

— Dacă se consideră izolaționism opusul expansionismului extrem de care am suferit noi (așa cum am spus înainte) ca urmare a consecințelor militare ale celui de-al doilea război mondial, da, firește. Orice retragere este mai izolaționistă decît o înaintare. Dar în sensul că Statele Unite vor fi izolaționiste așa cum erau atunci cînd a izbucnit primul război mondial, desigur că nu.

— Să luăm un alt criteriu de comparație. Ideea „America întîi" dinainte de cel de-al doilea război mondial. Cum s-ar compara această idee cu situația de azi ?

— Ideea „America întîi" dinainte de cel de-al doilea război mondial era o încercare de a reveni la izolaționismul premergător primului război mondial. La început, se afirma că influența noastră trebuie să se întindă pînă la limita de 3 mile a apelor continentale. Apoi, treptat, s-a acceptat că va trebui probabil să apărăm Hawaiul și Alaska, precum și o mică întindere de mare din jurul Americii de Sud.

Pentru dumneata, Henry, care ești englez, greutatea constă poate în faptul că ești obsedat de ideea că Statele Unite vor îndeplini în secolul XX rolul pe care Marea Britanie consideră că l-a îndeplinit în secolul XIX. Vreau să spun că după războaiele lui Napoleon circula teoria că în lume a fost instaurată o Pax Britanica. După cel de-al doilea război mondial, întrucît Marea Britanie era sleită, iar America foarte puternică, a fost difuzată teoria — în special de către Churchill însuși după cel de-al doilea război mondial — că de acum înainte vom avea în lume o Pax Americana. Acest lucru s-a dovedit a fi o iluzie. Trăim după spulberarea acestei iluzii. Nu există o Pax Americana, deoarece lumea este prea mare pentru a fi guvernată de cineva.

— Permiteți-mi să mă refer la o problemă mai imediată. Ce rezultat prevedeți în Vietnam ?

— Cred că Statele Unite se vor retrage, că se și retrag. Nu sînt de părere că facem acest lucru în mod atît de clar cum susține formula expusă de Administrație. Consider că în cazul în care această retragere treptată va continua, guvernul de la Saigon se va prăbuși. În acel moment, va fi înlocuit de un nou guvern care va fi acceptabil ca partener de negociere, atît pentru Vietcong cît și pentru Hanoi. Nu cred că va fi o situație foarte glorioasă pentru noi. Cred că se poate acționa mult mai frumos și pierzînd mult mai puțin din vedere realitățile morale și spirituale ale acestui conflict anunțînd (cred că ar fi trebuit să anunțăm acest lucru atunci cînd președintele Nixon și-a preluat funcția) că obiectivul tratativelor de la Paris este de a negocia retragerea forțelor americane de pe continentul Asiei în decursul unei perioade de doi sau trei ani, însoțită de o amnistie și de alte măsuri, datorită cărora retragerea ar fi umană, dacă nu glorioasă. Cu alte cuvinte, ar fi trebuit să recunoaștem nu că am fost înfrînți, dar că nu am reușit să ne extindem influența prin intermediul genului de guvern în care ne închipuim că credem, deoarece în momentul în care ne vom retrage din Vietnamul de sud această influență va dispărea oricum.

— Dintre personalitățile pe care le-ați cunoscut, cel mai mult v-a impresionat Churchill. De ce ?

— M-am gîndit în primul rînd la ceea ce a făcut Churchill în 1940 unind Marea Britanie, și o dată cu ea mulți oameni din întreaga lume, împotriva lui Hitler. A fost o realizare uriașă a spiritului uman. Cred că strategia lui generală a războiului, deși s-au ivit neînțelegeri, a fost o strategie strălucită.

— Dar de Gaulle ?

— L-am întîlnit prima oară pe de Gaulle în 1942. Plecasem la Londra ca să-l văd. Fusesem un adept al său încă de la prăbușirea Franței, și scriam mult despre el. Era omul care nu cedase. Mi-l amintesc pe de Gaulle — și de atunci l-am văzut de mai multe ori — ca pe omul care, pe termen lung, avea mai multă dreptate decît orice persoană cu care am discutat vreodată. Nu era foarte bun pentru problemele imediate. Subiectul imediat nu-l interesa ; nu studia amănuntele. Dar în privința perspectivei, era un geniu. Aveam obiceiul să-l vizitez, indiferent dacă era la putere sau nu, și odată am fost la Colombey-les-Deux-Eglises ; îl admir și azi extraordinar de mult. Numai că de Gaulle ar fi trebuit să renunțe după primul său mandat. Nu ar fi trebuit să candideze a doua oară.

— Ceea ce numiți dv. obiectivele pe termen scurt ale lui de Gaulle nu sînt de fapt obiective pe termen lung ? relațiile dintre Franța și Germania, viitorul „Europei patriilor" ?

— Cred că faci o confuzie între viziunea pe termen lung și greșelile pe termen scurt. Să luăm relațiile franco—vest-germane : el a fost primul francez care și-a dat seama că Franța și Germania trebuie să pună capăt pentru totdeauna conflictului dintre ele care a avut ca urmare trei sau patru războaie, deși am considerat că unele cuvîntări rostite în cursul vizitelor sale în R.F.G. au fost extrem de proaste. „Europa patriilor" este de fapt o idee justă ; Europa nu este dispusă să renunțe la suveranitate în favoarea unui sistem federal. Jean Monnet a înțeles greșit sistemul american de guvernămînt. I-am spus de multe ori acest lucru. El nu putea să înțeleagă de ce ar exista vreo deosebire între Statele Unite ale Americii și Statele Unite ale Europei. Dar deosebirea este că Statele Unite ale Americii au fost totdeauna unite sub conducerea regelui Angliei, iar Statele Unite, așa cum le cunoaștem noi, s-au format pentru a realiza o uniune mai perfectă ; dar în Europa nu a existat niciodată o uniune în afară de Imperiul Roman sau Sfîntul Imperiu Roman. De aceea, în esență nici măcar azi Anglia nu ar intra în Europa lui Monnet. În calitate de englez poți să negi acest lucru. Va fi o Europă a patriilor ; așa se va întîmpla. Suveranitatea națională nu va putea să fie desființată.

— De care din pozițiile pe care le-ați adoptat în trecut sînteți deosebit de mîndru ?

— Una dintre ele, aceea de redactor-șef al ziarului „The New York World" cînd S.U.A. erau în mare pericol. Eram pe cale să invadăm Mexicul și „The New York World" a protestat atît de energic încît președintele Coolidge l-a trimis acolo pe Dwight Morrow pentru a ajunge la un compromis în loc să invadăm și să ocupăm țara. Apoi Dwigt Morrow, pentru a cimenta sentimentele bune, l-a trimis pe Lindbergh într-o vizită la Mexico City așa cum îi trimitem noi în vizită pe astronauți. Și Lindbergh s-a însurat cu fiica lui Morrow. Iată o rezolvare care îmi face multă plăcere, deoarece cred că am evitat un dezastru, ceva asemănător cu Vietnamul.

— Sînteți mîndru și de altceva ?

— Sînt fericit că m-am opus războiului din Vietnam încă din primul moment cînd a fost menționat. Am fost instruit de instructori foarte buni — nu voi menționa numele lor, dar printre ei se aflau cei mai mari generali din armata americană. Erau foștii consilieri ai președintelui Eisenhower, care nu a vrut niciodată să devină implicat în genul de război în care am fost antrenați noi în cele din urmă.

— Dacă priviți retrospectiv, care sînt evenimentele care au influențat viața dv. ?

— Primul, presupun, a fost primul război mondial, pentru care eram cu totul nepregătit din punct de vedere spiritual. Vezi, mă născusem literalmente în epoca trăsurii cu cai. Cînd eram copil, mă plimbam cu bunicul meu în trăsură prin Central Park. Automobilul abia își făcea apariția, și-mi amintesc primul telefon instalat în locuința noastră. Puteai să vorbești doar cu cîteva persoane care aveau aceeași linie telefonică. Era epoca nevinovăției și împărtășeam, desigur, această nevinovăție. Cînd a izbucnit primul război mondial mă aflam în Europa, în drum spre Elveția pentru a-mi petrece vacanța. În gară mi s-a spus că linia era închisă, germanii invadaseră teritoriul la o distanță de numai cîteva mile. Atunci mi-am dat seama pentru prima oară la ce trebuia să se aștepte lumea.

— Regretați că trăiți în secolul nostru, aparțineți mai mult secolului XIX ?

— Nu cred că mi-ar fi plăcut să trăiesc în secolul XIX. Cred că mi-ar fi plăcut secolul XVIII dacă aș fi fost unul din privilegiații care se puteau bucura de el. Asta numai deoarece îmi place să citesc despre secolul XVIII.

— Credeți că lumea de azi e mai bună decît cea din tinerețea dv. ?

— Nu. Cred că azi viața este mult mai puțin plăcută în special pentru oamenii care aveau privilegii, dar sînt de părere că anumite racile încep să dispară și în acest sens există un progres. Dar sînt unele lipsuri mari. Vreau să spun că barbaria războiului modern

este neînchipuit mai mare decît era în secolul XVIII şi chiar în secolul XIX. Sentimentul egalităţii între oameni, dreptul la egalitate este însă mai mare azi decît în copilăria mea. Pe atunci nu discutam despre el, nu exista. Orice element care face lumea mai umană şi mai raţională reprezintă un progres ; acesta este singurul criteriu de apreciere pe care îl putem aplica.

— Sînteţi de părere că tineretul de azi oferă mai multe speranţe decît generaţia tinereţii dv ?

— Unul din dezavantajele vîrstei mele este că nu te întîlneşti cu prea mulţi tineri. Te întîlneşti cu o mulţime de părinţi deziluzionaţi, citeşti despre tineri şi îi vezi în activitate. Impresia mea este că ei sînt mult mai bine informaţi decît era generaţia mea. Sînt mult mai preocupaţi de situaţia din lume. Tinerii pe care i-am întîlnit nu au nici una din caracteristicile despre care se spune că le-ar avea, sînt liberi din punct de vedere spiritual, dar nu au cîtuşi de puţin o înfăţişare exterioară murdară. Sînt înclinat să cred că datorită progresului tehnologic rapid, există o mare masă de material uman de prisos, oameni care nu pot fi folosiţi în sistemele noastre tehnologice foarte complexe. Aceşti abandonaţi ai progresului — anarhiştii, hippies, nihiliştii şi toţi ceilalţi — nu constituie un eveniment neobişnuit în istoria marilor revoluţii din lume. Probabil că aşa se întîmpla şi în secolul I şi II al Imperiului Roman. Nu cred că cineva, şi eu atît mai puţin, este în stare să facă o apreciere asupra competenţei lor sau asupra posibilităţii lor de a rezolva problemele pe care noi nu ştim cum să le rezolvăm.

— Vreţi să spuneţi că prevedeţi un tel de revoluţie ?

— Trăim într-o revoluţie ! N-o prevăd, ea există. Trăim în perioada cea mai revoluţionară din cîte au existat în ultimele secole. Ceea ce vreau să spun cu aceasta este că, aşa cum ştim, atunci cînd invenţia motorului cu abur sau a tiparului provoacă o revoluţie, aplicarea ei are repercusiuni sociale. Invenţia absolut revoluţionară a vremurilor noastre este inventarea invenţiei însăşi. Am învăţat cum să inventăm invenţii. Iată de ce epoca actuală este într-adevăr cea mai revoluţionară din cîte a trăit vreodată omul. Aceasta este, de asemenea, explicaţia deosebirilor morale şi psihologice din vremurile noastre. Azi există o mare generaţie care nu înţelege nici ştiinţa, nici vechea tradiţie umanistă. Aceşti oameni deţin probabil balanţa voturilor preponderente în sistemul nostru politic. Ei nu înţeleg decît poftele şi simpatiile lor personale, antipatiile şi prejudecăţile lor, ambiţiile şi urile lor. Dar ei sînt de fapt alienaţi atît de sursa tehnologică cît şi de sursa umană. Ei nu cred în concepţia ştiinţifică asupra lumii deoarece nu înţeleg ştiinţa.

Problema supremă care se pune omenirii este cum vor reuşi oamenii să dorească şi să fie în stare să se salveze.

— Care sînt planurile dv. pentru următorii 10 ani ?

— Nu fac planuri pe o perioadă atît de îndelungată. Dar lucrez la o carte şi dacă reuşesc s-o termin vara aceasta, ceea ce s-ar putea, voi petrece anii următori corectînd-o ; nu ştiu ce va ieşi din aceasta. Apoi voi scrie din cînd în cînd articole de ziar şi îmi voi expune părerile.

Le Monde
PARIS

TENSIUNE LA GIBRALTAR

AUTORITĂŢILE spaniole au făcut un nou pas în conflictul care le opune Marii Britanii în legătură cu statutul Gibraltarului prin hotărîrea adoptată la 1 octombrie de a tăia comunicaţiile telefonice şi telegrafice dintre Stîncă şi Spania. În mai 1968, guvernul de la Madrid hotărîse deja să închidă frontiera terestră dintre Spania şi Gibraltar pentru a protesta împotriva refuzului britanic de a lua în considerare o rezoluţie a O.N.U. recomandînd celor două părţi să înceapă tratative cu privire la Stîncă. De data aceasta, conducătorii spanioli vor să facă un gest cu prilejul expirării termenului stabilit de O.N.U. pentru „decolonizarea" Gibraltarului.

Într-adevăr, printr-o rezoluţie din 18 decembrie 1968, O.N.U. a stabilit 1 octombrie 1969 drept data limită pentru ca Marea Britanie să treacă la această „decolonizare". Castiella, ministrul afacerilor externe al Spaniei, care asistă la New York la sesiunea Adunării Generale, a cerut la 1 octombrie aplicarea acestei rezoluţii, şi a calificat atitudinea britanică drept „sfidare la adresa O.N.U.".

Cerînd începerea imediată de tratative „ cu privire la fondul problemei Gibraltarului, care este exclusiv problema decolonizării teritoriului", ministrul spaniol a lăsat în acelaşi timp să se înţeleagă în mod clar că „Spania nu va rămîne pasivă".

În consecinţă, garnizoana britanică din Gibraltar a fost pusă în stare de alarmă, iar patrulele de la frontiera cu Spania au fost întărite. În momentul de faţă, port-avionul „Eagle" şi fregata „Diana" se află în radă. La rîndul lor, spaniolii au trimis două fregate şi două corvete, care au ancorat în apropiere de baza britanică. În sfîrşit, în momentul de faţă în largul Gibraltarului au loc manevre navale ale forţelor britanice şi ale N.A.T.O., şi, potrivit presei spaniole, la bază s-ar afla „10 000 de soldaţi", care „creează condiţiile necesare pentru ca în orice moment să izbucnească un incident în această zonă".

Este adevărat că în prezent au loc în largul Gibraltarului manevre combinate, dar caracterul lor politic este dezminţit în mod formal atît la Bruxelles, la sediul N.A.T.O., cît şi la Londra. Această zarvă războinică nu este, cel puţin pentru moment, aspectul cel mai important.

Deşi potrivit unor zvonuri provenite din Madrid, Spania ar fi cerut Franţei să-i vîndă avioane „Mirage", este greu de crezut că militarii spanioli, care într-un trecut recent au dovedit că sînt mai lucizi decît diplomaţii, s-ar lansa într-un atac asupra Stîncii. Spectaculoasa operaţiune „asalt simulat împotriva Stîncii", organizată în august de înaltul comandament britanic, era destinată fără îndoială să potolească şi eventuale manifestări de nerăbdare.

Întrebarea care se pune azi este mai degrabă dacă continuarea politicii şicanelor nu poate, în cele din urmă, să stînjenească serios pe englezi. Guvernul de la Londra, care a obţinut adoptarea la Gibraltar în luna iulie a unei noi constituţii prevăzînd că colonia nu poate trece sub suveranitatea unui alt stat „împotriva voinţei populaţiei ei", îşi bazează întreaga argumentare pe cap. X al Cartei Naţiunilor Unite privind „interesele supreme ale locuitorilor" unui teritoriu contestat. Viitoarele şi eventualele represalii spaniole (extinderea limitei apelor teritoriale, perturbarea traficului aerian, bruierea emisiunilor de radio, desfiinţarea legăturii prin ferry-boat cu Marocul) ar putea să îndemne populaţia Gibraltarului să ceară integrarea la Regatul Unit. Dar această soluţie a integrării a fost respinsă atît de Londra cît şi de O.N.U.

La Centrul francez de telecomunicaţii a avut loc recent inaugurarea acestei antene de mari dimensiuni, destinată legăturilor telefonice intercontinentale

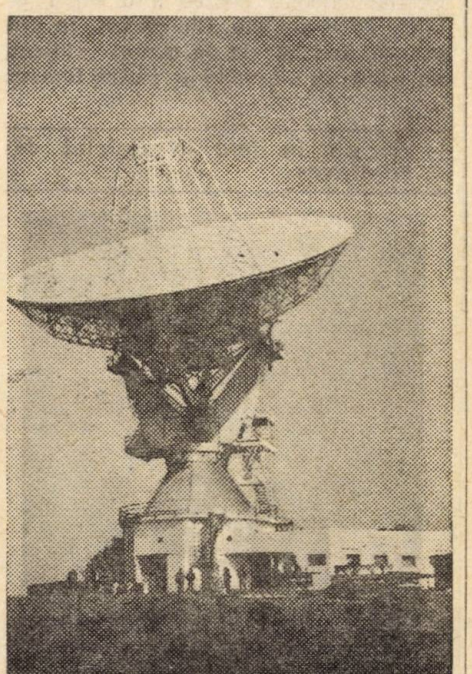

L'EXPRESS

PARIS

O CHEIE PENTRU „MISTERUL KENNEDY"

ÎNTREBAREA era nu dacă va „reveni" în viaţa politică, ci cum îşi va face revenirea. Reapariţia lui Edward Kennedy a început.

Actul întîi : senatorul şi avocaţii săi obţin, la 2 septembrie, amînarea începerii anchetei oficiale cu privire la moartea lui Mary Jo Kopechne. Actul doi : Kennedy, care de la tragedia din 19 iulie păstrase tăcere pe tărîm politic, condamnă, din nou, la 18 septembrie, politica preşedintelui Richard Nixon în Vietnam, iar presa se abţine de la orice comentariu neplăcut. Actul trei : în coloanele cotidienelor îşi face loc o nouă versiune a tragediei de pe insula Chappaquiddick, o versiune care urmăreşte să-l absolve pe Kennedy de principala acuzaţie reţinută împotriva lui. Noua versiune aparţine „comentatorului" Jack Anderson, care, asemenea asociatului său, Drew Pearson, recent decedat, îşi alcătuieşte cronica cotidiană în jurul scandalurilor care agită Washingtonul. Anderson nu fusese deosebit de blînd faţă de Kennedy : relatarea sa dobîndeşte, deci, cu atît mai mult interes şi chiar greutate.

Potrivit versiunii Anderson, Kennedy a reuşit să scape după accident şi a plonjat imediat pentru a o salva pe Mary Jo Kopechne. Din păcate, în apa neagră, agitată de un curent violent, nu izbuteşte s-o vadă pe tînăra femeie.

Ziariştii în faţa tribunalului din Edgartown

Nu ştie că ea a alunecat de pe bancheta din spate a automobilului. O caută pe bancheta din faţă. După aceste căutări fără rezultat, îşi închipuie că tînăra fată a reuşit şi ea să ajungă pe mal şi că rătăceşte căutînd ajutor.

Ca dovadă în sprijinul versiunii, Anderson se referă la mărturia lui John Farrar, plonjorul care a pescuit cadavrul lui Mary Jo. Într-adevăr, Farrar declarase anchetatorilor din statul Massachusetts că, atunci cînd a cercetat interiorul automobilului, în dimineaţa zilei de 19 iulie, a fost nevoit să înoate cîtva timp în jurul vehiculului scufundat înainte de a observa, prin geamul drept din spate, picioarele victimei. Dacă a avut nevoie de tot acest răstimp, în ciuda echipamentului său, pentru a observa corpul, Kennedy a putut foarte bine să creadă că tînăra femeie nu se mai afla în automobil : iată primul punct pe care vrea să-l stabilească Anderson.

Al doilea punct este următorul: toate ziarele au afirmat, mai mult sau mai puţin clar, că, după ce s-a înapoiat la vila pe care o închiriase cu prietenii săi pentru week-end, Kennedy a avut ideea să ceară unuia dintre „credincioşii" săi, Jo Gargan, să-şi asume răspunderea unui fapt care, după cum credea în acel moment, nu era decît un accident banal şi fără consecinţe. Anderson afirmă că această stratagemă a fost într-adevăr stabilită cu Gargan şi cu avocatul Paul Markham, care se afla în noaptea aceea pe insula Chappaquiddick. A fost elaborat un scenariu, iar ceilalţi invitaţi la week-end au fost învăţaţi ce să spună. Abia înapoindu-se pe insulă, în dimineaţa zilei de 19 iulie, Kennedy a aflat, din întîmplare, din gura unui bătrîn de vreo 70 de ani, că corpul lui Mary Jo Kopechne fusese găsit în automobilul său. Nu se mai punea problema să-l lase pe Gargan să-şi asume răspunderea accidentului. Kennedy, zdrobit, a plecat imediat la postul de poliţie din Edgartown pentru a-şi face depoziţia.

Dacă se acceptă versiunea Anderson — dar va fi oare acceptată ? — tot ceea ce a urmat după accident începe să apară sub o lumină nouă. Nu se mai pune problema laşităţii. Senatorul nu mai pare un om în asemenea măsură lipsit de curaj încît nu s-a gîndit decît la reputaţia lui, în loc să încerce s-o ajute pe tînăra femeie. Dezvăluirile procurorului Edmund Dinis, care a cerut autorizaţia să dispună efectuarea autopsiei sub pretext că hainele lui Mary Jo aveau urme de sînge, îşi pierd din importanţă. Curtea Supremă a statului Massachusetts trebuie să hotărască, luna aceasta, dacă este necesar sau nu să se deschidă o anchetă oficială şi în ce condiţii. Se pare că acum Kennedy este bine pregătit să răspundă la întrebările care îi vor fi puse.

În orice caz, revenirea lui în viaţa politică este din ce în ce mai puţin îndoielnică. Majoritatea ziarelor americane au subliniat că, în cuvîntarea rostită la Boston, el a atacat războiul din Vietnam mai incisiv ca oricînd. „Politica vietnameză a preşedintelui Nixon — a spus el — nu este altceva decît politica discreditată a trecutului. Ea nu va pune capăt războiului. Ea nu va pune capăt măcelului". Este adevărat că cuvîntarea a fost primită fără entuziasm. Este adevărat că sondajele arată scăderea popularităţii senatorului, în statul Massachusetts, de la 83 la 68 la sută. Este adevărat că democraţii continuă să se întrebe cine va fi candidatul lor în 1972. Dar este adevărat, de asemenea, că republicanii, care consideraseră prăbuşirea lui Kennedy drept fatală, sînt acum mai puţin siguri de acest lucru.

Circulase zvonul că preşedintele Nixon insistă să prezinte, anul viitor, în alegerile senatoriale din Massachusetts, un candidat republican cu prestigiu. Se vorbise despre John Volpe, ministrul transporturilor, şi despre Elliot Richardson, subsecretar de stat. De fapt, amîndoi au refuzat. Nemulţumirea creşte, din nou, în Statele Unite. Războiul din Vietnam şi problema negrilor sînt, din nou, în centrul luărilor de poziţie antiguvernamentale. Administraţia prevede zile grele încă de la jumătatea lunii octombrie. S-ar putea ca Edward Kennedy să mai aibă un cuvînt de spus.

Emile GUIKOVATY

Rinascita

ROMA

ZAMBIA: BĂTĂLIA PENTRU „COPPERBELT"

AM PĂRĂSIT Lusaka cu cinci zile înainte ca preşedintele Zambiei să anunţe hotărîrea guvernului zambian de a naţionaliza minele de cupru ale „Copperbelt"-ului. Am pierdut, deci, ocazia de a trăi zile destinate să rămînă istorice pentru Zambia.

Naţionalizarea a intervenit sub forma participării majoritare a statului ; statul pretinde de la companii cesiunea a 51 la sută din acţiuni, paralel cu menţinerea dreptului lor de a continua exploatarea, dar sub control zambian, încă 25 de ani.

După cum se vede, există dorinţa de a se acţiona progresiv şi cu o oarecare prudenţă. Preţul cuprului pe piaţa mondială, după creşterea vertiginoasă din 1966, a scăzut simţitor şi pare să se fi stabilizat. Pe de altă parte, Zambia nu este deocamdată în măsură să administreze complet singură întreprinderile miniere. Încă nu există cadre tehnice suficiente. În orice caz, zarurile au fost aruncate, riscurile au fost înfruntate. „În acest moment — a spus preşedintele Kaunda — ne găsim practic în război cu marile interese legate de Marea Britanie, Statele Unite, Africa de Sud". Interesele lovite sînt enorme. Zambia este a treia ţară din lume (după S.U.A.

Președintele Kaunda

și U.R.S.S.) pe scara țărilor producătoare de cupru (numai în 1968 a produs aproape un miliard de tone) și pînă acum exploatarea bogăției minelor sale fusese monopolizată de Roan Selection Trust și de Anglo-American Co. (și cu capitaluri sud-africane). Dacă nu chiar fărîmiturile, Zambiei îi revenea pînă acum doar o parte neînsemnată din profituri. Acum a hotărît să devină stăpînul bogățiilor sale, să-și asume administrarea lor sau cel puțin controlul. O hotărîre într-adevăr istorică.

Că naționalizarea era în firea lucrurilor, că ea se putea prevedea, e un fapt evident. De altfel, într-un anumit mod fusese anunțată dinainte. Mă refer, mai întîi, la Declarația de la Mulunghusi, dată de Consiliul Național al U.N.I.P. în aprilie 1968, care punea bazele unei reforme structurale a economiei zambiene, inclusiv participarea statului în proporție de 51 la sută într-o „serie de întreprinderi nezambiene". Șase luni după aceea, la următorul Consiliu Național al U.N.I.P., Kaunda preciza termenii reformei și o lega, pe de o parte, de perspectivele dezvoltării sociale, culturale, economice și politice ale Zambiei, pentru următorul deceniu, pînă în 1980, considerînd-o, pe de altă parte, drept condiția succesului primului plan cincinal, aflat acum spre sfîrșitul înfăptuirii (1970). Obiectivele principale ale planului: diversificarea economiei pentru a nu depinde întru totul de cupru, potențarea agriculturii, crearea unei industrii manufacturiere și de prelucrare, „înghețarea" prețurilor, creșterea venitului anual pe locuitor, extinderea învățămîntului.

O astfel de politică de progres nu ar fi putut să depindă mult timp de o economie națională în care puterea de decizie și inițiativa statului nu ar fi fost pe deplin libere. Însăși dezvoltarea sectorului de stat cerea să se extindă participarea majoritară în sectorul mixt. Există apoi și aspectul relațiilor cu țările vecine. Născută în 1964, din dizolvarea Federației Rhodesiei și Nyassalandului, Zambia a rămas credincioasă rațiunilor care au determinat-o să procedeze la dizolvarea acelei uniuni federale artificiale. Ea a continuat să nu accepte soluțiile neocolonialiste și, mai cu seamă, să combată rasismul sud-african ca și pe cel rhodesian.

Este probabil, ba chiar evident, că se ajunsese la momentul în care nenaționalizarea regiunii Copperbelt putea să constituie o dezmințire atît de gravă a politicii lui Kaunda, încît să amenințe prestigiul și autoritatea acestuia și, implicit, capacitatea însăși a Zambiei de a nu cădea în plasa neocolonialismului. Personalitatea lui Kaunda domină într-adevăr politica zambiană și se bucură de o largă popularitate.

Pentru a se întreprinde pasul important al naționalizărilor nu erau suficiente condițiile obiective care îl făceau de neamînat, sau simplele declarații. Era necesară o anumită atmosferă politică, coeziunea politică a țării în jurul politicii guvernului, un instrument politic, adică partidul, la înălțimea situației. Aceasta a înțeles-o bine Kaunda, și nu întîmplător, în cadrul Consiliului Național al U.N.I.P. din noiembrie 1968, a abordat tocmai problema partidului, care trebuia să se „reînnoiască" și să se „recalifice" în raport cu necesitățile de acțiune impuse de reforma economică anunțată.

În iunie a fost obținută o victorie zdrobitoare a U.N.I.P. asupra partidului de opoziție A.N.C. (African National Congress), al lui Karry Nkumbula, o grupare de extremă dreaptă legată de jocul neocolonialist. Înfrîngerea A.N.C. și victoria lui U.N.I.P. ar putea să însemne iminenta trecere a Zambiei la un regim cu partid unic (Zambia este singura țară africană recent independentă în care nu s-a ajuns pînă acum la un partid unic pe cale constituțională). Kaunda s-a declarat întotdeauna potrivnic sistemului cu mai multe partide și în favoarea sistemului cu un partid unic.

Lozinca electorală a fost: „Nu există independență adevărată fără independență economică". Încă o dată, referirea la cupru era evidentă. Pe de altă parte, victoria U.N.I.P. a însemnat întărirea acelora care insistă cel mai mult pentru a se ajunge repede la reforme structurale. În sfîrșit, după alegeri — și purtați de valul succesului obținut — guvernul și partidul au accentuat campania împotriva „regionalismului" și tribalismului ; s-a intervenit cu severitate împotriva acelora care, în interiorul administrației, au dat dovadă de „sectarism tribal" sau „regional", s-a denunțat în mod deschis legătura dintre diviziunile existente și politica practicată de marile interese străine încă prezente în Zambia. Studenții și sindicatele au cerut, în momentul naționalizării anunțată de către Kaunda, măsuri și mai radicale: au revendicat naționalizarea (ba mai mult, „zambianizarea", după cum se spune) băncilor în afară de cea a minelor și au protestat în legătură cu limita de 25 de ani acordată companiilor străine privind continuarea exploatării minelor. Ciocnirea în jurul acestor probleme a devenit foarte acută, dar unitatea politică a fost reconstituită pe baza proiectului lui Kaunda și pe baza acordului de principiu: naționalizarea cuprului.

Viitorul Zambiei nu este întru totul previzibil, poate să rezerve surprize, după cum a fost pentru mulți aceea a naționalizării cuprului. Fapt este că această măsură a constituit un act de curaj ce dovedește hotărîrea țării și a președintelui Kaunda de a urma o politică națională și de progres social.

Luigi PESTALOZZA

reflector

INTERVIU CU PREȘEDINTELE REPUBLICII TOGO

Întrebare — Într-o țară vecină cu Togo, Ghana, s-a anunțat întoarcerea la un regim civil. După 32 de luni, de la preluarea puterii, care sînt proiectele dv. ?

Președintele Etienne Eyadéma — **Trebuie să vă spun de la început că nu am avut niciodată vreo ambiție politică. Atunci cînd, în ianuarie 1967, armata a hotărît să intervină, a făcut-o cu intenția de a clarifica situația și de a reda puterea civililor după un răstimp de trei luni. Din păcate, acest lucru nu a fost posibil din cauza moștenirii lăsate de vechiul regim. Situația, din toate punctele de vedere, era cu adevărat catastrofală. Cu toate acestea, noi am înființat în mai 1968 un comitet constituțional. Acesta ne-a prezentat la 7 octombrie un proiect de constituție pe care eram hotărîți să-l supunem votului universal. Dar, după ce am anunțat public intenția noastră de a încredința puterea civililor, a trebuit, în interesul statului, să amînăm data.**

— Ați vorbit, recent, despre un proiect de creare a unei formații politice noi care să înlocuiască vechile partide.

— Ideea își face într-adevăr drum. De altfel, proiectul este pe punctul de a fi realizat. Așa cum am mai amintit, în Togo există un vid politic care trebuie neapărat umplut. În orice caz, această „mișcare națională" nu va fi un partid politic, în sensul clasic al cuvîntului. Sperăm că va fi realizată pînă la sfîrșitul lunii octombrie.

— Ce loc va fi rezervat vechilor lideri politici ?

— În orice caz, vechii lideri politici vor avea un loc în cadrul acestei mișcări. De altfel, dacă vreunul din ei va fi desemnat să o conducă, eu nu voi vedea nici un inconvenient.

— Cum a reacționat Togo la recenta devalorizare a francului ?

— În măsura în care această devalorizare are în mod sigur repercusiuni asupra economiei țărilor africane care aparțin zonei francului — și aceasta e cazul Togo-ului — deplîngem faptul că nu am fost consultați și nici măcar informați în prealabil de autoritățile franceze.

— Dacă vi s-ar cere să propuneți o soluție pentru conflictul nigerian ?...

— Pentru a studia această problemă delicată a fost creat un comitet consultativ al O.U.A. Togo este partizanul integrității Nigeriei, dar nu face parte din acest comitet.

(După **Jeune Afrique**)

Clarín
BUENOS AIRES

CUM SĂ FACEM MAI MULT COMERȚ?

AU AJUNS de notorietate publică unele considerații pe care președintele Băncii Interamericane de Dezvoltare (B.I.D.), dr. Felipe Herrera le expusese guvernatorului Rockefeller înainte de vizita acestuia în America Latină. În esență, aceste reflecții se referă la poziția comercială latino-americană și la relațiile sale specifice cu Statele Unite.

Dr. Herrera a observat că exportul latino-american nu a ajuns nici măcar să se dubleze în ultimii 20 de ani, în timp ce în restul lumii a crescut de 4 ori ; că Statele Unite au exportat în America Latină, în 1968, cu 180 la sută mai mult decît în 1960 ; că veniturile rezultate din investiții provenind din S.U.A. s-au dublat în aceeași perioadă ; că cîștigurile serviciilor de călători și transporturi, care erau de 500 milioane dolari în 1960, au urcat la 1,2 miliarde dolari în 1968 ; că, în acest ultim an, balanța de plăți a S.U.A. în relațiile cu America Latină a înregistrat un excedent de 1,7 miliarde dolari, în timp ce balanța cu Japonia a arătat un deficit de 1,4 miliarde dolari.

Concluzia care reiese din cifrele de mai sus este elocventă. Statele Unite au obținut un beneficiu indiscutabil în relațiile cu America Latină chiar în decada de existență a Alianței pentru Progres. Orice ajutor care ar fi fost primit de țările Americii Latine a fost amplu compensat de veniturile S.U.A. în aceste țări.

Desigur că ar fi de dorit ca America Latină să exporte mai mult. Problema este cum poate să facă acest lucru. Pentru că exporturile Americii Latine par să aibă o piață sigură și crescîndă numai în cazul petrolului și mineralelor strategice. În toate celelalte cazuri, situația este din ce în ce mai precară. Multe materii prime sînt înlocuite de către echivalentele sintetice. Alimentele, produse de către țările industrializate, sînt plasate pe piața mondială adesea, la preț de dumping. Cafeaua, baza principală a exportului latino-american, nu are o piață elastică, care să lărgească pe măsura necesităților de import ale Braziliei, Columbiei sau Costa Ricăi.

A spune, deci, că trebuie să se exporte mai mult înseamnă a cere deocamdată, imposibilul. Pentru a putea face față, în măsura în care necesitățile pieței internaționale, trebuie să vinzi ceea ce se cumpără pe această piață. Este vorba, mai ales, de produsele industriale finite și semifinite. Exemplul Japoniei este elocvent : balanța sa cu Statele Unite înregistrează un excedent de 1,4 miliarde dolari la un nivel de comerț bilateral foarte înalt. Țările industriale cumpără din ce în ce mai mult din celelalte țări industriale și vînd din ce în ce mai mult celor subdezvoltate.

Drumurile sînt deci foarte clare. Trebuie să se dezvolte o economie industrială. Și pentru aceasta trebuie să se dezvolte, înainte de toate, piața internă.

Toate strategiile care încearcă să mărească astăzi comerțul fără a avea în prealabil întărită economia țării sau care pretinde doar să exporte sînt condamnate eșecului. Violează legile economice. Pretind o nouă formă de caritate internațională — ca aceea de a ceda anumite părți din piețele interne ceea ce ar servi numai pentru a garanta un statu-quo de care, în ultima instanță — n-ar beneficia nimeni. Pentru o țară cu minusuri în exportul ei nu există decît o formulă : să se transforme în țară industrială. Și un singur drum : să construiască o industrie puternică pe baza priorităților fundamentale și serviciilor de infrastructură.

Montevideo. Poliția împrăștie o demonstrație organizată de soțiile funcționarilor de bancă, aflați în grevă de două luni

Olof PALME

prim-ministru desemnat al Suediei

Prin recenta sa alegere ca președinte al Partidului Social-Democrat, Olof Palme urmează să devină în mod automat primul ministru al Suediei — eveniment care urmează să aibă loc la jumătatea lunii curente. Premierului de pînă acum, Tage Erlander, îi urmează așadar un colaborator apropiat : Palme a fost consilierul special al primului ministru timp de aproape zece ani (1954—63) înainte de a intra în guvern.

Sven Olof Joachim Palme s-a născut la 30 ianuarie 1927 la Stockholm. Este fiul unui financiar suedez. După studii medii la liceul Humanistiska Läroverket din Sigtuna, a studiat dreptul la universitatea din Stockholm absolvind în 1951. În timpul studiilor universitare a călătorit în Indonezia, Singapore și S.U.A., unde celebrul Kenyon College (Ohio) i-a acordat de asemenea o licență, în 1948.

În 1952 a fost ales președinte al Uniunii naționale a studenților suedezi și în același an, începe să activeze în partidul social-democrat. În 1955 a devenit președintele Federației naționale a tineretului social-democrat ; în anul următor își face intrarea în parlament.

Ca membru al guvernului, Olof Palme a fost mai întîi ministru fără portofoliu (1963—1965), apoi ministru al comunicațiilor din 1965 pînă în 1967. Din 1967 și pînă în prezent a deținut portofoliul educației și problemelor culturale. În această funcție, Palme și-a confirmat reputația de reformator (atestată și de trecerea, în Suedia, la circulația pe dreapta în perioada cînd era ministrul comunicațiilor), inițiind o serie de modernizări în organizarea învățămîntului de toate categoriile. De altfel se poate afirma și pe un plan mai general că Olof Palme a întreținut și sporit atracția social-democraților față de tineret, prin atenția acordată preocupărilor, de ordin intern sau extern, a tinerei generații. O asemenea preocupare este situația țărilor subdezvoltate (Palme a condus în 1962 o anchetă asupra ajutorului suedez pentru aceste țări, și a condus direcția asistenței internaționale a Suediei). Unei alte preocupări a tineretului i-a răspuns Palme atunci cînd, primul dintre membrii guvernului suedez, a exprimat dezaprobarea pentru războiul dus de S.U.A. în Vietnam — atitudine devenită ulterior poziție oficială a guvernului suedez.

Într-un interviu acordat în aprilie 1968 revistei „Lumea", Olof Palme a apreciat favorabil relațiile româno-suedeze, exprimîndu-și speranța că ele vor continua să evolueze satisfăcător.

Olof Palme este căsătorit (din 1956) și are trei fii.

M. M.

poșta redacției

INDIENII DIN AMERICA

Valeriu Dragomir, Negru Vodă. Populațiile indiene din America sînt foarte numeroase, așa încît ne vom limita să enumerăm numai pe cele principale. La nord, de-a lungul coastelor, trăiesc eschimoșii și aleuții, iar pe coasta de nord a Pacificului, grupul numit „athapascan". Pădurile Canadei, bazinul fluviului Mississippi și Florida au fost populate de grupuri etnice foarte variate, dar care au fost înglobate în denumirea tradițională de „piei roșii". Sud-vestul Statelor Unite corespunde așa-numiților „pueblos". America centrală constituie un mozaic de grupări etnice care au aparținut civilizațiilor toltecă, aztecă și maya. În America de Sud, pe țărmurile Pacificului, s-au aflat civilizațiile preincașă și incașă. Bazinul fluviului Amazon și Antilele au fost leagănul unui ansamblu cultural în care sau evidențiat : arawakșii, tupis-guaramisii, karibsii. Cîmpiile argentiniene i-au cunoscut pe patagoni și araucani, iar sudul statului Chile și Țara de Foc — pe fuegieni (în mod practic dispăruți). Numărul limbilor indigene din America de Nord este destul de imprecis, mai cu seamă pentru că e dificil de stabilit o distincție între limbi și dialecte. O parte din aceste limbi s-au stins sau sînt pe cale de dispariție. De altfel aceste limbi și-au pierdut aproape total caracterul practic pentru că majoritatea indienilor au învățat engleza. În general lingviștii consideră că există în America de Nord 58 de familii lingvistice, pe care au reușit să le grupeze în sase ramuri mari : marea familie algonquinwakash (cuprinde aproximativ 51 de limbi și se vorbește pe întreg teritoriul american de la est la vest); marea familie eschimo-aleută (există o vorbire eschimoasă în Groelanda, nordul Canadei și Alaskăi și alta în sud-vestul Alaskăi ; familia aleută cuprinde două limbi) ; marea familie hoka-sioux (hoka se vorbea în California și Texasul meridional ; sioux la vest de Mississippi) ; marea familie na-dené (vorbită în Alaska și Canada) ; marea familie penutia (vorbită în California și statele centrale americane) ; marea familie uto-azteco-tană (vorbită în sud-vestul Statelor Unite, Mexic și Panama). În America centrală, limbile indigene nu se mai păstrează decît în regiuni foarte reduse ca suprafață, mai ales în Mexicul meridional și oriental și în Guatemala. Există totuși și aici nouă mari familii lingvistice cuitlatecă, lenka, maya-zoca, muskito-matagalpa, otomangue, paya, tarasca, jicaca și huave). Numărul familiilor lingvistice din America de Sud și insulele Antile se ridică la 108, din care cele mai importante sînt cele vorbite în extremitatea sudică a continentului (alakaluf), în Paraguay (guaykuru), în Chile (araucan) și în bazinul amazonian (pano).

PERTH

Vasile Boboc, Pitești. 1) Cele trei orașe cu același nume sînt : **Perth** din Scoția cu aproximativ 42 000 locuitori ; e construit pe minele unei vechi așezări romane (Victoria). În Australia, în estuarul Swan River, se află un alt oraș **Perth,** capitală a statului Australiei occidentale, cu o populație de peste 431 000 locuitori. Acest oraș își are originea într-un fort construit în 1829 ; la sfîrșitul secolului trecut, emigranții au fost atrași de aurul descoperit în regiune. Industria orașului Perth se află însă aproape în întregime la 20 km, lîngă portul Fremantle. **Perth Amboy** e un oraș din statul New-Jersey, cu o populație de 38 000 locuitori. Face parte din zona de extindere a New Yorkului. Principalele industrii sînt rafinarea cuprului și plumbului și construcțiile mecanice. 2) Michel Croz (1830—1865), unul din primii mari ghizi alpini ai lumii, a participat la un mare număr de ascensiuni, „în premieră" alături de Mathews, Tuckett, Moore și E. Whymper. În 1861 cucerește muntele Viso, din Alpii occidentali, la frontiera franco-italiană ; în 1864, prima ascensiune în Ecrins, în Alpii francezi ; vîrful Meije, țancul Argentière, muntele Dolent. În 1865 traversează pasul Moming, urcă pe panta vestică a Marilor Jorasses și traversează pasul Dolent. În același an (14 iulie) are loc prima ascensiune a sălbaticului vîrf Cervin, în care Croz își găsește moartea.

Gavril Drăgănescu, Lugoj. Originea familiei Hohenzollern urcă în secolul XII : contele Frederik de Zollern (mort în 1201) obține prin căsătorie burgraviatul de Nürnberg (1191). În anul 1227, pămînturile se împart între Conrad III, care pune bazele ramurii franconiene a familiei, și Frederik Leul, care întemeiază ramura șvabă. Între acestea două, ramura șvabă a fost cu timpul mult eclipsată.

Teodor Bâcu, Certej, jud. Hunedoara. Biografia actualului președinte al Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, Angie Brooks, a fost prezentată în nr. 39 al revistei noastre, la rubrica „Profil".

Prof. dr. Nic. Macarovici, str. Dr. Savini, 7, bloc R-1, sc. A, ap. 4, Iași IV, dorește să cumpere nr. 25 din 1964 al revistei „Lumea".

Romeo Bonto, Baia Mare. 1) Dorește să cumpere nr. 49/1967 și 43, 49/1968 ale revistei „Lumea". 2) Vom publica un material cu subiectul care vă interesează.

PLANUL AZIKIWE

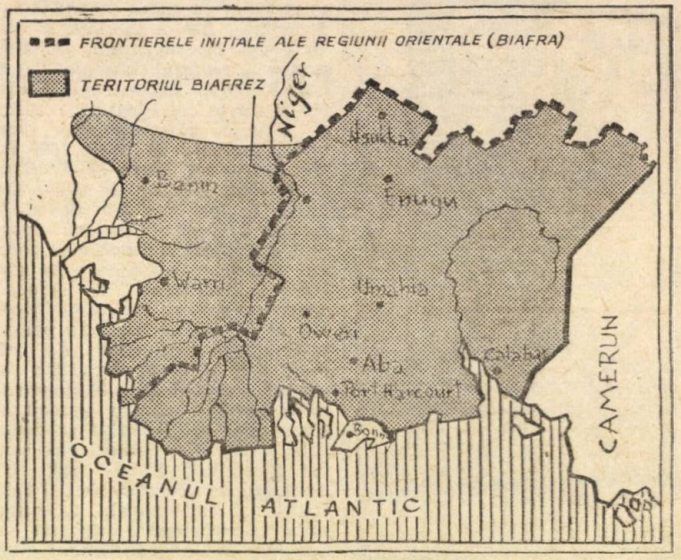

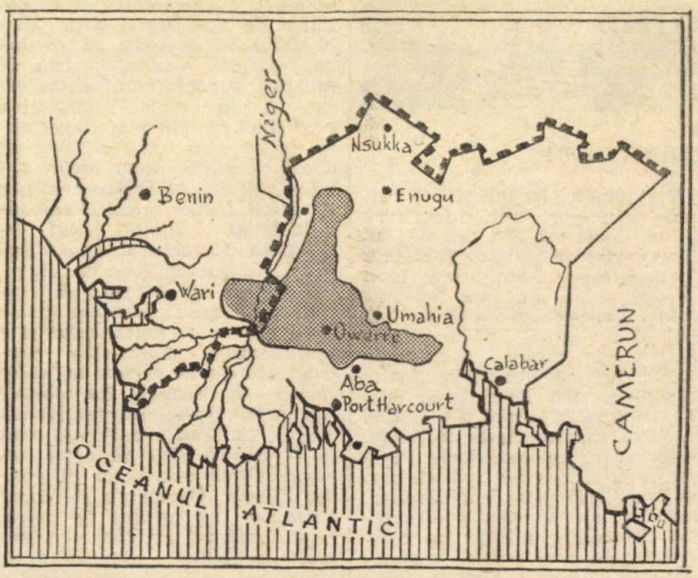

Nicolae Avram, Suceava. 1) Eșuarea tentativelor de conciliere între diferitele grupări etnice din Nigeria a dus la proclamarea „Republicii Biafra" și la declanșarea conflictului armat, la începutul lui iulie 1967. În cei doi ani care au trecut s-au putut distinge, în mare, patru perioade caracteristice pentru situația politică și militară din această zonă. Iulie-septembrie 1967 — forțele biafreze ocupă o mare parte din statul de Centru-Vest, proclamă „Statul Bénin" și se îndreaptă spre Lagos și statul de Vest ; octombrie 1967 — mai 1968 ; forțele federale recuceresc teritoriile din nordul și sudul Biafrei, inclusiv principalul port petrolier, Port-Harcourt ; iunie-octombrie 1968 ; încercuirea Biafrei, redusă la o cincime din dimensiunile sale ; noiembrie 1968 — mai 1969 ; situație militară staționară, bombardarea de către aviația federală a obiectivelor biafreze ; ofensiva biafreză de la sfîrșitul acestei perioade se sfîrșește cu pierderea Umuahiei, centru administrativ biafrez. Astăzi, superioritatea armatelor federale este evidentă. În fotografiile alăturate e prezentată harta acestor zone la începutul conflictului (în mai 1967, 2) Planul Azikiwe prevede rezolvarea conflictului nigerian prin stabilirea unei misiuni de pace asemănătoare celei din Cipru și Congo; garantarea celor mai importante soluții „ad hoc" (inclusiv administrația „zonelor de război") și dezarmarea și demobilizarea trupelor de ambele părți. Sub auspiciile Consiliului de Securitate ar urma să se organizeze un plebiscit în aceste „zone de război" (care sînt locuite de minoritățile Nigeriei și de triburile ibo) prin care să se hotărască independența Biafrei sau continuarea regimului federal. Revista noastră a tratat pe larg diferitele aspecte ale problemei nigeriene în nr. 32, 37, 47/1968 și 28/1969.

poșta redacției

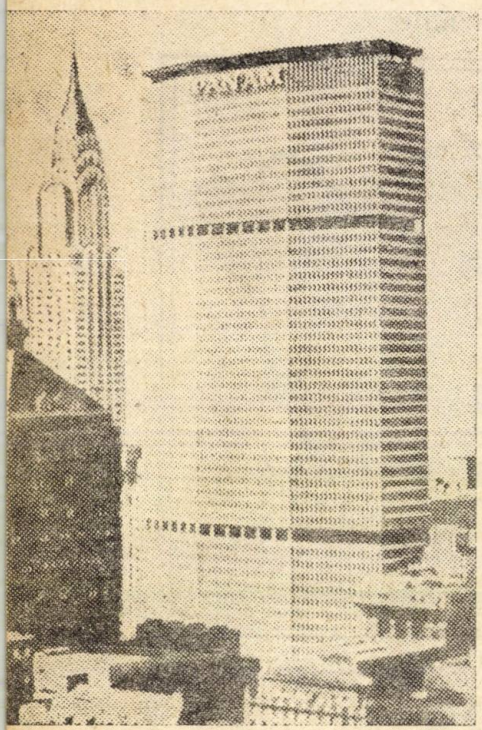

ZGÎRIE-NORI

N. Stamate, București. 1) Primul zgîrie-nori din New York a fost construit în anul 1897. Este vorba de palatul societății de asigurare Manhattan, înalt de 106 metri. Această înălțime a fost depășită de sute de clădiri aflate astăzi în mai toate metropolele lumii. Supremația în ce privește clădirile înalte folosite pentru locuințe și pentru birouri continuă s-o dețină celebrul Empire State Building, despre care am mai scris. Peste cîteva luni, „șefia" va fi preluată de cele două imobile-turn, gemene, ale Centrului Comercial Mondial, aflate în construcție la New York. Imobilul „Panam" din New York (în fotografie), în care lucrează permanent 17 000 de salariați, este considerat a fi „cel mai modern din lume". A fost construit în 1963. Are 60 de etaje și 275 de metri înălțime. Suprafața utilă a încăperilor — zece hectare. Dintre instalațiile tehnice deosebite menționăm: terasa superioară, amenajată pentru traficul elicopterelor; centrala telefonică automată, cu 20 000 de posturi; stația de televiziune internă; sistemul de condiționare a aerului, care folosește vara cîte 2 500 mc de gheață, zilnic; 65 de ascensoare, dintre care 6 bat recordul mondial de viteză. 2) Clasificarea orașelor mari, după numărul de locuitori, am publicat-o la „Poșta redacției" din 17 iulie 1969.

„GENTLEMEN AGREEMENT"

În legătură cu răspunsul dat la „Poșta redacției" cititorului Ion Muche, din Constanța, în nr. 40 al revistei, aș dori să fac unele completări. Deși acordurile verbale sînt extrem de rare, ele se întîlnesc în practica statelor chiar în epoci destul de îndepărtate. Astfel, în unele lucrări de drept internațional, se menționează tratatul încheiat la anul 870 e.n. între regii Ludovic și Carol cel Pleșuv; tratatul de alianță, garantat prin jurămînt, încheiat în anul 1697 între Petru cel Mare și Frederic al III-lea, elector de Brandenburg, a fost tot un acord în formă verbală. Pentru epoca mai apropiată, se pot cita acordul verbal intervenit în 1883 între însărcinatul de afaceri austro-ungar și ministrul francez al afacerilor externe pentru prelungirea tratatului de comerț din 31 ianuarie 1882; acordul verbal din 25 ianuarie 1885, potrivit căruia urmau să fie supuse arbitrajului reclamațiile cetățenilor americani contra Republicii Haiti etc. Un exemplu de acord verbal îl constituie și cunoscutul „Gentlemen Agreement" încheiat la Londra, în 1946, între cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate, prin care aceștia se angajau să susțină candidatura, pentru locurile de membri nepermanenți în consiliu, a unor state reprezentînd cele cinci regiuni mai importante de pe glob. Astfel, potrivit acestui acord, două locuri urmau să fie repartizate țărilor Americii Latine, unul Commonwealthului britanic, unul Orientului Mijlociu și unul Europei răsăritene. Este de observat faptul că, datorită dificultății pe care o prezenta stabilirea exactă a conținutului și a semnificației acordurilor verbale, statele au recurs în unele cazuri la organele de arbitraj sau la tribunalele internaționale. Astfel, în decizia arbitrală dată la 17 august 1889 de către baronul Lambermont, în diferendul dintre Germania și Marea Britanie cu privire la insula Lamu (situată pe coasta orientală a Africii, depinzînd de Zanzibar), arbitrul, examinînd o pretinsă declarație a Sultanului din Zanzibar, care s-ar fi declarat dispus să acorde o concesie unei companii germane în insula Lamu, a respins teza germană motivînd că „dacă nici o lege nu prescrie o formă specială pentru convențiile între state, nu este mai puțin contrariu uzanțelor internaționale de a contracta verbal angajamente de această natură și de asemenea importanță".

Curtea Permanentă de Justiție Internațională a pronunțat la 5 aprilie 1933 o hotărîre care a fost foarte viu discutată în doctrina de drept internațional („Afacerea Groenlandei orientale"), în care a admis că declarația făcută la 29 iulie 1919 ministrului Danemarcei la Oslo de către ministrul afacerilor externe al Norvegiei, Ihlen („declarația Ihlen"), în sensul că guvernul norvegian nu va crea dificultăți guvernului danez în extinderea suveranității sale asupra întregii Groenlande, fiind făcută în numele guvernului său și în cadrul competenței sale, angaja Norvegia. Aceeași Curte, privind zonele libere din Savoia și Gex (1932), a considerat că declarația făcută unui reprezentant francez de către un reprezentant al Elveției, prin care acesta își exprima asentimentul în legătură cu încheierea unui acord privind introducerea mărfurilor franceze în Elveția, lega această țară „ținînd seama de împrejurările în care a fost dată". În ce privește forța juridică a acordurilor verbale, articolul 2 al Convenției panamericane, semnată la Havana la 20 februarie 1928, prevedea că „forma scrisă este o condiție esențială a oricărui tratat". Recenta Convenție adoptată de Conferința de la Viena cu privire la Dreptul tratatelor (1969), deși prevede în art. 2 că expresia „tratat" se aplică numai acordurilor scrise, încheiate între state, precizează în articolul următor, printre altele, că aceasta nu aduce atingere valorii juridice a acordurilor verbale, nici nu exclude aplicarea în cadrul acestora a oricărora dintre regulile enunțate în cuprinsul Convenției, la care ar fi supuse, în virtutea dreptului internațional, independent de convenție.

Victor DUCULESCU
București

ȘAH ȘI RĂZBOI

Șahul se joacă în forma cunoscută de noi din secolul VI e.n. Trei secole mai tîrziu devine un joc preferat la curțile feudale. Cronicile franceze amintesc că un fiu al lui Carol cel Mare, jucînd cu un prinț străin, s-a enervat într-atît încît a încheiat partida trîntind tabla de șah în capul partenerului și omorîndu-l. În secolul XI, cei doi fii ai lui Wilhelm Cuceritorul, Robert și Henric, au făcut o vizită lui Filip I, regele Franței. Partida de șah jucată cu prințul Ludovic, fiul regelui, s-a încheiat cu o ceartă aprinsă: Ludovic îl insultă pe Henric; Henric răspunde lovindu-l cu tabla de șah. Cei doi frați se întorc grabnic acasă și se plîng ducelui de cele întîmplate. Wilhelm strînge oaste, năvălește în Franța și înaintează pînă la porțile Parisului.

D. MACH
Cîmpia Turzii

PRIMUL CONGRES INTERNAȚIONAL ȚINUT ÎN ROMÂNIA

Primul congres internațional ținut în România a fost „Congresul pentru protecția proprietății literare și artistice" (8—12 septembrie 1906). Protecția proprietății literare și artistice constituise, de altfel, obiectul a numeroase alte congrese internaționale; primul congres de acest fel fusese organizat la Paris, în 1878. Din 1878 astfel de congrese s-au ținut în fiecare an, fiind încununate, în 1886, de adoptarea a două convenții importante: „Convenția de la Berna privind dreptul de autor" și „Convenția de la Bruxelles privind protecția proprietății literare și artistice". Lucrările Congresului de la București s-au deschis în sala Ateneului, cu participarea a peste 80 de reprezentanți străini, personalități marcante ale vieții științifice, literare și artistice internaționale. A. D. Xenopol a fost ales președinte al Congresului; juriștii C. Dissescu și C. Hamangiu, arhitectul Ion Mincu, scriitorii Delavrancea, Theodor Speranța și Haralamb Lecca, George Enescu au fost aleși vicepreședinți și secretari ai Congresului.

D. G. IONAȘIU
student, București

PREMIERI OLANDEZI ȘI DANEZI

Ion Dumitrescu, Arad. 1) Regele Danemarcei, Frederick IX, a fost încoronat la 20 aprilie 1947. Prim-ministru între anii 1960—1962 a fost Uiggo Kampmann, urmat de Jens Otto Krag (1962—1968) și Hilmar Baunsgaard, ales în 1968 (1 februarie). Miniștrii afacerilor externe au fost Jens Otto Krag (1958—1962), Per Haekkerup (1962—1966), Jens Otto Krag (1966—1967), Hans Tabor (1967—1968) și Poul Hartling, desemnat la 1 februarie 1968. 2) În 1959 a fost ales premier al guvernului olandez Jan Eduard de Quay, înlocuit în 1963 cu Victor Marijnen (1963—1965). Au urmat Joseph M.L.T. Cals (1965—1966), Jelle Zijlstra (1966—1967) și Petrus J.S. de Jong, ales la 4 aprilie 1967. Ministrul afacerilor externe a fost, fără întrerupere din 1956, Joseph M.A.H. Luns.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Combinatul chimico-metalurgic
„GH. GHEORGHIU-DEJ"

BAIA MARE

Baia Mare,
str. Eliberării nr. 15

oferă

următoarele

produse

tiosulfat de sodiu cristalizat

pământuri decolorante

seleniu pur

miniu de plumb

— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic

CIL PITEȘTI

PRODUCE :
făină de lemn
din lemn de fag
în următoarele granulații :
0,18 ; 0,25 și 0,42
Întrebuințări : la formarea
miezurilor pentru turnarea
metalelor și în industria
maselor plastice
Se ambalează în saci de hîrtie
Se livrează, la cerere,
orice cantitate

CIL PITEȘTI

Lei 2

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 44 *23 octombrie 1969*

De la corespondenții și trimișii noștri speciali :

DELHI

HAGA

NEW YORK

VARȘOVIA

TEHERAN

VIENA

ANKARA

Evoluția pozitivă a relațiilor româno-belgiene

S. U. A. :

Ziua „M“

Zborurile „Soiuz“ și viitoarele „insule cosmice“

Aspect de la convorbirile oficiale

IMAGINI DIN TIMPUL VIZITEI TOVARĂŞILOR NICOLAE CEAUŞESCU ŞI ION GHEORGHE MAURER ÎN INDIA

Înalţii oaspeţi români întreţinîndu-se cu preşedintele Republicii India, Varahagiri Venkata Giri

LUMEA

Nr. 44 (313) — 23 OCTOMBRIE 1969

sumar

6 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Anca Voican*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

2 NEW DELHI. Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-indiene. *Radu Budeanu*
4 BRUXELLES. Un dialog statornic și fructuos. *Zamfir Brumaru*
8 HAGA. Temeiuri de cunoaștere și apropiere. *Corneliu Răducanu*
12 TEHERAN. Mărturii contemporane pe un pămînt legendar. *Nicolae Popovici*
14 VARȘOVIA. În sensul relațiilor de coexistență pașnică. *Iosif Dumitrașcu*
15 NEW YORK. Aniversarea Națiunilor Unite. *Constantin Alexandroaie*
21 MADRID. Criza Gibraltarului. *Sergiu Verona*
22 ANKARA. Stabilitatea politică și perspectivele ei. *Kemal Sami*

ARTICOLE

10 S.U.A. Ziua „M". *Felicia Antip*
20 Mali. Implicațiile unei remanieri ministeriale. *Rodica Georgescu*
23 Zambia. Cuprul și independența economică. *Eugenia Andrei*

24 Zborurile „Soiuz" și perspectivele științei cosmice

REPORTAJ PE GLOB

16 Ritmul febril al calmei Viene. *George Serafin*

SINTEZE

18 Tineretul și înțelegerea internațională. *Conf. univ. dr. Ovidiu Bădina*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 The Christian Science Monitor, The Sunday Times, Relazioni Internazionali, Le Monde Diplomatique

PROFIL

30 PIET DE JONG, președintele Consiliului de Miniștri al Olandei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

în acest număr

Corespondență specială din Delhi.

MOMENT IMPORTANT ÎN DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ROMÂNO-INDIENE

De la corespondenții și trimișii noștri speciali

- **BRUXELLES:** Vizita președintelui Consiliului de Miniștri al României
- **HAGA:** Opțiuni olandeze
- **NEW YORK:** Aniversarea Națiunilor Unite
- **VARȘOVIA:** În sensul relațiilor de coexistență pașnică
- **MADRID:** Criza Gibraltarului
- **TEHERAN:** Mărturii contemporane pe un pămînt legendar
- **ANKARA:** Implicațiile scrutinului parlamentar

Reportaj pe glob

TOAMNĂ VIENEZĂ

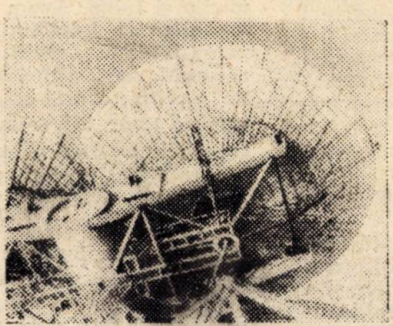

SAVANȚII DESPRE SEMNIFICAȚIA ZBORURILOR „SOIUZ"

CABINETUL DE CARTID BIBLIOTECA SIBIU

Moment important în dezvoltarea relațiilor româno-indiene

Corespondență din New Delhi de la trimisul nostru, Radu Budeanu

Aici, în India, după plecarea înalților oaspeți români, se mențin încă vii ecourile vizitei oficiale pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, cu soția, Elena Ceaușescu, și președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, cu soția, Elena Maurer, au efectuat-o la invitația președintelui Republicii India, Varahagiri Venkata Giri, și a primului ministru indian, Indira Gandhi. Străzile și fațadele clădirilor importante mai păstrează aspectul festiv al primirii cordiale făcute președintelui Consiliului de Stat și primului ministru al României.

Acum, cînd înalții reprezentanți ai poporului român au părăsit solul ospitalier al acestei țări de o milenară cultură, se poate afirma cu deplin temei că vizita a marcat un pas important în evoluția raporturilor economice, culturale și tehnico-științifice existente între cele două țări și popoare, a constituit o valoroasă contribuție la mai buna înțelegere reciprocă, la dezvoltarea prieteniei și colaborării româno-indiene.

Încă din prima zi a vizitei, o dată cu aterizarea pe aeroportul Palam din New Delhi, și pînă în ultima, cînd avionul prezidențial a decolat din Bombay, îndreptîndu-se spre patrie, observatorii politici, comentatorii diplomatici, trimișii speciali ai presei și radioteleviziunii, au avut ocazia să urmărească simpatia vie, respectul și căldura cu care populația orașelor New Delhi, Agra, Bangalore, Mysore și Bombay i-au înconjurat, de-a lungul întregii vizite, pe conducătorii români. Atmosfera de spontan entuziasm manifestată în aceste zile pe arterele orașelor parcurse de coloana oficială de mașini, freamătul multicolor al populației, interesul cu care i-au primit pe tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer muncitorii, tehnicienii, inginerii și savanții din centrele industriale și obiectivele tehnico-științifice vizitate, au căpătat o înaltă semnificație în cursul convorbirilor oficiale. Aceste convorbiri au beneficiat, ca urmare a bunelor relații statornicite între cele două țări și popoare, de aceeași atmosferă cordială și sinceră, fapt care a conferit dialogului oficial româno-indian un caracter de lucru propice studierii și concretizării posibilităților de diversificare a relațiilor economice, culturale și tehnico-științifice dintre România și India.

Interesul oaspeților români față de realizările poporului indian în diferitele domenii ale activității economice și-a găsit expresia în cuvintele de caldă apreciere rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitării Institutului indian de cercetări agricole, a uzinelor de mașini și unelte „Hindustan", a fabricii de ceasuri din Bangalore, precum și a Centrului Atomic „Bhabha", de lîngă Bombay. Faptul că România a participat și participă, în cadrul programului de cooperare și colaborare dintre cele două țări, la opera, nu lipsită de dificultăți, de edificare a unei economii indiene în pas cu cerințele tehnicii moderne, faptul că partea indiană a manifestat, de asemenea, un interes subliniat față de realizările deosebite din cadrul construcției economice a României socialiste au reprezentat, o dată mai mult, jaloane importante ale dorinței comune de a strînge și mai mult legăturile dintre cele două țări, de a adînci colaborarea dintre ele.

Consensul asupra necesității lărgirii relațiilor dintre România și India în multiple domenii de activitate a fost reliefat cu ocazia semnării, în urma convorbirilor oficiale, a unor documente care trasează direcțiile de perspectivă ale intensificării legăturilor și colaborării dintre cele două țări. Astfel, au fost semnate Acordul de cooperare științifică și tehnologică, Protocolul de schimburi comerciale pentru anul 1970 precum și Protocolul privind cooperarea în industria minieră, construcții de mașini și chimică. Documentele semnate reflectă hotărîrea comună a popoarelor român și indian de a găsi — dincolo de deosebirile de sistem social-politic, credințe religioase sau tradiții cultural-istorice — un limbaj comun, apt de a contribui la dezvoltarea în continuare, în relațiile reciproce, a unui climat de prietenie și colaborare.

Subliniind evoluția pozitivă, continuu ascendentă a legăturilor prietenești între România și India, tovarășul Nicolae Ceaușescu remarca : **„Viața a demonstrat că pe măsură ce țările noastre își dezvoltă economia, știința, cultura se creează condiții tot mai bune pentru lărgirea colaborării, pentru amplificarea schimburilor de valori dintre România și India. Avem toate motivele să apreciem ca fructuoasă colaborarea româno-indiană, rezultatele ei, care corespund pe deplin intereselor popoarelor noastre, cauzei înțelegerii și colaborării în lume. Dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre își găsește reflectarea concretă în creșterea și diversificarea continuă a schimburilor economice, în lărgirea cooperării tehnico-științifice, în intensificarea legăturilor culturale. Ne exprimăm convingerea că vizita pe care o facem acum în țara dumneavoastră, convorbirile pe care le vom avea vor marca un moment important în evoluția viitoare, pe plan multilateral, a relațiilor româno-indiene".**

Relațiile bune între cele două țări sînt rezultatul nemijlocit al faptului că ele se întemeiază pe stimă și încredere reciprocă, pe colaborare și înțelegere, în spiritul principiilor și normelor fundamentale ale relațiilor dintre state. Referindu-se la legăturile dintre cele două țări, președintele Republicii India, Varahagiri Venkata Giri sublinia : **„India și România sînt unite prin devotamentul și respectul comun față de principiile coexistenței, respectului reciproc pentru integritatea și suveranitatea fiecăruia, neagresiunii și neintervenției în treburile interne ale altora, egalității și avantajului mutual. Avînd în vedere devotiunea noastră, a țărilor și popoarelor noastre față de aceste idealuri, precum și colaborarea fructuoasă economică și culturală româno-indiană, am ferma convingere că prietenia care ne leagă se va întări continuu".**

Atît în domeniul relațiilor bilaterale, cît și în contextul mai larg al relațiilor internaționale, România și India au reafirmat, cu ocazia vizitei oficiale a conducătorilor de stat români, că înțeleg să pună la baza dialogului între state principiile a căror valabilitate a fost verificată pe deplin în practica internațională — respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne ale altor state, egalitatea în drepturi și avantajul reciproc, rezolvarea divergențelor dintre state prin mijloace pașnice, fără a se recurge la forță. Faptul că între România și India s-a stabilit un dialog fertil, în măsură să apropie și mai mult popoarele noastre, demonstrează deosebita valoare și importanță a explorării constante a tuturor posibilităților și soluțiilor de îmbunătățire a relațiilor dintre state, indiferent de orînduirea lor social-politică, de instaurare în viața internațională a unui climat de pace și securitate.

Desigur, găsirea modalităților pentru ca relațiile între state să se desfășoare conform unor principii constructive, să stimuleze schimbul de valori materiale și spirituale, depinde într-o mare măsură de stabilirea dialogului direct între cei mai înalți reprezentanți ai popoarelor, între șefii de state și guverne. Vizita conducătorilor români în India a pus încă o dată în lumină eficiența și utilitatea contactelor și convorbirilor dintre conducătorii de state și guverne în acțiunea de menținere și consolidare a păcii, de dezvoltare a înțelegerii și prieteniei dintre popoare.

Comunicatul comun dat publicității la sfîrșitul vizitei consemnează satisfacția celor două părți pentru dezvoltarea multilaterală a legăturilor între România și India și relevă hotărîrea lor de a folosi posibilitățile pe care le oferă economiile celor două țări în vederea intensificării, în avantajul reciproc, a schimburilor comerciale, a cooperării economice și tehnico-științifice, a relațiilor culturale precum și în alte domenii de activitate.

Dialogul direct între reprezentanții celor două state a permis, de asemenea, abordarea constructivă a unor importante aspecte ale relațiilor internaționale contemporane. Părțile au subliniat, printre altele, necesitatea de a se ajunge cît mai degrabă la acorduri pri-

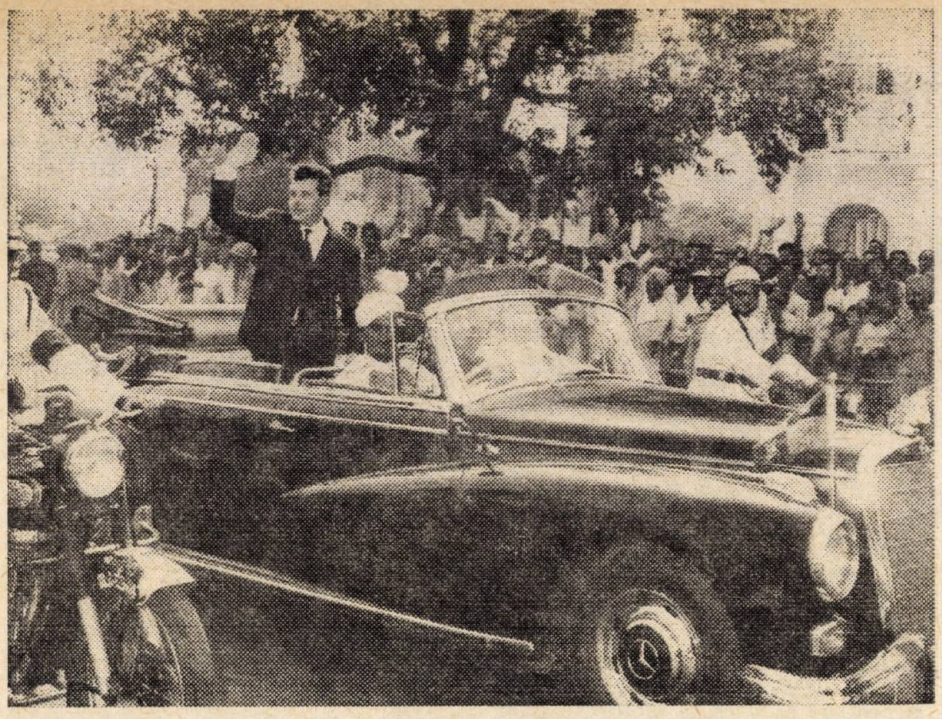

În toate localitățile vizitate, populația a făcut președintelui Consiliului de Stat al României o primire deosebit de călduroasă

La fortul Agra

vind dezarmarea generală și totală, inclusiv dezarmarea nucleară, sub un control internațional eficient, interzicerea armelor atomice și lichidarea stocurilor existente, desființarea blocurilor și bazelor militare străine, retragerea trupelor străine staționate pe teritoriul altor țări.

În legătură cu rolul și activitatea O.N.U., cele două părți — reafirmînd adeziunea lor la principiile Cartei O.N.U. — au subliniat importanța pe care o acordă sporirii eficacității și prestigiului acestei organizații internaționale, în special înfăptuirii universalității sale, pentru reglementarea problemelor complexe ale vieții contemporane, pentru promovarea colaborării între state.

Dorința popoarelor român și indian de a trăi într-un climat al păcii și cooperării multilaterale a fost subliniată și prin afirmarea îngrijorării față de persistența în lume a unor focare de conflict, a unor surse de încordare și neîncredere, care periclitează pacea și aduc un serios prejudiciu tuturor popoarelor dornice de a dezvolta între ele relații normale, politice, economice, culturale. În acest sens, cele două părți și-au exprimat speranța că tratativele de la Paris vor duce la soluționarea conflictului din Vietnam pe cale pașnică, în cadrul Acordurilor de la Geneva din 1954, la retragerea trupelor străine de pe teritoriul vietnamez, astfel ca poporul acestei țări să-și poată hotărî singur soarta, fără amestec din afară. Totodată, exprimîndu-și neliniștea față de actuala situație din Orientul Apropiat, părțile s-au pronunțat pentru soluționarea crizei din această parte a lumii prin aplicarea Rezoluției din 22 noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate, pentru retragerea trupelor israeliene de pe teritoriile ocupate, asigurarea integrității frontierelor și securității tuturor statelor din regiune, rezolvarea problemelor refugiaților palestinieni conform intereselor lor legitime.

S-a efectuat, de asemenea, un schimb de opinii privind situația din Europa. „Conducătorii ambelor părți — se arată în comunicatul final — au apreciat că făurirea securității europene, ca și îmbunătățirea situației din Asia și din alte părți ale lumii ar constitui un factor cu înrîurire pozitivă asupra evoluției relațiilor dintre țări. România și India salută ideea unei conferințe a statelor europene, consacrată cooperării și asigurării securității în Europa".

Cele două părți, România și India, și-au exprimat solidaritatea cu lupta popoarelor pentru libertate și independență națională, precum și hotărîrea de a sprijini aspirațiile legitime de dezvoltare economică și politică de sine stătătoare ale popoarelor din întreaga lume. În acest context, au fost condamnate caracterul exploatator al politicii de apartheid practicate de guvernul Republicii Sud-Africane, precum și dominația și asuprirea populației din coloniile portugheze, din Rhodesia și Namibia ; cele două părți au reafirmat necesitatea ca rămășițele colonialismului să fie lichidate, ca drepturile fundamentale ale popoarelor să fie respectate, iar egalitatea în drepturi între națiuni să fie instaurată.

Discutarea unei multitudini de probleme care prezintă un interes deosebit în contextul actualității politice internaționale, studierea și concretizarea a noi posibilități și soluții menite să ducă la dezvoltarea continuă a relațiilor bilaterale româno-indiene, reafirmarea hotărîrii comune de a multiplica și diversifica aceste relații demonstrează importanța deosebită a vizitei conducătorilor României în India pentru evoluția relațiilor dintre cele două țări, pentru cauza cooperării și păcii în lume.

Această idee este, de altfel, subliniată de ziarele indiene care comentează semnificațiile vizitei înaltelor personalități române în India. Astfel, „Times of India" relevă faptul că vizita președintelui Consiliului de Stat al României și a președintelui Consiliului de Miniștri indică importanța acordată de cele două părți, română și indiană, stabilirii de relații reciproce multilaterale din ce în ce mai strînse. De asemenea, „Economic Times" scrie că „există sentimentul că acordurile semnate între cele două țări în timpul vizitei conducătorilor români în India vor contribui la întărirea legăturilor economice bilaterale existente deja între cele două țări".

Vizita în India a tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer constituie, în planul tradiționalelor legături între țările și popoarele noastre, un pas înainte în opera de întărire și adîncire a relațiilor multilaterale dintre ele, un moment de seamă pe linia consolidării continue a prieteniei și colaborării româno-indiene. Importantă manifestare pusă în slujba dezvoltării continue a relațiilor prietenești dintre România și India, recenta vizită pune, în același timp, în lumină faptul că dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre state corespunde intereselor colaborării internaționale, cauzei păcii și securității în întreaga lume.

New Delhi, 21 octombrie

Corespondență din Bruxelles de la Zamfir Brumaru

La sosirea pe aeroportul din Bruxelles. Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, și ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, sînt întîmpinați de premierul Gaston Eyskens (dreapta) și de ministrul afacerilor externe, Pierre Harmel (în dreapta, în planul doi)

Dialog cordial și fructuos

Prima vizită în Belgia a președintelui Consiliului de Miniștri al României, Ion Gheorghe Maurer, care este însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, se desfășoară într-o atmosferă cordială și constructivă. Ea constituie încă o expresie a politicii externe a statului român, de dezvoltare continuă a relațiilor multilaterale cu toate țările, indiferent de orînduirea lor social-politică, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. Așa cum au subliniat o serie de personalități belgiene, vizita premierului român încununează o serie de contacte anterioare între diferiți reprezentanți ai celor două țări, confirmă cursul pozitiv al raporturilor politice, economice și culturale româno-belgiene și aduce o contribuție de seamă la dezvoltarea lor viitoare, în interesul ambelor părți, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Nu numai în cercurile guvernamentale, dar și în cele de afaceri, în rîndurile gazetarilor belgieni și străini, în opinia publică belgiană, vizita premierului român a fost așteptată cu mult interes și comentată anticipat în mod deosebit de favorabil. Sînt semnificative în această privință, înainte de toate, declarațiile unor personalități de frunte din țara-gazdă, făcute grupului de ziariști români invitați cu cîteva zile înaintea vizitei oficiale, pentru o călătorie de documentare în Belgia.

Ministrul de externe Pierre Harmel, personalitate marcantă a vieții publice belgiene a răspuns cu amabilitate solicitării gazetarilor români. Primindu-l, domnia-sa și-a exprimat satisfacția de a putea fi alături de primul ministru Eyskens, gazdă a premierului Ion Gheorghe Maurer, și a omologului său român, Corneliu Mănescu, cu care a avut plăcerea de a discuta, cu prilejul vizitei sale în România, în toamna anului trecut.

Referindu-se la însemnătatea vizitei în Belgia a președintelui Consiliului de Miniștri român, ministrul belgian a apreciat că această vizită consfințește raporturi constante și amicale existente de mulți ani între cele două țări. Totodată, ea ilustrează rolul pe care îl pot juca în promovarea cauzei păcii două țări hotărîte să-și aducă contribuția la soluționarea unor probleme ce se pun continentului nostru și comunității internaționale, țări care întrețin legături strînse, indiferent de regimurile lor sociale, economice și politice. Valoarea acestei vizite se manifestă din plin prin ceea ce ea simbolizează, cît și prin faptul că prilejuiește contacte personale, confruntarea punctelor de vedere și căutarea în comun de soluții.

Pierre Harmel a apreciat că consultările politice între Belgia și România se desfășoară favorabil și că preocuparea Belgiei se îndreaptă spre întărirea și lărgirea cooperării bilaterale pe plan economic, cultural și pe alte planuri. El a insistat în mod deosebit asupra preocupării celor două țări de a nu lăsa neexplorate nici una din căile către securitatea continentului. Referindu-se la dialogul care s-a instituit în ultimii ani între Belgia și România, domnia-sa a declarat : „În ce mă privește, consider că această experiență s-a dovedit fructuoasă, că trebuie continuată dacă există voința de a reduce tensiunea în Europa". Exprimîndu-și convingerea asupra utilității schimburilor de vizite, el s-a referit la contribuția pe care acestea au adus-o „la crearea unei atmosfere de consens, atît în Răsărit cît și în Apus", pentru căutarea unor „teme concrete", susceptibile de a fi negociate rapid și rodnic, „de pildă în cadrul unei conferințe privind securitatea europeană".

„In mod constant, a mai declarat domnul Harmel, Belgia a reliefat responsabilitatea care incumbă țărilor mari în opera de apărare a păcii. Totodată, însă, ea își dă seama că ar fi prea simplist și pînă la urmă hazardat de a se lăsa totul numai pe seama eforturilor marilor puteri, în timp ce toate celelalte țări ar rămîne simple spectatoare față de ceea ce interesează deopotrivă pe toți. Iată de ce Belgia ține să-și aducă sprijinul ei activității desfășurate de O.N.U., pe care o consideră a fi un cadru corespunzător pentru formarea unui consens universal în apărarea păcii".

Domnul Harmel a relevat, totodată, însemnătatea pe care Belgia o acordă încheierii între țările europene de înțelegeri regionale care să reducă tensiunea, să creeze o atmosferă de încredere reciprocă, să ducă la creșterea cooperării economice și tehnologice etc. Poate fi mai puțin important — a declarat el — dacă la început numărul problemelor în jurul cărora asemenea înțelegeri ar putea fi inițiate este limitat ; principalul este că acordurile intervenite permit să demonstreze con-

cret, prin conținutul lor politic, voința comună de cooperare multilaterală.

Împreună cu alte state europene, Belgia este coautoare a rezoluției inițiate de România și aprobată în 1965 de Adunarea Generală a O.N.U., privind dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate între statele europene. Am rugat pe interlocutorul nostru să ne prezinte opinia d-sale privind stadiul de realizare a acestei rezoluții, perspectivele de viitor: „Rezoluția respectivă, ne-a spus domnul Harmel, avea drept scop să contribuie la consolidarea păcii prin dezvoltarea climatului de destindere, stimulînd relațiile prietenești și de cooperare între toate statele europene, indiferent de regimurile lor sociale și politice. Consider că, prin activitatea desfășurată în domeniul economic, tehnic, științific și cultural, țelul propus a fost atins într-o măsură deloc neglijabilă. Chiar dacă rezultatele nu sînt poate prea spectaculoase, ele sînt oricum foarte pozitive. Perseverînd pe această cale, aplicînd aceeași metodă practică cu insistență și voință de a izbîndi, nu încape îndoială că țelul final va fi atins".

Aceeași ospitalitate și solicitudine am întîlnit din partea președintelui Senatului, Paul Struye, a ministrului culturii franceze din Belgia, Albert Parisis, a ministrului comerțului exterior, Henri Fayat. Toți au fost, în ultimii ani, oaspeți ai țării noastre și au ținut să evoce în cuvinte calde vizitele făcute în București și în alte localități, convorbirile pe care le-au avut cu personalități guvernamentale, cu parlamentari și oameni de cultură, cu diverși specialiști români.

Președintele Senatului, de pildă, a relevat importanța convorbirilor dintre premierii și miniștrii afacerilor externe ai Belgiei și României, apreciind că ele pun în lumină năzuințele celor două țări de a coopera atît în folosul lor reciproc, cît și în folosul comunității internaționale. Președintele Struye consideră că realizarea principiilor coexistenței pașnice între state cu regimuri politico-sociale diferite, prin crearea unui climat de încredere reciprocă și dezvoltarea cooperării lor, constituie o premisă importantă pe calea înfăptuirii securității europene — deziderat comun al Belgiei și României. Apartenența unor țări la alianțe diferite, ne spune domnia-sa, nu trebuie să constituie o piedică în calea cooperării internaționale. Exemplul Belgiei și României este în această privință grăitor, a încheiat interlocutorul nostru. Concepția politică a amfitrionului nostru se asociază cu o vie și caldă simpatie pentru România. Evocînd vizita sa în țara noastră, domnia-sa apreciază în cuvinte deosebit de calde inestimabila valoare istorică și artistică a mînăstirilor noastre din nordul Moldovei, grija cu care autoritățile române au restaurat și păstrează aceste comori.

Despre contactele și schimburile în domeniul cultural și artistic între cele două țări, despre rezultatele obținute pînă acum și perspectivele ce se întrevăd, ne-a vorbit în același spirit ministrul culturii franceze, Albert Parisis. De asemenea, în ceea ce privește problemele relațiilor economice, ministrul comerțului exterior, Henri Fayat, a relevat, înainte de toate, utilitatea discuțiilor pe care le-a avut cu prilejul vizitei sale recente în România în ce privește extinderea schimburilor comerciale și a acțiunilor de cooperare industrială și tehnică dintre cele două țări ale noastre. El a subliniat că partea belgiană este gata să creeze întreprinderilor române de export posibilitățile necesare de a-și lărgi piața de desfacere, să examineze și să vină în întîmpinarea diferitelor planuri menite să ducă la echilibrarea balanței de importuri și exporturi belgiano-române.

În afară de convorbirile amintite, gazetarii români au avut numeroase alte ocazii de a constata simpatia și interesul față de țara noastră și față de vizita șefului guvernului român. Asemenea prilejuri au fost, printre altele, conferința de presă ținută marți dimineața la Ministerul Afacerilor Externe și consacrată, în principal, acestei vizite, întîlnirea de la Casa Presei cu un număr de gazetari, în frunte cu președintele Asociației Profesionale a Ziariștilor din Belgia, Van Erbs, care ne-a vizitat de altfel țara. Asemenea prilejuri au fost și vizitele făcute de grupul nostru în orașele Gand, Bruges, Anvers, au fost discuțiile cu numeroși reprezentanți ai vieții economice și artistice din Belgia.

În cadrul convorbirilor începute miercuri — și care continuă în cursul dimineții de joi — cele două părți au abordat, într-un spirit de înțelegere mutuală, problemele relațiilor bilaterale, îndeosebi în domeniul economic, și au făcut un tur de orizont al problemelor internaționale actuale.

În ceea ce privește relațiile economice bilaterale, atenția principală este îndreptată spre sporirea în continuare a volumului schimburilor comerciale, care au crescut în 1968 de 5 ori față de 1965, precum și spre lărgirea obiectivelor de cooperare în domeniul industriei. Se remarcă din partea cercurilor oficiale și de afaceri din Belgia un interes crescînd față de actualul potențial de export al industriei românești și, mai ales, față de perspectivele de dezvoltare în cursul viitorului plan cincinal al țării noastre.

Dialogul constructiv care se desfășoară între România și Belgia în jurul unor probleme de interes atît bilateral cît și general, îndeosebi în jurul problemei securității europene — și care se poartă acum pentru prima dată la nivelul primilor miniștri — a arătat cu claritate interesul celor două părți față de această problemă. Trebuie subliniat că, într-o serie de probleme, punctele de vedere ale României și Belgiei sînt identice sau apropiate și că de ambele părți se manifestă dorința intensă ca fiecare, separat și împreună, să-și aducă contribuția la întreprinderea unor măsuri concrete care să faciliteze trecerea de la declarații la fapte în ceea ce privește înfăptuirea securității europene.

Ca și opinia publică din țara noastră, opinia publică belgiană urmărește cu interes desfășurarea vizitei oaspeților români în Belgia, avînd convingerea că ea va contribui la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a legăturilor de colaborare multilaterală dintre cele două țări.

Bruxelles, 22 octombrie

reflector

YVELINES BIS

Duminică, au avut loc în Franța șase alegeri legislative parțiale. Maurice Couve de Murville și alți cinci oameni politici care făcuseră parte din cabinetul său — potrivit prevederilor constituționale, intrînd în guvern, predaseră unor supleanți mandatele lor de deputați — au solicitat, din nou, voturile alegătorilor. Fostul premier, foștii miniștri Edgar Faure, Pierre Messmer, Joël Le Theule, Jean Chamant și fostul secretar de stat, Pierre Dumas, nefiind membri ai actualei echipe guvernamentale, urmăresc să-și desfășoare, în continuare, în cadrul parlamentar, activitatea politică.

Încă din timpul campaniei electorale, atenția observatorilor s-a concentrat asupra a două dintre circumscripțiile disputate: asupra circumscripției a 4-a a departamentului respectiv, Yvelines, unde candida fostul premier; asupra circumscripției a 3-a a departamentului Doubs, unde candida fostul ministru al educației naționale, Edgar Faure.

Circumscripția lui Couve de Murville are o populație burghez-conservatoare, dar include și destul de multe așezări rurale și o anumită proporție de electorat muncitoresc. În această circumscripție, fostul premier a fost pus în fața a numeroase probleme locale (ansamblul urbanistic Parly II a înghițit și spațiul pe care s-ar fi putut construi școli pentru cei 12 000 de copii din partea locului care în 1974 vor trebui să învețe etc.). Observatorii consideră că lui Couve de Murville îi sînt mai apropiate problemele de ordin general, dar el nu le concepe totdeauna la fel ca succesorii lui. Un comentator francez nota, folosind citate din declarații ale fostului premier: „Ține la prietenii săi politici dar el a venit la conducere «în împrejurări dramatice» și, în fond, «politica actuală a fost începută de propriul lui guvern cu cincisprezece luni în urmă». Totuși, dintr-o întorsătură de frază se poate afla că francul «nu trebuia devalorizat». Critica față de prietenii săi politici este subiacentă..." („Le Nouvel Observateur").

În Doubs, regiune de mică industrie și creștere a vițelor, Edgar Faure a adoptat un stil pe care unii observatori îl consideră ca o foarte abilă „sinteză a vechiului radicalism și a tinerei tehnocrații". „Sînt întrebat uneori de ce n-am fost candidat la președinție? a declarat Edgar Faure. Dacă vreți să mă aveți într-o zi ca președinte al Republicii, trebuie mai întîi să votați pentru mine ca deputat". Nuanța pe care mulți comentatori o înregistrează: definindu-se necontenit ca un discipol al generalului de Gaulle, nu a invocat niciodată U.D.R. ca for tutelar.

Rezultatele alegerilor se cunosc: din cei șase candidați ai majorității, cinci au obținut investitura solicitată. Maurice Couve de Murville și adversarul său, Michel Rocard (P.S.U.), sprijinit de toate formațiile de stînga, vor candida din nou duminică.

săptămîna

în telegrame

Pekin

CONVORBIRILE SOVIETO - CHINEZE

La 20 octombrie, la Pekin au început convorbirile între delegațiile guvernamentale sovietică și chineză, în conformitate cu acordul realizat anterior între cele două guverne. Delegația guvernamentală sovietică la convorbiri este condusă de V. Kuznețov, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S. Din partea chineză participă o delegație guvernamentală condusă de Ciao Kuan-hua, adjunct al ministrului afacerilor externe al R.P. Chineze.

După cum anunță agenția China Nouă, la Pekin a fost dată publicității la 7 octombrie o declarație guvernamentală în care se arată, printre altele, că în cadrul întîlnirii dintre premierul Ciu En-lai și președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin, care a avut loc la 11 septembrie la Pekin, a avut loc un schimb de păreri în problema frontierei, comerțului și în alte probleme privind relațiile dintre cele două țări. Pentru a obține o destindere a situației de-a lungul frontierei dintre cele două țări, partea chineză a prezentat propunerea ca părțile chineză și sovietică să ajungă înainte de toate la un acord asupra unor măsuri provizorii privind statu quo-ul la frontieră, pentru evitarea conflictelor și pentru dezangajare. Guvernul R.P. Chineze și guvernul U.R.S.S. au hotărît, prin convorbiri, ca la Pekin să aibă loc negocieri în privința problemei frontierei chino-sovietice, la nivelul miniștrilor adjuncți ai afacerilor externe.

Cu prilejul sosirii sale la Pekin, șeful delegației sovietice, V. Kuznețov, a făcut ziariștilor o declarație în care sublinia, potrivit agenției TASS : „Delegația guvernamentală sovietică a sosit la Pekin în conformitate cu acordul realizat între guvernul Uniunii Sovietice și guvernul Republicii Populare Chineze pentru a avea convorbiri în problemele care interesează ambele părți. Sperăm că aceste convorbiri vor fi rodnice și vor fi în folosul țărilor și popoarelor noastre".

Orientul Apropiat

DIPLOMATICE, MILITARE

Luna trecută, un comunicat oficial publicat la O.N.U. arăta că miniștrii afacerilor externe ai celor patru mari puteri și-au exprimat acordul în ce privește reluarea convorbirilor privitoare la găsirea unei soluții a conflictului din Orientul Apropiat și continuarea misiunii reprezentantului special al secretarului general al O.N.U. în Orientul Apropiat, Gunnar Jarring. Răspunzînd unei întrebări adresată de un ziarist, secretarul general al O.N.U., U Thant, a confirmat că cele patru mari puteri își vor relua convorbirile luna viitoare, la New York.

Între timp, au apărut pe plan local elemente noi. Liga arabă a început, la cererea Irakului, o serie de consultări în vederea organizării unei reuniuni extraordinare la nivel de ambasadori. Guvernul irakian a cerut convocarea de urgență a acestei reuniuni pentru a discuta problema prezenței cetățenilor americani în cadrul forțelor armate ale Israelului. Concomitent, Mahmoud Riad, ministrul egiptean al afacerilor externe, a avut întrevederi separate cu ambasadorii Franței, Marii Britanii și Uniunii Sovietice, în problema autorizațiilor acordate de Statele Unite emigranților americani de a servi în armata israeliană, păstrîndu-și naționalitatea de origine. Ministrul egiptean a înștiințat pe șefii misiunilor diplomatice ale celor trei mari puteri reprezentate la Cairo, că atitudinea americană ar putea avea consecințe asupra întregii situații din regiune. Președintele Consiliului de miniștri libanez, Rashid Karame, a declarat la rîndul său : „Regret poziția pe care au adoptat-o Statele Unite. Sîntem solidari cu țările arabe în apărarea integrității și menținerea securității noastre". În fața a zece ambasadori arabi, Departamentul de Stat a dat luni asigurări că guvernul american nu încurajează cetățenii americani să servească în armata israeliană, explicînd situația celor înrolați și cu dublă naționalitate.

Cît privește situația din zona Canalului de Suez, în cursul săptămînii s-a înregistrat un violent duel de artilerie între forțele armate ale R.A.U. și cele israeliene. Ciocniri au avut loc și între trupele libaneze și grupuri de comando palestiniene. Un comunicat al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, dat publicității la 19 octombrie la Amman, declara referitor la aceste incidente că O.L.P. „refuză orice formulă de negocieri".

Moscova

VIZITE OFICIALE

Ultima săptămînă înregistrează o intensă activitate diplomatică. Vizita în Uniunea Sovietică a delegației de partid și guvernamentale a R.D. Vietnam, condusă de Fam Van Dong, președintele Consiliului de Miniștri al R.D. Vietnam, a fost marcată la începutul ei de convorbirile sovieto-vietnameze desfășurate cu participarea lui Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., Alexei Kosighin, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., președintele Consiliului de Miniștri, și a altor persoane oficiale. Au fost semnate un acord cu privire la acordarea de către Uniunea Sovietică a unui ajutor economic și militar nerambursabil Republicii Democrate Vietnam, un acord cu privire la noi credite pe termen lung, precum și documente referitoare la alte probleme ale colaborării dintre cele două țări. În comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei se specifică : „Partea sovietică și-a reafirmat sprijinul pentru programul în zece puncte al F.N.E. din Vietnamul de sud și al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, considerîndu-l o bază justă pentru reglementarea politică a problemei vietnameze. Ca urmare a convorbirilor, au fost semnate acorduri care prevăd livrarea de către U.R.S.S. în anul 1970 a unor produse și materiale necesare dezvoltării economiei R.D. Vietnam și capacității de apărare a țării".

În Palatul prezidențial din Helsinki, convorbirile dintre președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., N. V. Podgornîi, care a făcut o vizită oficială în Finlanda, și președintele Republicii Finlanda, Urho Kekkonen, s-au încheiat prin publicarea unui comunicat în care se relevă că în cursul convorbirilor pe care oaspetele le-a avut cu președintele Finlandei au fost abordate probleme referitoare la relațiile bilaterale și unele aspecte ale situației internaționale. Conform informațiilor agenției TASS, schimbul de păreri asupra problemelor internaționale actuale a avut ca principal punct securitatea europeană.

Moscova a găzduit lucrările celei de-a patra sesiuni sovieto-franceze pentru cooperarea științifică, economică și tehnică. În protocolul semnat cu acest prilej se arată că în cursul anului 1969 legăturile în domeniul științei, tehnicii și economiei au continuat să se dezvolte cu succes, avînd loc un schimb activ și în diverse probleme științifice, ca și în sfera construcțiilor, arhitecturii, construcțiilor de mașini etc. Este, de asemenea, menționată îndeplinirea cu succes a acordului pe termen lung pe anii 1965—1969, în cadrul căruia livrările reciproce de mărfuri au depășit cu 20 la sută nivelul planificat.

Începutul săptămînii la Moscova a fost marcat, de asemenea, de sosirea, într-o vizită oficială, a delegației de partid și de stat a R.S. Cehoslovace,

Londra. O imagine de la demonstrația grevistă a personalului din serviciile de salubritate. După o întrerupere a lucrului care a durat 16 zile, revendicările greviștilor au fost satisfăcute

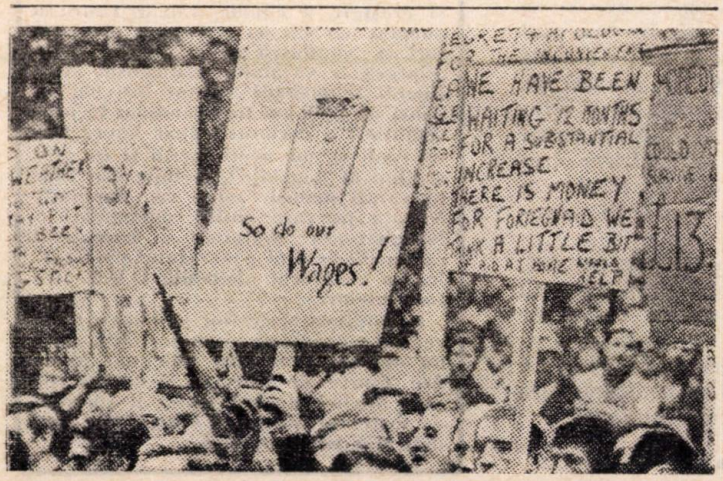

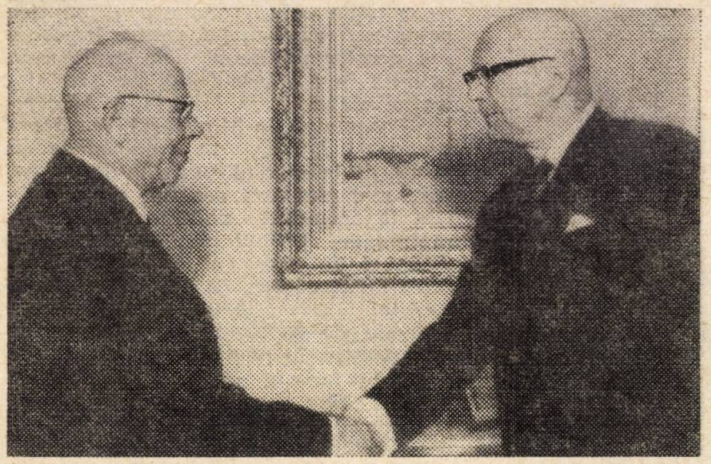

Întîlnire între Nikolai Podgornîi și Urho Kekkonen, cu prilejul recentei vizite făcute în Finlanda de președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Bonn

„ȘI ACUM, LA TREABĂ"

Reales președinte al Parlamentului vest-german, von Hassel (creștin-democrat) a anunțat, la rîndul său, investitura lui Willy Brandt ca șef al guvernului federal. Noul cancelar — al patrulea de la proclamarea R.F. a Germaniei, după Konrad Adenauer, Ludwig Erhard și Kurt Georg Kiesinger — este candidatul unic al coaliției dintre social-democrați și liberali (P.S.D. — P.L.D.).

Majoritatea absolută pe care trebuia s-o obțină, pentru a fi ales, însemna întrunirea a cel puțin 249 de voturi, din cele 254 de cîte dispune respectiva coaliție în Parlament. Rezultatele finale au indicat realizarea a două voturi în plus față de majoritatea absolută. „Și acum, la lucru", au fost primele cuvinte rostite de noul cancelar și președinte al Partidului social-democrat. Cedînd mandatul de cancelar, Kurt Georg Kiesinger a precizat : „Vom vedea în ce măsură este vorba de ceva durabil. Majoritatea obținută de Willy Brandt este foarte slabă". După ce a adăugat că noua coaliție se află în fața unor probleme foarte dificile — în special la capitolul politicii sociale — președintele Uniunii creștin-democrate a declarat că partidul său va susține, totuși, guvernul Brandt — Scheel în măsura în care îl va considera „funcționabil".

Noul cancelar și-a preluat mandatul după douăzeci de ani de supremație a creștin-democraților. El a obținut, într-adevăr, cea mai redusă majoritate realizată de un cancelar după 1949 : două voturi peste cifra necesară. Numai Konrad Adenauer a avut, în 1949, un singur vot în plus : al său personal. Willy Brandt, vicecancelar și ministru de externe în cabinetul lui Kiesinger, își va exercita, deci mandatul de actual cancelar în condițiile unei opoziții de loc neglijabile. Programul său guvernamental urmează a fi comunicat la 28 octombrie, cîteva din preocupările principale fiind totuși deja previzibile. Printre acestea se află asigurarea continuității politicii față de Piața comună vest-europeană, fapt pe care va avea, de altfel, posibilitatea să-l confirme cu prilejul reuniunii de la Haga a „celor șase", stabilită pentru 17 noiembrie. Noul cancelar s-a pronunțat, de asemenea, pentru semnarea apropiată a tratatului de neproliferare a armelor nucleare. Pe plan intern, cîteva declarații făcute imediat după investitură subliniază, printre altele, faptul că noul guvern federal „va trebui să studieze, în primul rînd, mijloacele de asigurare a stabilității economice" și că principalele eforturi se vor orienta „spre domeniile educației și cercetării științifice". Manifestîndu-și încrederea în viitorul coaliției socialist-liberale, Willy Brandt a apreciat că, indiferent de dificultăți, nu există pentru moment nici o problemă care ar putea declanșa o destrămare a coaliției în viitorii patru ani.

La Paz

NAȚIONALIZARE FĂRĂ „AMENDAMENTUL HICKENLOOPER"

Obiectivele actualului guvern bolivian încep să se contureze în trăsături tot mai sigure la aproape o lună de la instalare (26 septembrie 1969). Printre primele declarații ale președintelui, generalul Alfredo Ovando Candia, viitorul petrolului bolivian a figurat ca unul din principalele puncte asupra cărora urmează să se orienteze inițiativa noii conduceri din Bolivia. „Codul petrolului", vechi de aproximativ 14 ani, a fost anulat la numai cîteva ore după instalarea actualului președinte, în baza faptului că menținea relații inechitabile între stat și companiile străine. O măsură mai categorică — motivele rămînînd aceleași — s-a concretizat la 16 octombrie, prin elaborarea decretului stabilind naționalizarea tuturor proprietăților și instalațiilor societății „Bolivian Gulf Oil", filiala trustului nord-american „Gulf Oil". Ea va trebui să retrocedeze statului bolivian și concesiunile ce i-au fost acordate. Controlul asupra acestora a revenit societății de stat boliviene a zăcămintelor petrolifere, conducerea tehnică și comercială fiind preluată de experții bolivieni.

Agențiile de presă relatau, după comunicarea acestor măsuri, că atmosfera provocată la Washington evidențiază „vii emoții în cercurile economice și politice nord-americane". Naționalizarea a surprins, într-adevăr, respectivele sectoare, din următoarele motive : după anularea „Codului petrolului", au început tratative cu reprezentanții societății „Gulf Oil" în vederea reînnoirii, pe alte baze, a contractelor bilaterale existente, fără a fi vehiculată ideea de naționalizare. Pe parcurs, negocierile au eșuat, ministrul bolivian al minelor și petrolului, Marcelo Quiroga Santa Cruz, menționînd că societatea nord-americană încercase să recurgă la presiuni asupra noului guvern din La Paz. El avea în vedere, în special, refuzul Băncii Mondiale — identificînd în această acțiune influența S.U.A. — de a acorda Boliviei un credit de circa 23 de milioane de dolari (pentru construirea unei conducte de petrol) pînă cînd guvernul din La Paz nu realizează un acord mutual satisfăcător cu filiala boliviană a societății „Gulf Oil".

Considerînd că prezentul contract cu societatea petroliferă nord-americană „lezа grav interesele naționale", președintele Ovando Candia a hotărît comunicarea naționalizării. Guvernul bolivian, a precizat el, „nu va permite acumularea privată a puterii economice la un nivel care ar dăuna independenței economice a țării". Comisia formată prin decizie guvernamentală va stabili condițiile și termenii plății unei indemnizații pentru bunurile naționalizate. După această precizare, Departamentul de Stat — care se abținuse pînă atunci de la orice comentariu și-a comunicat intenția de a nu proceda la suspendarea „ajutorului" către Bolivia dacă aceasta va acorda compensații adecvate. Este vorba, de fapt, de același „amendament Hickenlooper" — care, se pare, nu va fi utilizat în cazul Boliviei — intervenit anul trecut în relațiile cu Peru. Pe continentul latino-american, Bolivia este a treia țară — după Peru și Chile — care decide naționalizarea uneia din principalele sale bogății naționale. Recenta hotărîre în acest sens face parte din obiectivele actualului guvern, care, conform declarațiilor președintelui Ovando Candia, intenționează să continue politica promovată între 1952—1964 de partidul Mișcarea Națională Revoluționară. Realizarea reformei agrare și votul universal fac, de asemenea, parte din planul guvernamental de măsuri. Pe plan extern, lărgirea relațiilor Boliviei cu statele lumii, inclusiv cu cele socialiste — o concretizare a constituit-o, săptămîna aceasta, stabilirea de relații diplomatice cu țara noastră — se află în atenția actualei conduceri boliviene. Referitor la durata menținerii la putere, noul guvern a anunțat că intenționează revenirea la o formă civilă organizată, care să se bucure de sprijinul popular.

Anca VOICAN

Corespondență din Haga de la trimisul nostru, Cornel Răducanu

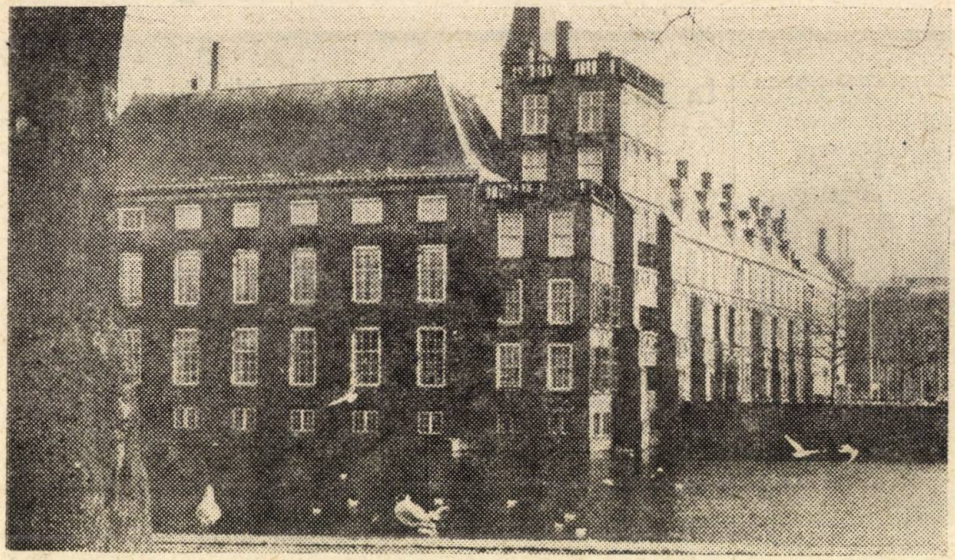

Haga. Palatul Binnenhof, unul din principalele monumente arhitectonice ale orașului

Temeiuri de cunoaștere și apropiere

Despre Olanda, „țara de jos", „țara de sub ape", despre epopeea ei de aprigă confruntare cu forța dezlănțuită a mareelor și a furtunilor nordului, despre oamenii ei curajoși și întrepizi, înghesuiți, ca în puține locuri pe glob, pe un teritoriu supus unui nobil și îndreptățit efort de expansiune în dauna albiei marine, despre obiceiurile străvechi de cultivare a bulbilor florali, ca și de ultramoderna industrie electrotehnică, cu același prestigiu mondial, știam, desigur, cîte ceva și înainte de a fi ajuns, acum două zile, pe aeroportul Schiphol, strălucită carte de vizită și poartă de intrare în contemporaneitatea acestui „pămînt al apelor, pămînt al oamenilor".

Știam cîte ceva și, totuși, 48 de ore reprezentau foarte puțin pentru a prospecta „realități" și a desprinde „concluzii". Dar, scria cu sens pe unul din pliantele publicitare răsfoite în avion, „o miniatură dezvăluie adesea o bogăție de detalii infinit mai mare ca o frescă murală". Aveam să sesizez adevărul acestor cuvinte considerînd reproducerea în infinite fațete a caracteristicilor esențiale ale acestor oameni, ale acestor fișii de pămînt și apă, strînse unele în altele, luptîndu-se între ele, dar și într-ajutorîndu-se, sub bagheta miraculoasă a țăranului și a constructorului olandez, care le-au rînduit după cum au dorit și le-au obligat să-și transfere neîncetat valorile fertilizînd ogoarele, schimbînd cursurile fluviilor, îndulcind apa mărilor.

Înfruntarea aceasta care de sute de ani transformă contururi geografice și caractere omenești este surprinsă în stampele ce evocă vremurile de acum o jumătate de mileniu ale lui Erasm din Rotterdam, în neasemuita delicatețe a nuanțelor lui Vermeer din Delft — sau în dramatismul peisajelor lui Rembrandt, sărbătorit în aceste zile la Amsterdam cu participarea întregii lumi, așa cum se cuvine descoperitorului genial al traducerii în lumină și umbră a tuturor profunzimilor sufletești.

Este aceeași înfruntare pe care, în perspectiva coordonatelor contemporane, ne străduim s-o înțelegem și noi, ziariștii români, veniți pentru un scurt răstimp într-o țară în care se recomandă celor 13 milioane de locuitori, după vorba pămîntului, să-și păstreze „capul rece și picioarele uscate"...

Un concurs fericit de împrejurări, pe care și-l dorește orice călător dornic să strîngă cît mai multe impresii în unitatea de timp, ne-a creat de la început posibilități optime de contacte nu numai cu cadrul sau decorul exterior, atît de colorat în cele trei aglomerări urbane vitale pentru economia și cultura țării, viitorul Megalopolis — Amsterdam, Haga, Rotterdam — dar și cu preocupările actuale și de perspectivă, aflate direct de la sursă, ale personalităților guvernamentale de cea mai mare responsabilitate.

Elementul hotărîtor în această conjunctură a fost, desigur, locul important care se acordă aci relațiilor cu România, creșterii și diversificării lor în ultimii ani și cărora vizita de săptămîna viitoare la București a domnilor Piet de Jong și Joseph Luns le impune un interes și mai înalt.

Ne rezervăm pentru un alt prilej comunicarea mai multor detalii din variatul tablou pe care îl prezintă această țară, unde hărnicia și tenacitatea s-au asociat de minune cu o tehnică înaltă și s-au materializat într-o țesătură de baraje, diguri, apeducte și șosele care-i favorizează dezvoltarea și diversitatea industrială și asigură o înaltă productivitate agricolă. Ne vom limita să prezentăm cîteva remarci, făcute în întrevederile ce ne-au fost acordate, asupra situației specifice a Olandei în concertul statelor europene, a obiectivelor pe care le impun necesitățile sale economice și politice actuale. Am beneficiat, pentru înțelegerea acestor probleme, de explicațiile primite în sectoare-cheie ale administrației olandeze, la Ministerul Afacerilor Economice, la Ministerul Transporturilor și Apelor, în convorbirile cu colegi de la centrul de presă din Haga, dar, mai ales, am ascultat interpretările fenomenului politic olandez formulate de primul ministru, Piet de Jong, și de ministrul de externe, Joseph Luns, cărora, ca trimis special al revistei noastre, le-am amintit cu satisfacție de repetata lor prezență, în anii aceștia, în paginile „Lumii".

De la început nu se poate să nu constat că un numitor comun al tuturor părerilor exprimate este sublinierea specificității politicii olandeze, decurgînd dintr-o experiență națională proprie, de multe ori dureroasă mai ales ca urmare a suferințelor impuse de ultimele două războaie mondiale ; o structură economică determinată în mare măsură de poziția geografică, de teritoriul de tranzit și condiția de poartă maritimă a Europei ; de procentul încă ridicat de produse agricole în exportul către țările Pieței comune, de care este puternic legată ; resurse reduse de materii prime ; venitul național — bazat într-o proporție de 70 la sută pe import-export. Creșterea extrem de rapidă a ponderii industriei pînă la două cincimi din venitul național obligă la o permanentă prospectare de piețe și relații economice cu toate țările lumii.

Dacă la toate acestea adăugăm fenomenul de „supraîncălzire" prin care trece acum economia și o creștere a prețurilor care a atins 7,5 la sută, înțelegem mai ușor preocupările actuale ale guvernului olandez în domeniul stabilității interne, puternic afectată de criticile opoziției parlamentare și ale unor largi cercuri ale opiniei publice, preocupate de găsirea unor soluții potrivite, explorate nu numai în cadrul constituit al Pieței comune. Căci, reamintea domnul Wieringe, la Ministerul Afacerilor Economice, există încă reguli ale C.E.E. care împiedică dezvoltarea fără bariere a comerțului cu toate țările. Dacă, de pildă, comerțul cu România a înregistrat în ansamblu, în acești ani, o linie sensibil ascendentă, nu e mai puțin adevărat că balanța de schimburi continuă să indice pentru Olanda un minus de circa 20 la sută în achiziționarea de mărfuri românești. Desigur, la corectarea acestei situații, pe care ambii parteneri o doresc, vor contribui, ni se arată la același minister, și negocierile ce vor începe în curînd pentru un nou acord comercial al României cu țările Beneluxului, concretizarea prevederilor acordului de cooperare tehnică, creșterea numărului de turiști olandezi și, în general, dezvoltarea schimburilor economice pe baza unei prospectări mai detaliate a posibilităților celor doi parteneri. Am înregistrat cu plăcere, în statisticile traficului prin portul Rotterdam, triplarea numărului de vase românești în anii 1967—1969.

Caracterizînd situația actuală a Olandei, primul ministru Piet de Jong sublinia : „Trecem printr-un proces de

schimbări rapide în multe domenii, inclusiv în cel economic. Țara a fost puternic lovită de război. După refacere, ne preocupă forme de organizare noi, contacte cu toate pieţele lumii. Urmărim modernizarea industriei, dezvoltarea unor ramuri noi, în special în petrochimie, întărim infrastructura, construim drumuri, poduri, diguri. Ne pregătim să luptăm cu unele fenomene inflaţioniste".

Comentînd orientarea Olandei în domeniul comerţului exterior, domnul A. Rüll, director în Ministerul olandez al transporturilor, arăta că ţara sa „respinge izolarea, doreşte dezvoltarea relaţiilor de afaceri, vrea să folosească la maximum situaţia sa de cale de tranzit naturală între estul şi vestul continentului".

Avînd în vedere marele procent (50 la sută) al legăturilor import-export ale Olandei cu celelalte ţări ale Pieţei comune era normal să dorim a cunoaşte şi opinia guvernului olandez faţă de stadiul relaţiilor dintre parteneri, mai ales în apropierea reuniunii de la Haga la nivel înalt, prevăzută pentru a doua jumătate a lui noiembrie. Aş cita aci răspunsul domnului Joseph Luns, care, ţinînd să sintetizeze importanţa pe care guvernul olandez o acordă problemei lărgirii Pieţei comune, remarca faptul că „în cazul unei lipse de progres în începerea procesului de primire a Angliei, riscăm să se ridice obstacole şi mai grele în calea evoluţiei de viitor a organizaţiei".

„Aştept cu cel mai mare interes vizita pe care o voi face împreună cu ministrul de externe, Luns, în ţara dv. Ne amintim cu plăcere de succesul vizitei oamenilor de stat români, domnii Maurer şi Mănescu, în Olanda în 1967. Nu avem puncte de discordie şi sper că vizita noastră va ajuta la dezvoltarea în continuare a relaţiilor".

Sînt primele cuvinte ale premierului de Jong, care ne primeşte la reşedinţa sa şi răspunde, cu mare bunăvoinţă, întrebărilor noastre, remarcînd că dl Luns a mai avut privilegiul de a fi oaspetele ţării noastre, fapt pe care ministrul de externe îl va evoca cu cuvintele : „Am cele mai frumoase amintiri din întrevederile cu oamenii de stat români, cu domnul Nicolae Ceauşescu".

Desigur, trecerea în revistă a obiectivelor vizitei, care începe la 27 octombrie, la Bucureşti, a cadrului relaţiilor dintre cele două ţări, — state europene preocupate de soarta continentului — s-a impus, în primul rînd, în solicitările noastre. Pentru domnul de Jong, „procesul de apropiere, între ţările europene trebuie să treacă printr-un efort de comunicare, printr-un schimb de vederi larg, de cunoaştere şi ascultare a opiniei partenerului. Căile de înlăturare a neînţelegerilor, de evitare a repetării actelor care duc la încordare sînt multiplele contacte politice, economice, culturale. Secolul al XX-lea cere conlucrarea pentru realizarea unei unităţi largi a tuturor ţărilor, dezvoltate şi nedezvoltate, pentru o viaţă mai fericită a tuturor. Este un drum lung, care nu poate fi parcurs dintr-odată. După ultimul război mondial, diviziunea continentului european dispare încet. Iată, de pildă, relaţiile noastre cu Germania federală sînt relaţii bune, dar pentru înlăturarea unor resentimente trebuie timp. Sîntem în favoarea unei conferinţe europene cu o agendă bine pregătită şi cu participarea tuturor ţărilor continentului, ca şi a Statelor Unite şi Canadei. Consider că cele zece ţări, Olanda şi România printre ele, care colaborează în acţiunile de cooperare europeană din cadrul Naţiunilor Unite pot aduce, în acest sens, o contribuţie preţioasă. De altfel, ţările mici şi mijlocii au un rol important în facilitarea înţelegerii internaţionale".

În legătură cu aceeaşi temă, ministrul de externe olandez consideră importante „ideile comune pe care Olanda şi România le au în legătură cu o eventuală conferinţă europeană la Helsinki". El apreciază că „a trecut timpul hotărîrilor despre Europa luate fără europeni. Sînt necesare, însă, cîteva semne preliminare de succes ale conferinţei, orice eşec trebuie evitat".

Dezvoltîndu-şi în continuare aprecierile sale cu privire la politica externă a ţării noastre şi la relaţiile ei cu Olanda, domnul Luns subliniază că „România joacă un rol important în procesul de apropiere între Est şi Vest" şi evocă „îmbunătăţirea continuă a relaţiilor bilaterale, schimburile de delegaţii, acordurile încheiate în diverse domenii de cooperare, contactele individuale, recentele schimburi de păreri la sesiunea O.N.U.". De altfel, concluzionînd domnia-sa la acest capitol, „sarcinile guvernului olandez în problema relaţiilor cu România sînt extrem de mult facilitate de stăruinţa parlamentului de la Haga pentru dezvoltarea lor în continuare".

Atmosfera degajată, plină de bunăvoinţă, în care interlocutorii noştri au răspuns întrebărilor, ne-a îndemnat să le solicităm părerea şi asupra unor probleme internaţionale de larg interes.

Pentru primul ministru al Olandei, „războiul din Vietnam, căruia trebuia de mult să i se pună capăt, şi situaţia din Orientul Mijlociu sînt probleme de tragică importanţă. Dacă conflictul arabo-israelian ar lua sfîrşit, în regiunea respectivă s-ar putea înregistra o creştere a standardului de viaţă, de care au nevoie toate popoarele din această zonă. Soluţia la care subscriem este cea cuprinsă în Rezoluţia Consiliului de Securitate din noiembrie 1967". La rîndul său, domnul Luns se referă la schimburile de păreri, fără vreun rol de mediator, — precizează domnia-sa, — pe care le-a avut recent la New York, la sesiunea O.N.U., cu reprezentanţii autorizaţi ai Israelului şi ai ţărilor arabe. Domnia-sa este de părere că „în ceea ce priveşte exprimarea punctelor de vedere, pare să existe acum mai puţină rigiditate, dar situaţia de la frontiere continuă să fie încordată, politica represaliilor reciproce nu este de natură să uşureze soluţia". Totuşi, remarca ministrul de externe olandez, este îmbucurător faptul că, la actuala sesiune a O.N.U., în diversele probleme abordate au apărut mai puţine fricţiuni, mai multă dorinţă de comprehensiune.

N-aş putea încheia această corespondenţă fără a comunica interesul şi aprecierea de care se bucură în Olanda realizările şi politica ţării noastre, sesizate în toate contactele de pînă acum : cu ziarişti din Amsterdam şi Haga — dintre care unii abia întorşi din România, iar alţii nerăbdători să o cunoască cu prilejul vizitei de săptămîna viitoare — cu funcţionari superiori din aparatul guvernamental cu care ne-am întreţinut pînă acum, cu cetăţeni olandezi care au călătorit recent în România sau au citit lucrări despre ea. Deşi aflate la două extremităţi ale continentului, popoarele român şi olandez, — o arată rezultatele concrete ale ultimilor ani — au găsit temeiuri şi posibilităţi de cunoaştere şi apropiere în beneficiul direct al celor două ţări, ca şi al cauzei înţelegerii europene.

Haga, 21 octombrie

reflector

PORTUGALIA : INCIDENTE PREELECTORALE

Alegerile care urmează să aibă loc duminică în Portugalia au fost precedate de numeroase incidente la Lisabona şi în alte oraşe ale ţării. În capitală, sediul unei grupări de opoziţie, C.E.D. (Comitetul Electoral Democratic) a fost devastat. Se consideră că acest act huliganic a fost comis de membri ai aşa-numitei Legiuni portugheze, o organizaţie paramilitară de extremă dreaptă, care grupează pe partizanii cei mai zeloşi ai fostului dictator Salazar. La Beja, scriitorul Urbano Tavares Rodriguez, candidat al opoziţiei, a fost atacat de cîţiva „necunoscuţi" care l-au lovit cu sălbăticie. Rodriguez — unul dintre scriitorii cei mai populari în Portugalia, care a fost arestat în cîteva rînduri — a declarat după acest atac : „Cel puţin doi dintre agresori aparţin PIDE (poliţia politică — n.n.). Îmi amintesc că i-am întîlnit cînd am fost interogat într-un sediu al poliţiei".

KU KLUX KLAN-UL ÎN CRIZĂ...

Ku Klux Klan-ul e măcinat de grave conflicte interne. O fracţiune dizidentă, condusă de un anume Joe Bryant, s-a despărţit recent de aşa-numitele „Clanuri unite ale Americii" (denumirea organizaţiei pe scară naţională), acuzînd pe celelalte căpetenii rasiste de „nesiguranţă şi lipsă de orientare în raporturile cu oamenii de culoare". Se pare că, în momentul de faţă, Ku Klux Klan-ul nu are o conducere „fermă" : şeful său suprem, Robert Shelton, supranumit „magul imperial", se află în închisoare pentru că a refuzat să arate F.B.I.-ului arhivele organizaţiei. Lui Melvin Sexton, care l-a înlocuit în funcţia supremă, i se aduce învinuirea că profită de poziţia sa pentru a-şi însuşi fonduri băneşti ale organizaţiei. O serie de membri ai secţiunilor Ku Klux Klanului au încetat să-şi achite cotizaţiile.

CU ACEEAŞI SUMA

Revista „Le Courrier de L'UNESCO" a publicat recent un studiu referitor la înarmări, în care se relevă, între altele, costul exorbitant la care se ridică construirea unui prototip de avion de bombardament cu echipamentul său. Cu suma respectivă — menţionează revista — s-ar putea acoperi cheltuielile, fie pentru 75 de spitale cu cîte 100 de paturi, complet echipate, fie pentru producerea a 50 000 de tractoare.

S.U.A.

◆

ZIUA „M"

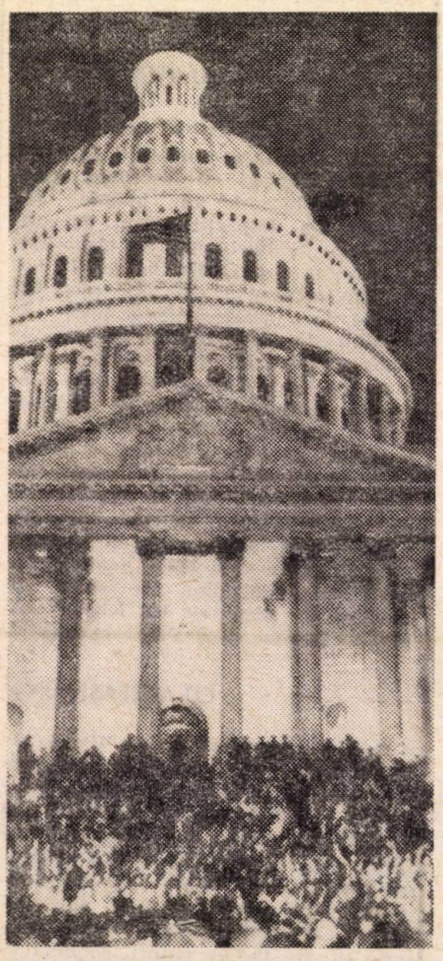

La Washington, în Ziua Moratoriului: mulțimea demonstranților în fața Capitoliului

Ideea a fost a unui om de afaceri din Boston, Gerome Grossman, președintele asociației „Acțiunea politică pentru pace". Era mai modestă: o mișcare locală sau regională — și, totodată, mai ambițioasă — grevă generală pentru pace în Vietnam. Preluată de studentul Sam Brown, fost organizator al campaniei electorale a lui Eugene McCarthy, ideea s-a dezvoltat: acțiunea să cuprindă toată țara. Și, totodată, s-a modificat: „greva generală" — formă radicală de protest — avea mai puține șanse să fie îmbrățișată în Statele Unite decît un „moratoriu", formulare mai moderată și mai americănească. Dar inițiativa lui Sam Brown nu avea în vedere decît universitățile, mediu cu siguranță propice unui protest împotriva războiului. Curînd, însă, organizatorii au fost depășiți de evenimente: sprijinul se anunța nesolicitat, din cercuri nebănuit de largi și de eterogene. Nu se mai putea pune problema unei coordonări de la centru. Ziua „M" se structura într-un mod neprevăzut, amplu, impunător.

CASA ALBĂ SUBESTIMEAZĂ AMPLOAREA PROTESTULUI

„Cred că moratoriul va trebui să-l influențeze și să-l impresioneze pe președinte, așa cum m-a impresionat pe mine și cum i-a impresionat, cred, pe toți ceilalți congressmeni americani".

JACOB JAVITS
membru al Senatului Statelor Unite

Un schimb de replici din conferința de presă de la 26 septembrie a președintelui Nixon suscitase comentarii ample, constituind tema unor editoriale și a unor articole semnate de ziariști prestigioși. Îl reamintim:

Întrebare: Domnule președinte, care este opinia dv. în legătură cu moratoriul studențesc și cu celelalte demonstrații universitare împotriva războiului din Vietnam programate pentru toamna aceasta?

Răspuns: ...Îmi dau seama că în universități și, de asemenea, în țară s-a manifestat și continuă să se manifeste opoziție față de războiul din Vietnam. În ce privește acest gen de activitate, mă aștept la ea. Totuși, ea nu mă va influența de fel, în nici o împrejurare.

Neplăcut surprins de această declarație, un student al universității Georgetown, Randy J. Dicks, în vîrstă de 19 ani, — care obișnuiește încă din copilărie să scrie președinților, senatorilor, capetelor încoronate din diverse țări și altor personalități pentru a-și exprima părerile despre evenimentele politice — s-a decis să se adreseze președintelui. Într-o scrisoare de numai cîteva rînduri, el „sugera respectuos președintelui să-și reconsidere această opinie anticipată", întrucît „pentru un președinte al Statelor Unite nu este un lucru lipsit de înțelepciune să țină seama de voința poporului". Nu aștepta niciun răspuns, sau cel mult un răspuns formal, confirmînd primirea scrisorii. Își dădea seama că nu era decît una dintre sutele, poate miile de scrisori pe aceeași temă, adresate Casei Albe. Iată de ce a fost cît se poate de surprins cînd, în timpul unei ore de franceză, a fost chemat afară din sala de curs. Venise un mesager al Casei Albe pentru a-i înmîna personal răspunsul președintelui. Pentru că era scurtă, pentru că punea punctul pe i, scrisoarea lui Randy Dicks fusese aleasă de serviciul prezidențial de corespondență ca suport al unei declarații publice a președintelui Nixon. În același timp, scrisoarea și răspunsul erau date publicității de Casa Albă.

Președintele nu-și modifica atitudinea, ci doar o explica: „A îngădui ca politica guvernului să fie hotărîtă pe străzi ar echivala cu distrugerea procesului democratic. Ar invita la anarhie. Ar permite ca fiecare grup să-și încerce puterea nu în fața urnelor de vot, ci prin confruntare pe străzi". În scrisoare se sublinia încă o dată preocuparea Administrației pentru „a pune capăt în modul cuvenit unui conflict care s-a dezvoltat vreme de peste opt ani". Ea se încheia cu următoarele cuvinte: „Îmi dau seama că, la 15 octombrie, mulți vor spune pur și simplu «Sînt pentru pace». Mă alătur din toată inima tuturor americanilor care acționează în acest scop".

Asigurarea finală nu a avut efectul urmărit. După 15 octombrie, analiștii fenomenului nou reprezentat de Ziua „M" au atribuit celor două repudieri anticipate ale moratoriului de către președintele Nixon un rol însemnat în stimularea unor cercuri care, altminteri, ar fi rămas poate pasive. „E și nepoliticos și nepolitic din partea unui președinte să anunțe că nu va fi influențat de o petiție în favoarea păcii, scria «The Washington Post». Presupunem că mulți dintre cei care au demonstrat au făcut-o pentru că li s-a refuzat sentimentul că sînt ascultați cu simpatie". „The New York Times" avertizase la 15 octombrie că declarația inițială a președintelui „i-a convins pe mulți dintre cei ce au rezerve profunde față de război că, la Casa Albă, este subapreciată măsura în care spiritul aflat la baza protestului inițiat de studenți depășește limitele oricărui grup și ale oricărei generații". În legătură cu a doua declarație prezidențială — cea cuprinsă în răspunsul adresat studentului Dicks — ziarul scria că „deformează în mod grav ideea moratoriului, sugerînd că încearcă să stabilească voința populară prin «confruntare pe străzi». Scopul organizatorilor mișcării de protest — și președintele o știe prea bine — a fost de a arăta că împotrivirea față de război nu reprezintă apanajul unei minorități".

SECȚIUNE TRANSVERSALĂ

„O majoritate covîrșitoare a americanilor se opune oricărei tărăgănări, indiferent de motiv. Opinia publică americană cere ca implicarea Statelor Unite să se încheie fără amînare".

MIKE MANSFIELD
liderul majorității democrate din Senat

Bostonul nu are obiceiul să iasă în stradă. Aristocraticul centru al Noii Anglii preferă modalitățile rezervate de exprimare a opiniilor. Cele 75000 pînă la 100000 de persoane (după estimările poliției), care s-au adunat pentru a-l asculta pe senatorul George McGovern, au reprezentat „cea mai mare mulțime din istoria orașului". Administrația — a spus senatorul democrat cu aspirații prezidențiale — trebuie „să accelereze retragerea chinuitor de înceată din Vietnam. Sprijinirea regimului de la Saigon nu merită să fie plătită cu viețile celor 40000 de tineri americani care au murit. Nu merită să fie plătită cu viețile celor 8000 care au murit în 1969. Nu merită să fie plătită cu viețile celor cîteva zeci care vor muri în această săptămînă. Nu merită să fie plătită cu nici o viață tînără în plus. În loc de a încerca să ne salvăm aparențele, să începem să salvăm vieți".

Ideea revine, în forme diferite, pretutindeni. La universitatea Berkeley,

studenții au ascultat în tăcere, sub o ploaie torențială, cele 39400 de nume de pe lista oficială a militarilor americani morți în Vietnam. Trista, interminabila listă a fost citită în locurile cele mai neașteptate. Pe Wall Street, primele nume au fost citite de Bill Moyers, fostul secretar de presă al președintelui Johnson, urmat, pe rînd, de 75 de importanți oameni de afaceri. La colegiul Simpson, din Iowa, clopotul a sunat secundă de secundă timp de 39400 de secunde — peste zece ore. Patru zile în șir a răsunat un vechi clopot al colegiului Bethel din Newton (statul Kansas): o bătaie la patru secunde — în total 39400 de bătăi. „Va fi o zi de doliu pentru cei ce au murit", a anunțat primarul republican al New Yorkului, John Lindsay, cerînd ca imensa metropolă să arboreze drapele în bernă. 40000 de torțe au purtat manifestanții care au defilat seara prin fața Casei Albe. Pretutindeni, tinerii americani căzuți au fost comemorați prin servicii religioase în bisericile și lăcașurile de rugăciune ale tuturor cultelor. La colegiul Whittier din California (cel mai ilustru absolvent: Richard Nixon), studenții au defilat cu pancarte cuprinzînd îndemnul „Aduceți-i acasă cît mai repede pe băieții noștri". Această preocupare firească pentru viața tinerilor americani trimiși să moară într-un război nedrept, străin aspirațiilor lor, a reprezentat doar una dintre explicațiile participării masive. Altă caracteristică, cel puțin la fel de importantă — exprimată în discursuri, în „doliul alb" pentru vietnamezii uciși și în alte forme a fost dorința de a se pune capăt agresiunii americane în Vietnam.

Nu se va ști niciodată cîți americani — 15 milioane? 20 de milioane? Mai mulți? — au participat, într-o formă sau alta, la Ziua „M", purtînd brasarde de doliu, lipsind de la lucru sau întrerupîndu-și temporar activitatea, mărșăluind în tăcere, absentînd de la cursuri, veghind în jurul unor monumente funerare, cîntînd imnuri de pace, ascultînd discursuri etc. Ceea ce se știe este că au reprezentat o secțiune transversală a societății americane, și că au fost răspîndiți pe tot cuprinsul Statelor Unite (majoritatea demonstrațiilor a avut loc pe coasta de est a S.U.A., o bună parte dintre ele s-au extins pe coasta de vest, dar neașteptat de multe s-au produs în orășele uitate și dintotdeauna pasive din statele centrale, din Vestul Mijlociu etc., care nu au mai găzduit niciodată nici un fel de manifestații).

Mișcarea împotriva războiului din Vietnam era privită înainte de 15 octombrie ca o acțiune cu participare precis delimitată: tineret — mai ales studenții de la colegiile de pe coasta de răsărit — intelectualitatea neconformistă, unii reprezentanți ai bisericii, cîțiva congressmeni și senatori liberali. Se știa că sentimentul de frustrare produs de acest război îndelungat, lipsit de speranță, nedrept, este infinit mai răspîndit — o atestau, între altele, rezultatele sondajelor de opinie — dar manifestările publice continuau să aibă o participare categorial limitată. Chiar și demonstrațiile care au constituit, în felul lor, pietre de hotar în mișcarea pentru pace în Vietnam — de pildă, marșul asupra Pentagonului din octombrie 1967, sursa de inspirație a romanului lui Norman Mailer, „Armatele nopții" — au fost circumscrise la anumite pături sociale. Diversitatea neobișnuită, nouă, a exponenților protestului din Ziua „M" este explicată în esență prin „pierderea răbdării și generalizarea îndoielii în legătură cu ritmul eforturilor depuse de Richard Nixon pentru a pune capăt războiului" (Time).

CONFRUNTARE PE STRĂZI ?

„Situația este considerată calmă pe ansamblul teritoriului". (Din raportul postului de comandament al Pentagonului pentru siguranța internă).

Ori de cîte ori se prevăd tulburări într-un punct sau altul din țară, se instituie acest post de comandament. Pentru 15 octombrie, postul pregătise 20000 de soldați gata să intervină în zona Washingtonului; pusese o companie de infanterie la dispoziția comandantului bazei militare din Boston; ordonase stare de alarmă la Fort Dix (New Jersey) și în preajma arsenalului de la Rock Island (Illinois). Aprehensiunile oficialităților se explicau prin amintirea mișcărilor produse cu alte prilejuri (mai cu seamă, însă, la demonstrații urmărind obiective interne și, de asemenea, mai cu seamă ca urmare a provocărilor contrademonstranților rasiști și ale poliției).

În ajunul Zilei „M", liderii republicani din Congres fuseseră convocați la Casa Albă. După o întrevedere cu președintele Nixon, și-au exprimat public speranța că „demonstrațiile vor fi pașnice, întrucît orice violență ar dăuna eforturilor domnului Nixon de a pune capăt războiului". „Președintele — a declarat Hugh Scott, liderul republicanilor din Senat — împărtășește durerea care va fi manifestată mîine pentru cei ce au căzut. Demonstrațiile pașnice nu vor împiedica și nu vor amîna reglementarea". O declarație remarcabilă pentru omul politic care, cu numai cîteva zile înainte, ceruse „un moratoriu de două luni asupra criticilor la adresa politicii vietnameze a Administrației". Dar, dincolo de recunoașterea inevitabilității protestului public și de acceptarea lui cu evidentă strîngere de inimă, esențial era avertismentul. El a fost repetat și de alte oficialități și, pentru orice eventualitate, întărit de amintitele măsuri de precauție cu caracter militar.

Și ce s-a întîmplat? O uluitoare manifestare de autocontrol, sobrietate, ordine și disciplină. La Washington au ieșit în stradă aproximativ un milion de oameni, dar nu s-a produs nici un fel de îmbulzeală, nici o ciocnire. Pe întreg cuprinsul Statelor Unite s-a evitat să se furnizeze poliției sau armatei vreun prilej de a interveni. Singura excepție: un neînsemnat grup extremist care a încercat să pătrundă în Casa Albă. Americanii au vrut și au izbutit să arate că ceea ce îi interesează este nu „anarhia" împotriva căreia avertizase președintele Nixon, ci posibilitatea de a-și expune punctul de vedere cu calm și hotărîre.

„DOMNUL NIXON ARE CUVÎNTUL"

„Ceea ce se dezbate acum este nu dacă, ci cînd și cum *trebuie să plece Statele Unite din Vietnam".*
(Dintr-un comentariu al agenției „United Press International").

În scrisoarea către studentul Randy J. Dicks, președintele Nixon subliniază răspunderea care îl deosebește de toți cei ce îi cer „să plece din Vietnam". El lăsa să se înțeleagă că, deși nu-și poate dezvălui deocamdată intențiile, are un program precis de dezangajare, întemeiat pe fapte accesibile numai guvernului, nu și opiniei publice. Mai înainte, primind pe rînd diverși oameni politici și ziariști, Richard Nixon declarase fiecăruia în parte: „Nu voi fi primul președinte care va prezida o înfrîngere americană". Ziarul „The Washington Post" a consacrat acestei declarații un editorial pentru a aminti că o promisiune oarecum similară a lui Winston Churchill, „Nu voi prezida destrămarea Imperiului Britanic", n-a putut fi respectată, dar mai ales pentru a sublinia că războiul din Vietnam se înscrie astăzi în coordonate mult mai complexe, că un președinte al Statelor Unite nu-l poate considera drept un război pe care să-l piardă sau să nu-l piardă în funcție de ceea ce hotărăște el. În sfîrșit, în ajunul Zilei „M", serviciul de presă al Casei Albe a publicat o declarație făcută de președintele Nixon la o recepție privată, potrivit căreia e sigur că războiul din Vietnam se va termina pînă în trei ani, adică în octombrie 1972, cu o lună înainte de următoarele alegeri prezidențiale. Această ultimă declarație a fost interpretată astfel: dacă războiul se va termina peste trei ani, înseamnă că va mai dura, totuși, trei ani. Cum se împacă această perspectivă cu promisiunile făcute de Richard Nixon înainte de a fi ales președinte și curînd după aceea?

Aluziile la elemente necunoscute opiniei publice și care nu-i pot fi, deocamdată, dezvăluite „pentru a nu compromite poziția de tratative a Statelor Unite" sînt infirmate de participarea la Moratoriu a unor personalități foarte la curent cu mersul lucrurilor. Căci la Ziua „M" au subscris nu numai 800 de universități (cele mai multe dintre ele cu consilii profesorale cu tot), nu numai sindicatele prezidate de Walter Reuther (industria automobilelor, industria chimică și transporturile rutiere) — primele sindicate americane care se raliază vreodată oficial mișcării împotriva războiului — nu numai cele trei biserici principale din S.U.A., ci și... unii autori ai politicii americane privitoare la Vietnam. Fostul vicepreședinte al S.U.A., Hubert Humphrey, a participat la mitingul organizat la 15 octombrie la Colegiul Macalester din St. Paul (Minnesota); fostul ambasador al S.U.A. la O.N.U., Arthur Goldberg, a sugerat, la un miting al avocaților din Washington, ca președintele Nixon să inițieze un armistițiu *de facto*, ordonînd trupelor americane să nu mai participe la operațiuni. Poate că nici un american nu cunoaște secretele războiului și ceea ce se întîmplă cu adevărat la tratativele de la Paris mai bine decît fostul secretar al apărării, Clark Clifford, și foștii negociatori de la Paris, Averell Harriman și Cyrus Vance. Toți trei au sprijinit Ziua Moratoriului și fiecare dintre ei formulează sugestii concrete în vederea unei reglementări politice a conflictului. De ce nu le-au pus în aplicare pe vremea cînd ar fi fost în măsură s-o facă? Probabil pentru că nu primiseră dispoziții sau dezlegare în acest sens de la fostul președinte Lyndon Johnson. Este simptomatic că și actuala echipă americană de la Paris dă semne de oboseală: șeful delegației, Henry Cabot Lodge și-a anunțat intenția de a se retrage din activitate. Negociatorul nr. 2., Lawrence Walsh, avocat, nici nu s-a mai prezentat din iunie la Paris. Șeful serviciului de presă al delegației, Harold Kaplan, își va părăsi în curînd postul pentru o funcție neguvernamentală. Va rămîne, deci, pentru a păstra continuitatea numai omul nr. 3, Philip Habib, diplomat de carieră, care afirmă despre sine: „Sînt funcționar și ceea ce se așteaptă de la mine este să îndeplinesc directive".

De ce nu sînt aceste directive de natură să depășească impasul tratativelor? La ce punct intențiile inițiale ale

actualei Administrații au fost înghețate în etapa declarativă? Comentatorii americani sînt de părere că aceasta s-a întîmplat atunci cînd ea și-a asumat anumite angajamente față de regimul Thieu. După cum a subliniat chiar unul dintre foștii negociatori americani, „e o inconsecvență să spui, așa cum a făcut președintele, că nu mai urmărim o victorie militară și apoi să urmărești același obiectiv în cadrul unei reglementări politice. Cînd spui că piatra de încercare a reglementării este legitimitatea guvernului de la Saigon, spui, de fapt, că nu se poate ajunge la nici o reglementare". Aceasta, pe de o parte. Pe de altă parte, amînarea, în august, a prezentării unui program cuprinzător de retragere a trupelor americane și măsurile de mici proporții adoptate ulterior au știrbit încrederea opiniei publice americane în iminența păcii. Recentele declarații oficiale nu au contribuit la reînvierea optimismului. De aceea, după cum subliniază ziaristul Joseph Kraft în „International Herald Tribune", „departe de a fi un protest nediscriminat, Moratoriul are două obiective concrete. Primul: președintele trebuie să abandoneze actuala politică de reducere și totuși de menținere a forțelor din Vietnam în favoarea unui angajament de a pleca cu totul. Al doilea: guvernul de la Saigon trebuie lărgit în așa fel încît negocierea să devină posibilă".

Ambele obiective se bucură de un sprijin în continuă creștere și în Congresul Statelor Unite. În noaptea de 14 spre 15 octombrie, Camera Reprezentanților a rămas în ședință pînă la ora 23 și 15 pentru a discuta politica vietnameză a guvernului. Dezbaterea improvizată fusese inițiată de 23 de deputați din ambele partide. Întrucît, însă, tactica filibusterului, adică a discuțiilor maraton, este mai curînd o specialitate a congressmenilor reacționari, ei n-au izbutit să mențină ședința deschisă pînă a doua zi dimineață, așa cum ar fi dorit. O primă moțiune de închidere a ședinței, depusă pe la ora 20,30, fusese respinsă cu 210 voturi contra 99. După două ore și jumătate, adversarii dezbaterii au obținut însă suspendarea. A doua zi, scările Capitoliului au fost ocupate de 2000 de funcționari ai Congresului care distribuiau foi volante cu următorul conținut: „Sîntem funcționari ai Congresului și manifestăm în tăcere pentru a ne exprima îngrijorarea în legătură cu războiul din Vietnam".

Peste drum, la Casa Albă, manifestațiile care au durat toată ziua și au culminat cu retragerea cu torțe condusă de Coretta Luther King (participanți: circa 50000 de persoane) au fost „oficial" ignorate. Dar Ziua „M" și-a impus oricum prezența. Sectoare importante, numeroase, ale opiniei publice americane s-au alăturat la 15 octombrie marelui curent de opinie predominant în întreaga lume care cere încetarea agresiunii Statelor Unite împotriva poporului vietnamez și o cît mai grabnică reglementare politică, negociată, a conflictului. La 3 noiembrie, președintele Nixon va rosti, s-a anunțat, un discurs televizat, în care se va ocupa numai de războiul din Vietnam. Nu se știe ce va conține. Într-o singură privință, observatorii sînt unanimi: indiferent de ceea ce a declarat înainte de 15 octombrie despre manifestațiile din această zi, e exclus ca președintele să nu ia în considerație caracterul lor larg cuprinzător și profund responsabil. La 3 noiembrie se va afla în ce măsură va înțelege să răspundă mesajului lor. Sau, pentru a reproduce titlul unui editorial din „Le Monde", „domnul Nixon are cuvîntul".

Felicia ANTIP

Corespondență din Teheran de la Nicolae Popovici

Mărturii contemporane pe un pămînt legendar

Pe pămîntul de legendă și poezie al Iranului, mărturiile progresului contemporan sînt la fel de vizibile ca și vestigiile glorioase ale trecutului său milenar. Aceste mărturii se afirmă pregnant în termenii programului de dezvoltare care definește multiplele planuri ale evoluției economice și sociale. Prin acest program, ni se dezvăluie, în limbajul sec al cifrelor, fermenții din lăuntrul societății iraniene de azi, ce potențează mișcarea forțelor materiale și umane, pînă nu demult în stare latentă, către trepte superioare de civilizație. Străin fiind, te impresionează plăcut dorința acestui popor de a se autodepăși, de a-și redescoperi și valorifica personalitatea, (atît de eficientă în trecut pe planul creației spirituale), de a-și recăpăta un loc meritoriu în constelația lumii contemporane. Te impresionează mai ales munca asiduă, încordată și fermă de a clădi viitorul țării pe temeliile solide ale industriei, receptivitatea la tot ce știința și tehnica mondială oferă mai nou.

Prezența în Iran îți prilejuiește contactul nemijlocit cu istoria străvechii Persii, cu acea memorie care conservă fabulosul tezaur de artă și cultură de odinioară.

Suze, capitala elamită, evocă existența unei arte vechi de șapte milenii ; Pasargade — reședința lui Cirus, întemeietorul de acum 2 500 de ani al imperiului persan, Persepolis — pe numele său iranian Takht-e-Djamshid — cetatea lui Darius ; Ecbatana (astăzi Hamadan), fosta capitală, orașul în care și-a trăit ultima parte a vieții și unde este înmormîntat învățatul Ibn Sina-Avicena.

Ruinele de la Persepolis au păstrat, pînă în zilele noastre, liniile arhitectonice din perioada civilizației ashemenide. Basoreliefuri de o neasemuită finețe, dovada unei arte atingînd culmile perfecțiunii, sînt conservate pînă în zilele noastre.

Djondi Chapour, o mică localitate din sudul Iranului, reamintește de prima universitate persană, creată în secolul III de regele Sasanid Chapour. Universitatea (distrusă în timpul ocupației arabe), a fost renumită în acele timpuri prin imensa ei bibliotecă și cele 300 de săli, în care puteau studia 4 500 studenți. Au străbătut drumul lung al istoriei doar cuvintele întemeietorului acestei prime instituții de învățămînt: „știința și virtutea sînt superioare forței și armelor", precum și o legendă legată de statuia lui Chapour căzută de pe piedestal. Legenda spune că, atîta timp cît statuia lui Chapour nu va fi reașezată pe soclu, Iranul nu va renaște. Am trecut recent prin Djondi Chapour. Statuia regelui legendar și noua universitate erau față-n-față.

Ori de cîte ori călătoresc prin ținuturile persane, întîlnesc noul, în multiplele lui ipostaze. Și asemenea ocazii nu au fost rare. În ultimii doi ani, am asistat la numeroase festivități organizate cu prilejul inaugurării unor importante obiective economice, unele intrate în funcțiune, altele pe șantier. Numai în capitală s-au construit un reactor atomic pe lîngă universitate, o rafinărie cu o capacitate de 4 milioane tone țiței și uzinele de automobile „Irannațional".

Pe platoul industrial al Tabrizului se înalță trei uzine, una de tractoare, una de mașini unelte și alta de motoare Diesel. Lîngă Isfahan, „orașul de faianță", cum îl denumesc turiștii, se apropie de sfîrșit lucrările oțelăriei Aryamehr, iar lîngă Ahvaz, o localitate mai spre sud, două noi fabrici produc deja tuburi de oțel și laminate. Prima realizează țevi pentru conducta transiraniană de gaze naturale, lungă de peste 1 700 km, menită să pună în valoare uriașele zăcăminte de gaze, în prezent pradă arderii libere, de la Agha Jari.

Industria petrolieră înregistrează o spectaculoasă expansiune, desigur explicabilă pentru cea de a patra producătoare de țiței din lume. Petrochimia, ramură nouă a industriei petroliere iraniene, a creat o veritabilă salbă de unități la Abadan, în apropiere de marea rafinărie, la Bandar Chahpour, în insula Kharg. Pe această fișie de pămînt din golful Persic, altădată loc de refugiu al piraților, s-a construit o stație automată de pompare unică în lume.

Pe cît de perfecționată (are o viteză de încărcare de 10 000 de tone pe oră), pe atît de rentabilă — venituri în 24 de ore : 4 milioane de dolari.

Aceste cîteva exemple sugerează, cred, progresele Iranului în domeniul valorificării resurselor sale naturale, ca și în planul industrializării, rezultat al aplicării unui vast program de dezvoltare socială și economică. În ultimii ani, Iranul realizează un ritm mediu de dezvoltare economică de 11 la sută, apreciat printre cele mai înalte din lume, depășind astfel de două ori indicele stabilit de O.N.U. pentru „deceniul dezvoltării".

Mutații vizibile se produc acum în viața satului iranian, ca o consecință directă a abolirii sistemului feudal și a împroprietăririi țăranilor cu pămînt. Aici însă, metamorfoza, ținînd cont de moștenirea trecutului, nu urmează o cale rectilinie ; ritmul schimbărilor e deseori încetinit de dificultăți materiale, de persistența unor concepții ce refuză instaurarea noii ordini, inaugurată de reforma agrară. Cu toate aceste greutăți, satul iranian se racordează mișcării cooperatiste care a luat amploare în întreaga țară și tinde să așeze treptat noi temelii agriculturii, să o organizeze pe principiul modern al marii producții, care implică mecanizare, chimizare, irigații.

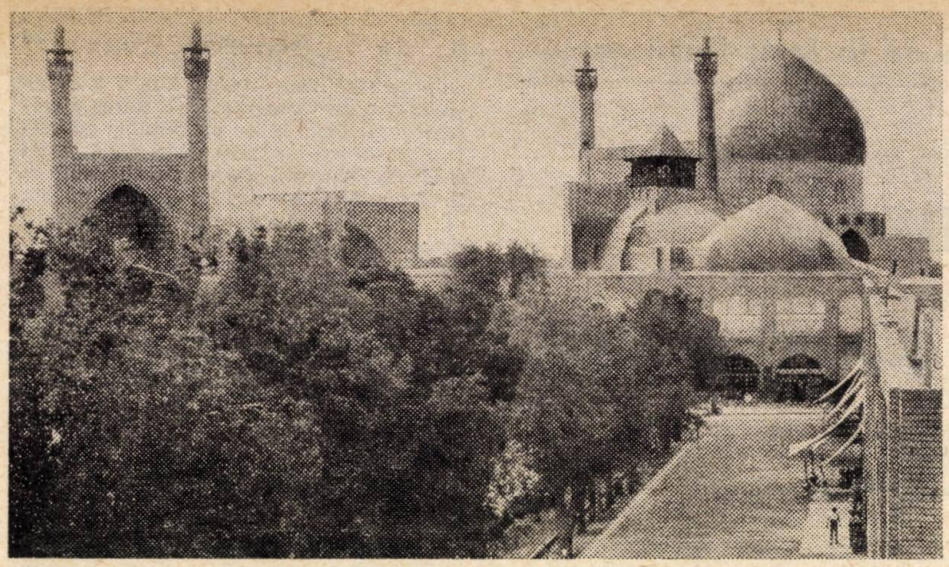

Arhitectură monumentală la Isfahan

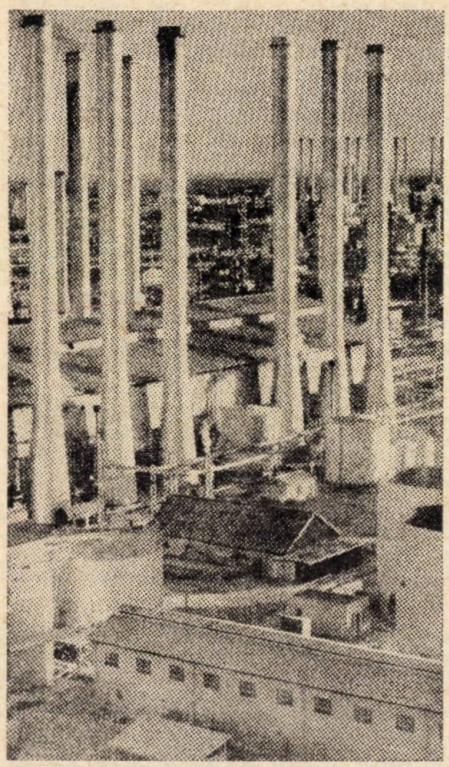

Siluetele industriei petrochimice la Abadan

Progresele remarcabile ale economiei, în special ale industriei, reclamă tot mai mulți oameni calificați. Aceasta a fost concluzia seminarului asupra educației, planificării și dezvoltării mîinii de lucru în Iran, care a avut loc la Teheran între 15—20 septembrie. Participanții la seminar, personalități iraniene și străine, au formulat dezideratul cuprins și în rezoluția finală, de a se acorda și în viitor o importanță deosebită formării tineretului, creării de cadre specializate și orientării lor spre ramurile productive, folosirii forței de muncă tinere în mod rațional și științific.

Problema mîinii de lucru este privită, așadar, în strînsă corelație cu dezvoltarea economică, dar, în același timp, și în perspectiva creșterii demografice. Calculele specialiștilor iranieni prevăd în viitorii 20 de ani o dublare a populației active (în prezent de șapte milioane) și, în consecință, necesitatea unei judicioase planificări în ce privește educația, pregătirea noilor contingente de muncitori, tehnicieni și intelectuali, precum și lărgirea ariei de domenii în care aceștia să fie ocupați. Se pare că extinderea rețelei de școli tehnice și profesionale, îndrumarea studenților către facultăți cu profil tehnic răspund unei asemenea necesități.

Un cadru universitar din Teheran îmi vorbea recent despre preocuparea conducerii forului de învățămînt superior de a stabili raporturi directe între universitate și industrie, legături coerente între tineretul studios și mediul industrial pentru ca formația tehnică a viitorilor ingineri și cercetarea științifică începută de aceștia încă în anii facultății, în lipsa unor institute specializate, să fie folositoare economiei naționale.

Grija autorităților față de educația tinerei generații a fost plastic exprimată de primul ministru Amir Abbas Hoveida „ca cea mai bună investiție al cărei randament este întotdeauna pozitiv din toate punctele de vedere și care niciodată nu înregistrează deficite".

Ilustrînd în cifre aceste investiții, statisticile oficiale consemnează sute de școli noi, construite în aproape toate localitățile Iranului, zeci de mii de tineri, membri ai „armatei științei", trimiși să învețe copiii de țărani slova cărții, în cadrul campaniei de lichidare a analfabetismului. În 1970, anul internațional al educației, anunță de curînd Comitetul național de alfabetizare, încă un milion de iranieni vor învăța să scrie și să citească.

În anul școlar abia început, au luat loc în bănci peste patru milioane de tineri. Un iranian din șase este, astfel, elev sau student.

Ca o recunoaștere a eforturilor sale spre dezvoltare, Iranul a fost ales în ultimii ani gazda cîtorva reuniuni internaționale. Ne reamintim de întîlnirea din septembrie 1965 a miniștrilor educației și învățămîntului, conferința internațională a drepturilor omului din aprilie-mai 1968, colocviul „Lumea a treia în anul 2000", iar în momentul de față 40 de țări de pe toate continentele participă la cel de-al doilea tîrg comercial internațional „Asia 69", organizat la Teheran.

Acestea sînt cîteva crîmpeie din viața Iranului — pămînt de legendă și poezie, dar totodată țară a unor eforturi hotărîte de întronare a noului, de afirmare decisă a dorinței de progres.

Teheran, octombrie

reflector

DUPA ASASINAREA PREȘEDINTELUI SOMALIEI

La mai puțin de o săptămînă de la asasinarea președintelui somalez Abdirashid Ali Shermarke, la Mogadiscio s-a produs o lovitură de stat militară, urmată de instalarea la putere a unei junte. Autorii loviturii de stat, despre care se știe doar că fac parte din rîndurile armatei și poliției, au declarat că vor menține actualele instituții ale țării și că nici o modificare nu va fi adusă politicii generale interne și externe a fostului președinte.

Între timp, date noi au clarificat, într-o oarecare măsură, circumstanțele asasinării lui Shermarke. Atentatul s-a produs la 15 octombrie, în timp ce efectua o vizită în țară, într-o mică localitate, Las Anod, din nordul Somaliei. Fostul președinte se deplasase în această regiune pentru a hotărî asupra măsurilor de ajutorare a victimelor unei grave secete. Ziarele și

agențiile de presă nu dispun deocamdată de informații suficiente privind motivul asasinatului. În mai multe rînduri, fostul președinte fusese țința unor tentative de atentat. Se știe doar că autorul, Abdulkadir Abdi, în vîrstă de 21 de ani, era îmbrăcat într-o uniformă a poliției și aparținea unui trib opus aceluia al lui Shermarke. La Londra se indică din surse diplomatice că autorul atentatului era nemulțumit de faptul că tribul său fusese privat de o reprezentare adecvată cu prilejul alegerilor din 1967.

O comisie însărcinată cu ancheta-rea circumstanțelor și a motivelor asasinatului a fost constituită la Mogadiscio, în urma unei reuniuni a Consiliului de Miniștri.

Interimatul în Somalia era asigurat pînă marți, cînd s-a produs lovitura de stat, de președintele Parlamentului. Guvernul hotărîse convocarea, în termen de 30 de zile, a Adunării Naționale pentru a se proceda la alegerea unui nou președinte al țării. Se încercase între timp reglementarea eventualelor consecințe ce ar putea să apară pe plan intern ca urmare a dispariției fostului șef de stat. Acestea sînt împrejurările în care junta instalată la Mogadiscio preia prerogativele puterii.

Corespondență din Varșovia de la Iosif Dumitrașcu

În sensul relațiilor de coexistență pașnică

Problemele europene și, în context, cele legate de normalizarea relațiilor cu Republica Federală a Germaniei se dovedesc a fi preocupări actuale ale diplomației poloneze, în ultima vreme remarcîndu-se reafirmarea și precizarea punctului de vedere al R. P. Polone pe aceste teme. Recentul interviu acordat de ministrul polonez al afacerilor externe, Stefan Jedrychowski, televiziunii vest-germane, ca și declarațiile făcute anterior de primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Wladyslaw Gomulka, oferă elemente pentru definirea cadrului în care diplomația poloneză concepe rezolvarea acestor probleme.

Este cunoscut faptul că în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu alegătorii capitalei poloneze, la 17 mai a.c., formulînd liniile directoare ale politicii externe a Poloniei populare în problema germană, primul secretar al C.C. al P.M.U.P. precizează că Polonia „este gata în orice moment să încheie cu R.F. a Germaniei un tratat interstatal similar cu cel încheiat acum 19 ani cu R.D.G." Reluînd aceste idei, ministrul de externe S. Jedrychowski a arătat că țara sa privește normalizarea relațiilor cu R.F.G. ca un rezultat al procesului de creare a unor relații temeinice pe baza principiilor coexistenței pașnice. Recunoașterea actualei hărți politice a Europei — sublinia ministrul de externe polonez — este singura cale posibilă de normalizare a relațiilor dintre cele două țări. Polonia — preciza el — nu ridică nici un fel de obstacole în calea normalizării și dezvoltării relațiilor de coexistență pașnică, dacă se va ține seama de realitățile politice și geografice și de interesele securității continentului european.

Referindu-se la propunerea lui Wladislaw Gomulka, adresată R.F.G., de a se încheia un tratat special prin care să se recunoască frontiera Oder-Neisse, ministrul polonez aprecia că această inițiativă nu este dictată de teama în legătură cu stabilitatea și inviolabilitatea acesteia. Ea atestă tendințele consecvente al Poloniei de a lichida orice primejdie de izbucnire a unui conflict mondial în Europa. Pacea în Europa — a subliniat S. Jedrychowski — este determinată numai de acțiuni și fapte. Pornind de la aceasta, am propus R.F.G. încheierea unui tratat care să prevadă recunoașterea deplină și definitivă a actualei frontiere de vest a R. P. Polone, similar cu tratatul încheiat la Zgorzelec între Polonia și R.D.G. Republica Federală a Germaniei — a spus ministrul de externe polonez — dispune de drepturi suverane pentru a adopta o hotărîre în această problemă.

Stefan Jedrychowski

La Varșovia a fost comentată pe larg importanța acestei propuneri, presa inserînd numeroase ecouri sosite din diferite țări ale lumii, printre care și din R.F.G. O serie de observatori din capitala poloneză consideră că, în prezent, procesul de pregătire și realizare a unei adevărate normalizări în relațiile polono—vest-germane a intrat într-o fază nouă. În mare, aceasta s-ar caracteriza printr-un interes manifestat de ambele părți în vederea creșterii colaborării economice, prin reliefarea deosebită, în ultimele cîteva luni, în presa poloneză, a aspectului politic al relațiilor polono—vest-germane și, în fine, prin exprimarea speranței că Bonnul va aborda în mod realist problema granței Oder-Neisse ; la aceasta se adaugă schimburi de vizite reciproce, ca, de pildă, vizita în Polonia a unor personalități ale vieții economice vest-germane, o serie de vizite ale specialiștilor și reprezentanților sectoarelor industriale poloneze în R.F.G. etc.

În momentul de față, au loc tratative consacrate încheierii între Polonia și R.F.G. a unui acord comercial și, eventual, a unui acord de cooperare și colaborare directă între întreprinderi poloneze și vest-germane. În acest sens, referitor la problema schimburilor comerciale dintre cele două țări, S. Jedrychowski preciza că țara sa este gata să colaboreze cu Republica Federală a Germaniei pe baza principiului respectării depline a intereselor și angajamentelor internaționale ale partenerilor și avantajului reciproc. Polonia, sublinia el, este interesată să importe utilaje și mărfuri din R.F.G. Singura cale pentru dezvoltarea liberă a relațiilor noastre comerciale — aprecia ministrul polonez — ar constitui-o aplicarea reciprocă de către cele două părți a clauzei națiunii celei mai favorizate. S. Jedrychowski arăta, de asemenea, că, în afara colaborării pur comerciale, între Polonia și R.F.G. are loc un schimb de experiență în sectorul tehnologiei, documentației tehnice și în alte ramuri.

Polonia — sublinia ministrul de externe polonez în interviul citat — acordă o mare însemnătate propunerii de a se convoca o conferință europeană în problema securității colective și colaborării, cuprinsă în Apelul de la Budapesta. Obiectivul și rezultatul principal al conferinței europene trebuie să fie discutarea și pregătirea pentru semnare a tratatului de securitate și colaborare în Europa. Acest tratat trebuie să prevadă un complex de măsuri cu caracter politico-juridic și anume — renunțarea la folosirea forței și amenințării de a folosi forța ; asumarea obligației de a respecta suveranitatea, integritatea teritorială și independența statelor europene ; recunoașterea frontierelor de stat existente în Europa ; angajamentul de neamestec în treburile interne ale statelor și de a rezolva litigiile eventuale numai cu ajutorul mijloacelor politice. Adoptarea acestor angajamente ar constitui punctul de plecare pentru crearea perspectivei unui sistem eficient al securității colective în Europa și, în legătură cu aceasta, ar facilita în viitor dizolvarea grupărilor politico-militare existente în Europa. Totodată, acest tratat trebuie să prevadă angajamentul statelor de a întreprinde măsuri parțiale, coordonate, în vederea dezarmării pe continentul european. În tratat — specifica S. Jedrychowski — trebuie să se prevadă, de asemenea, obligația statelor de a depune toate eforturile în vederea dezvoltării și cooperării general-europene multilaterale în domeniile economic, tehnico-științific, social, cultural și altele.

Comentatorii polonezi și-au exprimat speranța într-o abordare mai realistă de către R.F.G. a problemelor europene subliniind, totodată, faptul că Polonia așteaptă din partea R.F.G. un răspuns clar, fără echivoc, în ceea ce privește recunoașterea granței Oder-Neisse, în baza acceptării de către R.F.G. a situației politice existente în Europa. Totodată, ecourile sosite în aceste zile la Varșovia din R.F.G. — multe din ele, de altfel, inserate și comentate în presa centrală poloneză — vădesc că în R.F.G. există, de asemenea, interes în ceea ce privește rezolvarea problemei normalizării relațiilor dintre cele două țări. De pildă, purtătorul de cuvînt al guvernului vest-german a declarat recent că noul guvern va răspunde propunerii formulate de ministrul afacerilor externe al Poloniei.

Intr-un interviu acordat agenției D.P.A., noul cancelar al R.F. a Germaniei, Willy Brandt, a declarat că guvernul său va reacționa pozitiv în problema unor convorbiri polono-vest-germane și ar saluta stabilirea de relații diplomatice în viitorul previzibil.

Varșovia, 21 octombrie

Corespondență din New York de la C. Alexandroaie

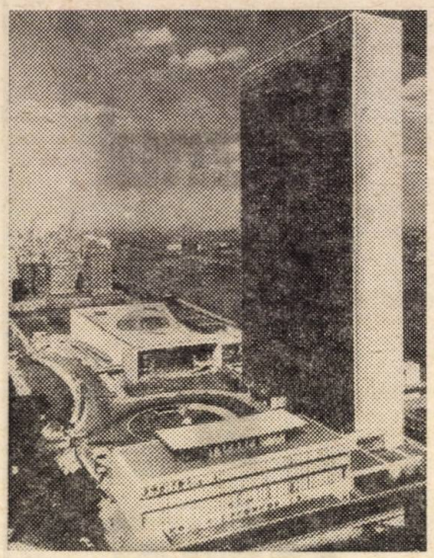

Aniversarea Națiunilor Unite

Acum 24 de ani, la 24 octombrie 1945, intra în vigoare Carta Organizației Națiunilor Unite, actul de naștere al celui mai important și cuprinzător for internațional al zilelor noastre.

Carta Organizației Națiunilor Unite a pus la baza activității noii organizații principiile fundamentale ale dreptului internațional, a căror proclamare și respectare fermă oferă garanția sigură a împlinirii rațiunii de a fi a acestei emanații colective a statelor: egalitatea suverană, neamestecul în treburile interne, respectarea suveranității și integrității teritoriale, obligația de a nu recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei, reglementarea prin mijloace pașnice a oricăror diferende internaționale și îndeplinirea cu bună-credință a obligațiilor asumate.

De-a lungul anilor, viața internațională a confirmat pe deplin valabilitatea acestor principii. Bilanțul celor 24 de ani de existență a O.N.U. dovedește cu prisosință realitatea că momentele de tensiune apărute în acești ani în relațiile internaționale s-au datorat în exclusivitate încălcării acestor principii, că respectarea normelor statuate și proclamate solemn în Carta Organizației Națiunilor Unite constituie unica modalitate de a înlătura virtualele surse de conflict, de a evita momentele de criză și a asigura cadrul prielnic pentru o evoluție normală a comunității popoarelor.

În zilele noastre, instaurarea fermă a acestor principii în raporturile dintre state asigură cadrul internațional optim dezvoltării capacității creatoare și înfloririi materiale și spirituale a fiecărei națiuni și, în același timp, reprezintă cheia de boltă a statornicirii unor relații de încredere și colaborare între națiuni, a întăririi legalității internaționale; în fine, este condiția fundamentală a păcii, cooperării și securității popoarelor. Lucrările actualei sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite relevă cu pregnanță actualitatea inalterată a principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state, care dobîndesc noi dimensiuni și semnificații în condițiile contemporane, caracterizate, pe de o parte, prin progresele spectaculoase ale științei și tehnicii iar, pe de altă parte, prin afirmarea tot mai impetuoasă a fiecărei națiuni pe plan internațional.

Organizația Națiunilor Unite s-a dezvoltat continuu, devenind astăzi cu mult mai cuprinzătoare decît la data creării ei. Dacă în 1945, atunci cînd a fost fondată, Organizația reunea 51 de state, astăzi ea cuprinde 126 de state, creșterea realizîndu-se în special ca urmare a aderării statelor care și-au cucerit sau și-au dobîndit de curînd independența. În preajma sărbătoririi a 25 de ani de existență, Organizația Națiunilor Unite mai are însă de făcut pași importanți pe calea asigurării universalității ei. Transpunerea neîntîrziată în viață a acestui principiu fundamental ar fi de natură să sporească prestigiul, eficiența și influența Organizației pe arena mondială.

In cei peste 24 de ani de existență, Organizația Națiunilor Unite și-a adus, fără îndoială, o contribuție importantă la promovarea normelor de drept internațional, ceea ce a favorizat, deopotrivă pe plan politic, economic și social-umanitar, crearea unui climat propice înțelegerii și cooperării între state. Este, neîndoios, un fapt pozitiv că, de-a lungul întregii sale existențe, O.N.U. a continuat să favorizeze un amplu dialog, dovedindu-se un cadru util pentru afirmarea personalității popoarelor și statelor, cunoașterea reciprocă, armonizarea pozițiilor de multe ori divergente și pentru găsirea și perfectarea unor modalități noi de conlucrare internațională, constructivă și rațională. In confruntarea cu marile probleme care preocupă lumea actuală, Organizația Națiunilor Unite nu s-a dovedit, însă, întotdeauna eficientă, lăsînd nerezolvate probleme grave care, prin amploarea și acuitatea lor, impun soluții urgente.

Bilanțul activității Organizației în toți acești ani, reunind deopotrivă împliniri și insuccese, oferă prilejul unei meditații profunde asupra obligației comunității internaționale de a face din Organizație un instrument mai eficient, care să răspundă într-un mod plenar încrederii și speranței popoarelor. Implinirea acestui deziderat solicită, fără îndoială, sporirea contribuției statelor membre la viața Organizației, aceasta nefiind și neputînd fi un organism care se substituie statelor. Acțiunea Organizației Națiunilor Unite — sumă a părților ei componente: statele care în mod liber și voluntar i-au devenit membre, în dorința de a găsi aici un cadru adecvat pentru afirmarea personalității și intereselor lor legitime — este condiționată în mod firesc de poziția și contribuția pe care fiecare dintre membrii săi o adoptă și o aduc în fiecare caz în parte.

Rezolvarea marilor probleme contemporane aparținînd celor mai diferite domenii și sfere de activitate — problemele dezvoltării, progresului tehnico-științific, ale cooperării internaționale, bazată pe egalitate și respect mutual — impune ca un imperativ soluții la a căror formulare și îndeplinire să fie solicitate toate statele.

Promovînd consecvent o politică externă de pace și de dezvoltare a relațiilor de colaborare multilaterală între state, care răspunde aspirațiilor fundamentale ale poporului român, România socialistă acordă o însemnătate deosebită Organizației Națiunilor Unite. Pornind de la considerentul că este de datoria fiecărui stat, mare sau mic, să-și aducă contribuția la efortul comun pentru consolidarea păcii și securității, țara noastră a participat activ, în toți cei 14 ani de cînd a intrat în Organizație, la dezbaterea celor mai importante probleme înscrise pe agenda O.N.U. Țara noastră s-a pronunțat și se pronunță consecvent pentru ca Organizația Națiunilor Unite, prin respectarea fermă a principiilor și spiritului Cartei, să devină un instrument de consolidare a păcii și securității, de favorizare a cooperării între state, să fie un for cu adevărat universal, în care națiunile să conlucreze spre binele păcii generale, al progresului.

Voința și preocuparea efectivă a țării noastre de a-și aduce o contribuție substanțială, la înfăptuirea țelurilor înscrise în Cartă și-au găsit expresia, de-a lungul anilor, în numeroase propuneri și inițiative larg apreciate de către statele membre ale Organizației. Este binecunoscută larga audiență pe care au avut-o rezoluția „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite" și „Declarația cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare". Alegerea ministrului de externe al țării noastre ca președinte al Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite a constituit, de asemenea, o elocventă recunoaștere din partea statelor lumii a caracterului constructiv al politicii externe a României, a aportului ei la dezvoltarea încrederii internaționale și cooperării, dorinței sale de a promova relații de strînsă colaborare și de înțelegere cu toate popoarele. Subliniind contribuția țării noastre la viața Organizației, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, U Thant, sublinia recent faptul că inițiativele României „au determinat respectul și admirația mea personală față de seriozitatea, continuitatea și spiritul de consecvență ai politicii românești".

Comunitatea popoarelor sărbătorește aniversarea O.N.U. cu speranța că principiile înscrise în Cartă, în urmă cu 24 de ani, vor fi introduse în mod general și definitiv în viață, printr-o acțiune mai energică și mai eficientă, a forului internațional, acțiune care să justifice încrederea în capacitățile Organizației Națiunilor Unite de a-și aduce o contribuție de prim ordin în stabilirea unui climat de pace și cooperare multilaterală între popoare.

New York, 21 octombrie

reportaj pe glob

Ritmul febril al calmei VIENE

George Serafin

Toamna, lumina ce învăluie Viena pare filtrată prin chihlimbar. Munții transmit prin colinele ce ating delicat orașul efluvii de arome tari. Plutește în aer bucuria regăsirii post-vacanțiere și a belșugului rodit de cîmpuri, livezi și vii. Cu fața întoarsă spre soare, cel mai dunărean din orașele Dunării își accelerează în tempo măsurat ritmicitatea multiplelor fațete ale vieții sale cotidiene. Stagiunea se anunță plină. Politic, economic, cultural. Vizita președintelui Franz Jonas și a ministrului de externe, Kurt Waldheim în România ocupa atunci primul loc pe agenda politică. Paralel, parlamentul intră în dezbaterea marilor proiecte pregătite de guvern pe planul dezvoltării economice și sociale. Tîrgul de toamnă, în a 90-a ediție, a pregătit celor peste 600 000 de vizitatori noi infuzii de încredere în capacitatea industrială și resursele economice ale țării. Opera, Burgtheater-ul, muzeele sînt în plină efervescență: noi reporteri, noi interpreți, noi retrospective sau lansarea altor nume pe bogata piață a artelor. Și, pentru orele calme dinspre înserare, mereu mai numeroasele „Heurigen" din Grinzing invită în curțile boltite cu viță deasă, la un pahar de vin cristalin, la o halbă spumoasă, și la un vals de Strauss...

Cînd, într-un răstimp de numai o săptămînă, ai prilejul să cunoști cîte puțin din toate acestea, înseamnă că ești un privilegiat. Grupul de gazetari români s-a bucurat, grație programului întocmit de serviciul presei de pe lîngă cancelaria federală, de posibilitatea de a pătrunde

Un pilon al autostrăzii Brenner-Innsbruck

Centrul comercial

Verticale vieneze

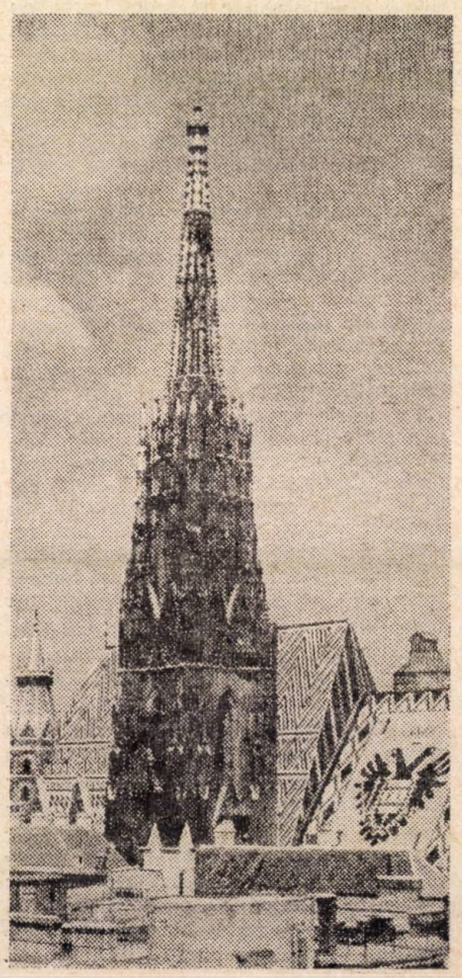

în cîteva din sectoarele cele mai semnificative ale activității economice, sociale, culturale și politice austriece. Și am înțeles, renunțînd la scepticismul pe care ți-l trezește orice broșură turistică, de ce un poet a putut exclama : „Austria este un mic univers în care se reflectă o lume întreagă".

■

Pe orice străin, cît de cît avizat, contactul cu realitățile economice austriece îl duce ferm spre constatarea că în Austria lumea nouă — aceea a industrializării moderne — își pune amprenta pretutindeni. Aparține trecutului epoca în care țara părea destinată doar producției de hîrtie, cherestea, fontă și articole de lux. Astăzi, economia țării oferă spectacolul unei largi și profunde mutații a structurilor — fidel reflectată în listele de export. Mașinile ocupă, pe acest plan, primul loc, urmate de fier, oțel, plută și lemn, aparate electrotehnice, instalații, prefabricate, mărfuri metalice. Industria chimică, ramură relativ nouă, cucerește an de an o poziție mereu mai importantă în configurația industrial-economică a țării. „Aurul alb", energia hidraulică, își continuă, la rîndul său, expansiunea : o serie întreagă de mari lucrări au fost deja construite în Alpi și de-a lungul fluviilor, în special pe Dunăre ; altele, numeroase, sînt în curs de realizare. În pas cu vremea, Austria pregătește prima sa centrală atomică.

Agricultura tinde, tot mai accentuat, să marcheze existența ei în era modernă, industrială. Din numărul total al locuitorilor țării — peste 7 milioane — 16% sînt ocupați cu agricultura și industria forestieră. La 1 000 ha de teren arabil, producătorii dispun de 139 tractoare, 23 500 secerătoare — batoze și alte mașini, în număr sporit. Funcționează numeroase cooperative agricole de vînzare și cumpărare, de transformare a laptelui, vinicole etc. Conferința președinților camerelor agricole — există în fiecare land o asemenea cameră — este preocupată, în momentul de față, cu pregătirea unor centre de mașini, organizate pe principiul dării în proprietate a unei anumite mașini către o familie, cu obligația ca aceasta să efectueze munca respectivă în celelalte gospodării ale satului, compensația provenind din munca efectuată în propria sa gospodărie de un alt tip de mașină, aflată în proprietatea altei gospodării.

Îngrășămintele în cantități substanțiale, buna organizare, randamentul ridicat au dus la reducerea simțitoare a necesităților de import în materie de produse agricole.

Vorbind despre dezvoltarea economică industrială a Austriei, nu putem omite un fapt evident : în toate întreprinderile și instituțiile vizitate, la Viena sau în provincie, interlocutorii noștri au ținut să sublinieze, în accente de convingătoare sinceritate, satisfacția lor față de evoluția schimburilor și relațiilor economice cu țara noastră. Seriozitatea partenerilor români, posibilitățile de lărgire continuă a sortimentelor de mărfuri, metodele de cooperare, dezvoltarea impetuoasă ca atare a României, acestea au fost, în general, aprecierile unanime prin care se exprima interesul pentru menținerea și extinderea legăturilor economice româno-austriece.

■

În Austria, acest interes nu este însă numai de natură strict economică. Lăsînd la o parte mărturiile interesului de ordin turistic sau cultural, vom sublinia existența a numeroase puncte comune în înțelegerea și aprecierea unora din marile probleme ale activității internaționale. În convorbirile avute cu înalte personalități austriece — președintele Franz Jonas, cancelarul Josef Klaus sau ministrul de externe Kurt Waldheim — am primit confirmarea unei realități cunoscute mai de mult : dorința ca relațiile româno-austriece, angajate deja, de multă vreme, pe un curs pozitiv, să cunoască o continuă adîncire și extindere.

Vizita pe care președintele federal Franz Jonas a făcut-o recent în țara noastră, la invitația președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, a însemnat un nou și viguros impuls dat cursului ascendent al relațiilor româno-austriece. Și — fapt certificat de propria experiență comună ca și de evoluția generală contemporană — mersul constructiv pe care se află angajate aceste relații își găsește fundamentul său solid în aplicarea fermă de către cele două state a principiilor generate de respectul și prețuirea reciprocă.

Cancelarul Klaus, primindu-ne în evocatoarele birouri ale Cancelariei Austriei, aprecia vizita președintelui Jonas în România ca „un punct culminant" în evoluția relațiilor dintre cele două țări. Domnia-sa a ținut să ne sublinieze, totodată, rolul crescînd al țărilor mici și mijlocii pe arena internațională și importanța măsurilor ce pot fi luate, în general, pentru îmbunătățirea climatului politic, cu prioritate european.

În concepția diplomației austriece, gama mijloacelor, ce pot fi folosite pentru promovarea unei apropieri între state, este largă. Printre acestea, contactele personale au rol de netăgăduită însemnătate.

— Noi, oamenii de stat — aprecia cancelarul — nu sîntem răspunzători numai pentru bunăstarea cetățenilor noștri, ci și pentru securitatea noastră externă. De aceea, oamenii de stat au obligația de a contribui la menținerea și asigurarea păcii în regiunea lor și în toată lumea. Acest lucru, ei trebuie să-l aibă mereu în fața ochilor. De aceea, consider că întîlnirile între oamenii de stat sînt de folos, căci în acest timp armele tac.

Existența unui climat internațional constructiv reprezintă și pentru Austria garanția desfășurării dezvoltării sale materiale și spirituale. Pentru lunile ce urmează, preocupările de ordin intern ale guvernului austriac se anunță pe o listă importantă. Cancelarul ne vorbește despre unele din ele :

— După o perioadă de guvernare de trei ani și jumătate a partidului populist austriac, perioadă în care a putut fi îndeplinit aproape în întregime programul stabilit, rămîn încă, totuși, pentru sesiunea de toamnă, probleme importante de rezolvat. Cea mai importantă sarcină va fi stabilirea bugetului pe 1970, pe care guvernul îl va prezenta Adunării Naționale la 22 octombrie.

A doua sarcină importantă este organizarea „societății suprapuse" a industriei etatizate. Este vorba de a organiza acest sector ca un factor activ independent, de a fixa modul de administrare a acestor întreprinderi care cuprind mai bine de 100 de mii de salariați. În toamna aceasta, avem, de asemenea, intenția de a hotărî construirea unei centrale atomice.

Dezvoltarea noastră economică favorabilă ne apropie — pentru anul 1969 — de o creștere a ritmului real cu 5,5 la sută. Această creștere se bazează pe trei factori : exportul austriac va crește în 1969 cu 20 la sută, iar investițiile vor fi cu 20 la sută mai mari, în raport cu 1968. Acestor factori li se adaugă o creștere sporită de bunuri de consum și o puternică creștere a turismului.

■

Am părăsit Viena în plină — încă — efervescență turistică. Tîrgul de toamnă constituind, fără îndoială, pe acest plan un stimulent suplimentar. Dar Austria rămîne, în orice sezon al anului, deschisă străinului atașat sentimentelor de prietenie, frumosului și inventivității. Aici, toate acestea ți se oferă cu generozitate. Este o contribuție cu adevărat fecundă la cauza apropierii și înțelegerii între popoare.

Amenajarea hidroenergetică de la Ybbs-Persenbeug, pe Dunăre

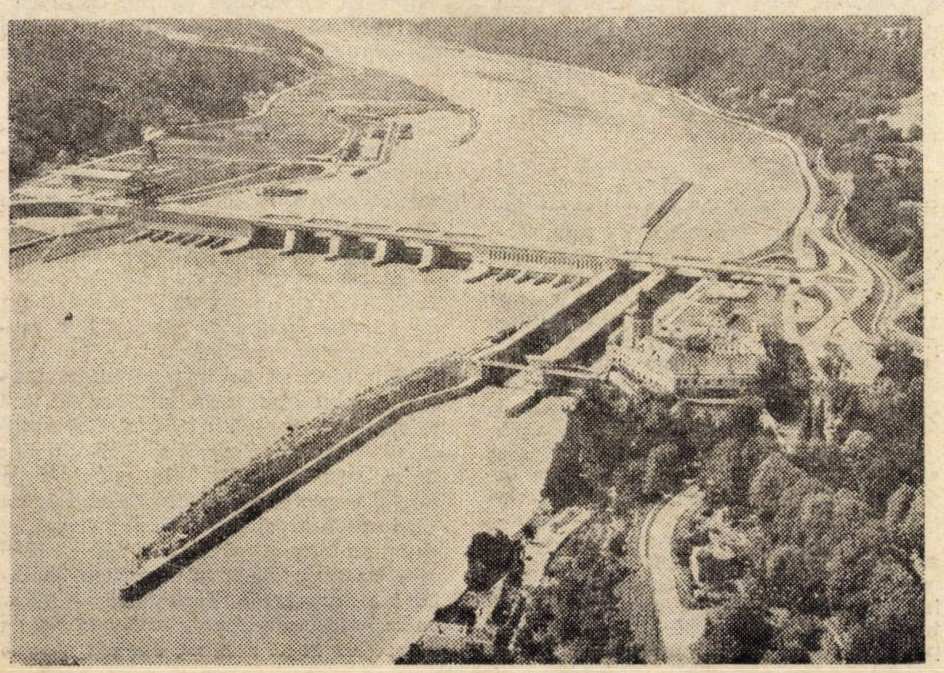

sinteze

Tineretul şi înţelegerea internaţională

— Evoluţia unei iniţiative româneşti —

Conf. univ. dr. Ovidiu Bădina
directorul Centrului de cercetări pentru problemele tineretului

România socialistă a acordat şi acordă o atenţie deosebită generaţiei tinere, care este nu numai beneficiara creaţiei înaintaşilor, ci şi continuatoarea, pe o nouă treaptă, a unor eforturi puse în slujba celor mai nobile năzuinţe şi idealuri ale umanităţii.

Construcţia noii societăţi, în care personalitatea umană se realizează în întreaga sa multilateralitate, solicită o participare activă la schimbul de valori materiale şi spirituale, ce se poate desfăşura plenar numai în condiţii de pace şi înţelegere între popoare. La făurirea unui climat în care naţiunile şi popoarele să poată colabora şi coopera activ pentru înălţarea unei lumi fără războaie contribuie numeroşi factori, printre care cei educaţionali ocupă un loc aparte.

Tineretul României socialiste este crescut în spiritul înţelegerii şi respectului muncii creatoare, al ataşamentului faţă de ideile care slujesc progresul material şi spiritual al umanităţii, menţinerea şi consolidarea păcii şi securităţii în lume.

Problema formării noilor generaţii, a modalităţilor de educare, a spiritului în care acestea sînt pregătite spre a face faţă responsabilităţilor ce le revin în societate constituie o problemă complexă, cu ample rezonanţe internaţionale. Într-o lume confruntată acut cu problemele păcii şi ale războiului, perspectivele tineretului, drumul pe care va păşi în viaţă generaţia viitorului preocupă deopotrivă personalităţile politice, cît şi cele ştiinţifice, instituţiile guvernamentale, cît şi pe cele neguvernamentale.

România socialistă a considerat şi consideră educaţia tinerelor generaţii în spiritul păcii, al prieteniei şi înţelegerii între popoare în lumea contemporană ca o problemă deosebit de importantă, la soluţionarea căreia îşi pot aduce contribuţia instituţii specializate din sistemul Naţiunilor Unite, diferitele organizaţii internaţionale interguvernamentale şi neguvernamentale care se ocupă de probleme privind tineretul.

Opinia publică a fost sesizată de dimensiunile problemei, iar dezbaterile care au avut loc în cadrul organismelor internaţionale atestă importanţa atribuită acestei probleme.

Încă de la cea de-a XI-a sesiune a sa, Conferinţa generală U.N.E.S.C.O. a abordat, la iniţiativa României, problema educării tineretului. Ulterior, la cea de-a XV-a sesiune a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite (1960), delegaţia română a prezentat propunerea intitulată „Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a ideilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare". Această propunere a fost completată, la cea de-a XVI-a sesiune a Adunării Generale O.N.U (1961), prin prezentarea documentului de lucru, cunoscut sub denumirea „Sugestii asupra conţinutului unei declaraţii internaţionale despre principiile fundamentale privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare".

În anii ce au urmat, această problemă a fost multilateral examinată. Ideea adoptării unei declaraţii internaţionale a întrunit un larg sprijin şi s-a convenit ca U.N.E.S.C.O. şi Consiliul Economic şi Social al O.N.U. să efectueze studiile preliminare necesare.

Conferinţa generală U.N.E.S.C.O., la cea de-a XII-a sesiune (1962), a adoptat propunerea delegaţiei române — la care s-au alăturat alte zece delegaţii, în calitate de coautori — privind convocarea în 1964, la Grenoble, a unei conferinţe internaţionale despre tineret, la care să se discute, între altele, propunerea română privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare.

România, dorind să contribuie direct la o cît mai bună pregătire a Conferinţei internaţionale pentru tineret de la Grenoble, a organizat — prin Comisia naţională română pentru U.N.E.S.CO. — un stagiu internaţional de experţi, pe tema „Educaţia extraşcolară a tineretului în spiritul idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare" (Bucureşti, 18—28 iunie 1964). Rezultatele au fost deosebit de fructuoase. Dovada aprecierii favorabile a recomandărilor formulate la acest stagiu de experţi o constituie şi faptul că acestea au fost incluse în documentele finale ale Conferinţei de la Grenoble. Tocmai această importantă conferinţă, la care au luat parte reprezentanţi a 72 de state membre ale U.N.E.S.C.O. şi a numeroase organizaţii interguvernamentale şi neguvernamentale, a emis recomandări şi a formulat proiectul „Declaraţiei privind măsurile destinate să promoveze în rîndurile tineretului idealurile de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare", însuşite apoi de cea de-a XIII-a sesiune a Conferinţei generale U.N.E.S.C.O. (noiembrie 1964). Mai mult, acest înalt for a hotărît să recomande adoptarea Declaraţiei de către Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite.

La 7 decembrie 1965, Adunarea Generală a Naţiunilor Unite, reunită în cea de-a 1390-a şedinţă plenară, a adoptat în unanimitate „Declaraţia cu privire la promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc şi înţelegere între popoare", iniţiată cu cinci ani în urmă de România.

Care sînt principiile de bază cuprinse în acest document şi care este semnificaţia lor?

— Tineretul trebuie să fie educat în spiritul păcii, al dreptăţii, libertăţii şi respectului, al înţelegerii reciproce în scopul promovării de drepturi egale pentru toţi oamenii şi toate naţiunile precum şi al progresului economic şi social, al dezarmării şi menţinerii păcii şi securităţii internaţionale.

— Toate mijloacele de educaţie, inclusiv — dată fiind importanţa sa capitală — educaţia dată de părinţi sau de familie şi toate mijloacele de învăţămînt şi de informare destinate tineretului sînt menite să promoveze în rîndurile sale idealurile de pace, umanitate, libertate şi solidaritate internaţională, precum şi toate celelalte ideaiuri care contribuie la apropierea între popoare ; ele trebuie să facă cunoscut tineretului rolul încredinţat Organizaţiei Naţiunilor Unite ca mijloc de menţinere şi apărare a păcii, de promovare a înţelegerii şi a colaborării internaţionale.

— Tinerii trebuie să fie educaţi în spiritul demnităţii şi al egalităţii tuturor oamenilor, fără deosebire de rasă, culoare, origine etnică sau credinţă şi în spiritul respectului drepturilor fundamentale ale omului şi al dreptului popoarelor la autodeterminare.

— Schimburile, vizitele, turismul, întîlnirile, studierea limbilor străine, înfrăţirea de oraşe şi universităţi, fără discriminare, precum şi alte activităţi similare, trebuie să fie încurajate şi facilitate în rîndul tinerilor din toate ţările pentru a-i apropia în cadrul unor activităţi educative, culturale şi sportive, în spiritul acestei Declaraţii.

— Asociaţiile naţionale şi internaţionale de tineret trebuie să fie încurajate să promoveze ţelurile Organizaţiei Naţiunilor Unite, inclusiv pacea şi securitatea internaţională, relaţiile de prietenie între naţiuni, întemeiate pe respectul egalităţii suverane a statelor, lichidarea completă a colonialismului, a discriminărilor rasiale şi a altor violări ale drepturilor omului. În conformitate cu această Declaraţie, organizaţiile de tineret sînt chemate să ia toate măsurile potrivite, în domeniile respective de activitate, pentru a-şi aduce contribuţia, fără nici o discriminare, la opera de educare a tinerei generaţii în spiritul acestor idealuri. Aceste organizaţii trebuie să fie în mod liber alese şi să promoveze schimbul liber de idei în spiritul principiilor acestei Declaraţii şi al ţelurilor Organizaţiei Naţiunilor Unite, aşa cum sînt ele enunţate în Cartă. Toate organizaţiile de tineret au datoria de a se conforma principiilor enunţate în această Declaraţie.

— Un scop major în educarea tineretului îl constituie dezvoltarea tuturor capacităţilor acestuia şi pregătirea sa în scopul de a dobîndi calităţi morale

superioare, pentru a fi profund atașat idealurilor nobile de pace, libertate, demnitate, egalitate ale tuturor oamenilor și pătruns de respect și dragoste pentru umanitate și realizările ei creatoare. Familia are un rol important în urmărirea acestui scop. Tinerii trebuie să devină conștienți de răspunderile lor în lumea pe care vor fi chemați să o conducă și să fie însuflețiți de încrederea în viitorul fericit al omenirii.

După adoptarea unanimă de către O.N.U. a Declarației privind măsurile destinate să promoveze în rîndurile tineretului idealurile de pace, de respect reciproc și de înțelegere între popoare, U.N.E.S.C.O. — instituție care are drept scop să contribuie la menținerea păcii și securității, promovînd colaborarea între popoare prin educație, știință și cultură — recunoscînd rolul și contribuția educării tineretului în spiritul înțelegerii, colaborării și păcii internaționale, a inițiat o serie de acțiuni, dintre care amintim Reuniunea în problemele educației tineretului universitar, organizată la București în toamna anului 1966 (29 august — 7 septembrie), ca și cea din decembrie 1968 de la București, în care au fost dezbătute, timp de o săptămînă (10—17 decembrie), probleme privind modalitățile de realizare a principiilor cuprinse în Declarație.

Am fost și sîntem încredințați că ansamblul procesului educativ trebuie să imprime tineretului convingerea după care menținerea și consolidarea păcii și a securității internaționale, statornicirea unui climat de pace, destindere internațională și înțelegere între popoare, bazate pe respectarea principiilor de drept internațional unanim acceptate, constituie condiția esențială a dezvoltării multilaterale a omenirii. Este necesar ca aceste aspecte să constituie preocupări permanente, care să ducă la acțiuni organizate ale factorilor interesați în realizarea procesului educativ.

În același timp, se știe că nivelul general de dezvoltare, condițiile economice, sociale și culturale, sistemele de organizare și tradițiile existente determină în fiecare țară orientările, conținutul și formele de realizare ale obiectivelor procesului de educație școlară și extrașcolară a tineretului. În acest context de determinare se manifestă variații ale gradului în care sînt cuprinse în procesul amintit diferitele categorii de tineret, modalitățile de educare și formare a tineretului în vederea participării sale active la dezvoltarea națională. Fără înțelegerea deplină și corectă a acestei relații, fără o participare activă și conștientă a tuturor forțelor unui popor la propria dezvoltare națională este greu de presupus realizarea unei munci rodnice, care să servească dezvoltării, ridicării pe noi trepte a progresului și civilizației și, implicit, înțelegerii și apropierii reale între popoare. Tineretului contemporan îi revine un rol deosebit de important în acest complex proces. Iată de ce delegația română la cea de-a XX-a sesiune a Comisiei de dezvoltare socială a O.N.U. a inițiat rezoluția „Politica și programele pe termen lung în favoarea tineretului în cadrul dezvoltării naționale", la care s-au alăturat încă nouă state membre ale Națiunilor Unite, reprezentînd orînduiri social-politice diferite, niveluri de dezvoltare și zone geografice diferite. În această rezoluție se adresează un apel statelor membre să intensifice eforturile vizînd realizarea celor mai bune condiții pentru educarea tinerei generații și pentru a-i asigura un rol crescînd în viața societății, recomandîndu-se, în același timp, ca în programele de dezvoltare să se încurajeze reuniunile tineretului pentru examinarea unor probleme specifice. Astfel, această rezoluție se încadrează într-o concepție de ansamblu a politicii statului român, politică ce vizează sugestii și măsuri care, însușite și aplicate de instituții guvernamentale și neguvernamentale, naționale și internaționale, pot contribui la găsirea unor soluții privitoare la munca și viața tinerei generații, la prezentul și viitorul lor. În acest sens trebuie interpretate și paragrafele ce cuprind recomandări pentru O.N.U. și instituțiile sale specializate de a studia profund situația mondială a tineretului, incluzînd chiar și pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U un punct intitulat : „Problemele și nevoile tineretului și participarea sa la dezvoltarea națională".

Actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a prilejuit reluarea în discuție a problemelor tineretului. Dezbaterile Comitetului nr. 3 pentru problemele sociale, umanitare și culturale, pe marginea chestiunilor : „Educarea tineretului în spiritul respectului față de drepturile și libertățile omului" și „Problemele și nevoile tineretului și participarea sa la dezvoltarea națională" s-au încheiat prin adoptarea unui proiect de rezoluție inițiat de România, la care s-au alăturat în calitate de coautori alte 16 state. Rezoluția subliniază importanța rolului și contribuției tineretului la promovarea păcii, dreptății sociale, progresului economic, drepturilor omului, recomandînd statelor măsuri pentru a asigura tineretului — în cadrul celui de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare — noi posibilități de a participa la pregătirea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare națională și a programelor de cooperare internațională.

Inițiativele românești au găsit adeziune și rezonanță deosebită pentru că se bazează pe cunoașterea realităților, pentru că ele corespund unor deziderate fundamentale ale actualității. Paul Lengrand, reprezentantul directorului general al U.N.E.S.C.O. la reuniunea de la București din decembrie, anul trecut, afirma că „România deține un loc de seamă în ansamblul națiunilor care formează U.N.E.S.C.O., datorită politicii ei consecvente de pace și colaborare, ca și strădaniei pe care o manifestă în toate ocaziile de a favoriza idealurile de pace. Ea a dovedit o remarcabilă clarviziune în acest domeniu, care astăzi se impune tot mai mult opiniei publice internaționale. Prin măsurile propuse, inițiativa românească a anticipat preocupările manifestate în multe țări pentru profilul unei generații tinere, mereu mai activ prezente pe avanscena vieții secolului nostru".

Generația tînără, care reprezintă o mare parte a populației lumii, este interesată în asigurarea unui viitor fericit al omenirii. Ea își poate realiza idealurile numai în liniște și pace. Dar aceasta nu se poate obține decît prin eforturile tuturor factorilor interesați, prin eforturile tuturor generațiilor. Este, aceasta, o problemă care privește nu o națiune, ci toate națiunile lumii. În acest context, inițiativa românească la care ne-am referit răspunde unei necesități a întregii societăți umane. Adoptarea și aplicarea ei sub diferite forme de țările membre ale comunității națiunilor demonstrează pe deplin oportunitatea și valoarea ei deosebită pentru înfăptuirea idealurilor păcii și înțelegerii între popoare.

reflector

SENEGAL : REVIZUIREA CONSTITUȚIEI

Proiectul revizuirii Constituției senegaleze, remis de către președintele Senghor Adunării Naționale, prevede două modificări importante : prima se referă la crearea funcției de prim-ministru, care poate fi numit sau revocat de către șeful statului, dar controlat numai de către Adunare, aceasta avînd dreptul de a depune o moțiune de cenzură contra guvernului. A doua modificare prevede că șeful statului se va ocupa direct de apărarea națională. Președintele Senghor a anunțat că în februarie 1970 va fi organizat un referendum prin care corpul electoral urmează să se pronunțe în legătură cu proiectul de revizuire a Constituției.

UN FILM DE CINCI ORE

Recent a fost terminat un film despre viața și opera lui Mahatma Gandhi de la a cărui naștere s-au împlinit o sută de ani. Filmul a fost realizat în engleză, germană și în șapte limbi naționale de mare circulație din India. Au fost folosite la turnarea peliculei 20 000 de fotografii, 30 000 de scrisori și peste 100 000 de secvențe diferite, împrumutate din filmotecile mai multor țări. Proiecția filmului durează cinci ore. Cîte o copie, în limbile engleză și germană, au fost oferite de guvernul indian Secretariatului general al O.N.U.

ZIARELE BIAFREI

In Biafra continuă să apară regulat trei publicații : două cotidiene — „The Jet" și „The Biafran Nationalist" — și o revistă lunară, „The Scorpion". „The Biafran Nationalist" este tipărit în localitatea Orlu, iar „Jet" se tipărește lîngă localitatea Nrewi. Cele două ziare apar în 20 000 exemplare, dar expedierea lor are de înfruntat mari dificultăți de transport. Singurul loc din Biafra unde ele au putut fi citite zilnic în ultima vreme a fost cartierul general al Crucii Roșii Internaționale de la Umowa. „The Biafran Nationalist" se intitulează „cotidian pro-guvernamental", iar „Jet" are alături de numele său lozinca : „victorie sau moarte".

CERUMENUL ȘI ANTROPOLOGIA

Un grup de medici de la Universitatea din California au întreprins cercetări pentru identificarea originii indienilor americani, folosind în acest scop... cerumenul din urechile celor puși sub observație. Teoria elaborată de acești cercetători pornește de la faptul că cerumenul — ca și culoarea ochilor, a părului sau forma nasului — urmează legile clasice ale geneticii. Cerumenul dur, de exemplu, este frecvent la chinezi, la coreeni, la mongoli și e rar la negri. Or, la membrii unor triburi de indieni americani — cum sînt indienii Navahos — cerumenul este dur, deci se poate afirma că ei sînt de origine mongolă.

MALI

Implicaţiile unei remanieri ministeriale

Acum, la împlinirea aproape unui an de la instalarea regimului militar în Mali, observatorii politici încearcă să facă primele aprecieri mai tranşante, să întocmească primele bilanţuri ale acestei perioade. O perioadă considerată la Bamako drept tranzitorie, dacă se are în vedere declaraţia preşedintelui Comitetului Militar de Eliberare Naţională, locotenentul Moussa Traoré, potrivit căreia, deşi militarii au fost nevoiţi să-şi asume conducerea treburilor ţării pentru un anumit timp, „hotărîrea armatei de a reveni la vocaţia ei tradiţională este sinceră şi lipsită de echivoc".

În definirea opţiunilor politice ale conducerii de la Bamako, observatorii se orientează atît după declaraţiile şi măsurile adoptate de noul regim, cît şi după ultima remaniere ministerială — a patra ca număr de la lovitura de stat din 19 noiembrie 1968. Efectuată la 18 septembrie, actuala remaniere — apreciată ca cea mai semnificativă de la preluarea puterii de către militari — este marcată, între altele, de cumulul postului de şef al statului cu cel de preşedinte al guvernului. Ambele funcţii vor fi deţinute, din acest moment, de locotenentul Moussa Traoré, care rămîne în continuare şi presedintele Comitetului Militar de Eliberare Naţională (C.M.L.N.) — organul suprem al puterii în stat. Fostul şef al guvernului, căpitanul Yoro Diakité, în acelaşi timp şi prim-vicepreşedinte al C.M.L.N., devine ministru al transporturilor, telecomunicaţiilor şi turismului.

Analizînd schimbările din guvern, comentatorii subliniază că ele au fost impuse de situaţia generală din Mali, de necesitatea constituirii unui cabinet cît mai eficace şi mai apt să susţină eforturile îndreptate spre înfăptuirea unei relansări economice reale. În legătură cu aceasta, revista „Jeune Afrique" remarca înlocuirea unor miniştri „moderaţi", prin „personalităţi politice tinere considerate ca avînd o orientare mai de stînga". Astfel, Jean-Marie Koné, şef al diplomaţiei maliene din noiembrie 1968, a fost înlocuit cu Sory Coulibaly, de formaţie sindicală, fost delegat la Naţiunile Unite şi ambasador într-o serie de ţări socialiste, iar mai recent, consilier al locotenentului Moussa Traoré.

Faptul că Amadou Aw, ministrul planului şi industriei — adept al liberalismului neîngrădit în economie — părăseşte şi el guvernul pare, de asemenea, să schiţeze una din direcţiile evoluţiei politicii economice a actualei conduceri. Concepţiile lui Amadou Aw se aflau în totală contradicţie cu cele ale ministrului finanţelor şi comerţului, Louis Nègre. Ele par să fi triumfat o vreme, dacă avem în vedere că în februarie, în urma unei remanieri ministeriale, i se încredinţase ministerul planului. Actuala lui demitere din această funcţie — subliniază „Jeune Afrique" — evidenţiază că, în cele din urmă, la Bamako, s-a optat pentru menţinerea în esenţă a structurilor economice moştenite de la vechiul regim, care urmează a fi însă substanţial îmbunătăţite — teză apărată dintotdeauna de Louis Nègre. Reputat om politic tehnocrat, cunoscut ca principal negociator al tratativelor cu Franţa din 1967 privind reintegrarea Mali-ului în zona francului, Louis Nègre a fost una din primele persoane politice civile consultate de militari, apreciat fiind pentru cunoaşterea aprofundată a situaţiei economice şi financiare a ţării. El va deveni unul din consilierii cei mai importanţi ai C.M.L.N.

Remediile propuse de la început de Louis Nègre pentru însănătoşirea finanţelor şi a economiei ţării erau : îmbunătăţirea producţiei agricole, renovarea şi raţionalizarea structurilor comerciale, respectarea strictă a clauzelor acordurilor franco-maliene, aplicarea unei politici economice care să ţină seama de mijloacele de care dispune ţara.

De la instalarea sa la putere, noul regim a depus un efort considerabil pentru a determina o relansare reală a dezvoltării economice. Pentru a asigura succesul misiunii la care s-a angajat C.M.L.N. au fost folosite o politică severă de austeritate, numeroase apeluri adresate tuturor maliţenilor pentru sprijinirea măsurilor preconizate de guvern, îmbunătăţirea relaţiilor de cooperare cu numeroase ţări. Cu toate acestea, nu au fost înregistrate rezultate satisfăcătoare, în parte şi din cauza unor recolte agricole slabe. Deficitul bugetar, datoria externă, evoluţia volumului schimburilor comerciale continuă să fie temele unei vii preocupări din partea conducătorilor de la Bamako. O recentă circulară a preşedintelui guvernului, adresată tuturor miniştrilor şi responsabililor din administraţie, ca şi concluziile Conferinţei naţionale a cadrelor desfăşurată la sfîrşitul lunii iulie la Bamako, scoteau în evidenţă perpetuarea unei situaţii critice în economie.

În discursul pronunţat cu prilejul aniversării independenţei ţării, la 22 septembrie, locotenentul Moussa Traoré, referindu-se la deficitul balanţei de plăţi, declara : „Nu putem continua să depindem de o ţară străină, chiar prietenă (Franţa) pentru asigurarea cheltuielilor curente şi permanente ale statului". Recent chiar, în primăvară, guvernul malian avea să ceară si să obţină din partea Franţei un nou împrumut de un miliard şi jumătate de franci maliani, pentru impulsionarea dezvoltării agriculturii. Devalorizarea francului francez — în condiţiile în care francul malian suferise deja o devalorizare de 50 la sută după acordurile din 1967 — a contribuit la creşterea dificultăţilor monetare şi financiare ale ţării. Preţurile la importurile provenind din zona francului au crescut simţitor. Potrivit buletinului Camerei de comerţ de la Bamako, balanţa comercială externă a ţării pentru primele şase luni ale anului în curs acuză un deficit de peste 5 miliarde de franci maliani. Guvernul şi-a exprimat hotărîrea fermă de a reduce acest deficit : importurile au fost reduse la maximum, iar în discursul de la 22 septembrie, locotenentul Moussa Traoré a anunţat „noi sacrificii". Importurile provenind din Franţa reprezintă cam 50 la sută din totalul importurilor maliene. Printre ţările africane, Coasta de Fildeş şi Ghana sînt principalii clienţi ai Mali-

Moussa Traoré, şeful statului şi preşedintele guvernului

Amadou Aw, fostul ministru al planului şi industriei

Louis Nègre, ministrul finanţelor şi comerţului, una din personalităţile civile cele mai influente

Yoro Diakité, fostul şef al guvernului, actualmente ministru al transporturilor, telecomunicaţiilor şi turismului

ului. Importurile din aceste țări sînt însă scăzute și de aceea, recent, au fost organizate tratative între Ghana și Mali în vederea echilibrării schimburilor comerciale.

Hotărîtoare însă pentru însănătoșirea generală a economiei este relansarea producției agricole, fapt subliniat încă din decembrie 1968 de programul de acțiune al guvernului provizoriu. Țară esențialmente agrară, Mali-ul a depus mari eforturi pentru redresarea situației din agricultură care, la sfîrșitul anului 1968, prezenta aspecte îngrijorătoare. În acest sens, șeful statului făcea recent următoarea precizare : „Producția agricolă, în scădere constantă de cîțiva ani, nu a permis comercializarea, pentru campania din 1968—1969, decît a 26 000 tone arahide, față de o medie de 70 000 tone din anii 1960—1963". Scăderea producției de arahide de la 60 000 tone în 1962, la 20 000 tone în 1968, a fost puternic resimțită, deoarece acest oleaginos reprezintă principalul produs de export al țării. O atenție particulară este acordată dezvoltării producției de orez (peste cinci ani Mali-ul ar putea să devină exportator) și a culturii de bumbac. Producția în acest ultim sector a trecut de la 6 000 tone în 1962 la 40 000 tone în 1968, urmînd ca ea să atingă 56 000 tone în 1969—1970.

Un alt proiect important vizează îmbunătățirea organizării și gestiunii societăților și întreprinderilor de stat, înainte de toate a Societății maliene de import și export (SOMIEX), care, se spune la Bamako, reprezintă „piatra de încercare a politicii Comitetului militar". Pentru raționalizarea acestei întreprinderi s-a solicitat, între altele, sprijinul Biroului internațional al muncii. În cursul ultimilor ani, dosarul datorîlor și creanțelor reciproce dintre stat și întreprinderile sale crescuse în mod alarmant. Practic, aproape nici una dintre aceste societăți nu-și achita impozitele către stat : unele dintre ele erau chiar legal scutite de această îndatorire, altele din cauza situației lor financiare nu erau în măsură să răspundă obligațiilor lor fiscale. Două misiuni create nu de mult, au făcut deja bilanțul activității a 16 din cele 28 de societăți de stat, urmînd ca, în curînd, să propună guvernului diverse măsuri menite să îmbunătățească gestiunea lor.

Programul guvernului provizoriu prezentat națiunii, imediat după preluarea puterii de către Comitetul Militar de Eliberare Națională, prevedea revizuirea actualei constituții a țării, organizarea de alegeri legislative și eventual prezidențiale pînă la sfîrșitul anului 1969. La începutul anului, autoritățile de la Bamako aveau să anunțe că armata nu va părăsi scena politică în termenul prevăzut inițial. La Conferința națională a cadrelor din iulie, locotenentul Moussa Traoré explica această amînare prin „amploarea sarcinilor" reclamate de redresarea economică a țării. Subliniind că armata se va reîntoarce la sarcinile ei tradiționale de îndată „ce vor fi create condițiile relansării economiei", el a anunțat crearea unui consiliu consultativ care va avea misiunea esențială de a face recomandări asupra împrejurărilor reîntoarcerii țării la un regim constituțional.

Rodica GEORGESCU

Corespondență din Madrid de la Sergiu Verona

Criza Gibraltarului

În cartierul magazinelor luxoase de pe Avenida José Antonio, din centrul Madridului, o vitrină puternic luminată atrăgea atenția trecătorilor. Nu erau expuse nici produse de mare reclamă, și nici nu erau anunțate solduri cu reduceri de prețuri. Trei costume aparținînd primilor toreadori spanioli, țesute în fir aurit, în tradiția costumelor de gală de la curțile regilor Spaniei — reprezentau cadoul oferit cosmonauților americani, sosiți la Madrid.

Evenimentul — prin curiozitatea firească pe care o stîrnea — a ocupat capul de afiș al actualității madrilene. Parcurgînd însă paginile ziarelor, era lesne să constați că toată surescitarea provocată de sosirea cosmonauților și expansivitatea caracteristic spaniolă care a însoțit acest eveniment nu au reușit să împingă pe planul doi un alt moment, și anume criza provocată în relațiile hispano-britanice de problema Gibraltarului.

Știrile, scurte de astă dată, aveau o rezonanță gravă: deplasări de nave militare spre apele ce înconjoară „stînca", concentrări de trupe engleze la frontiera Gibraltarului cu Spania, întreruperea legăturilor telefonice între Gibraltar și Spania etc. Iar în comentariile unor ziare se cerea guvernului spaniol măsuri de mînă forte.

Toate acestea erau previzibile, întrucît începutul lui octombrie semnifica și o scadență în viața diplomatică spaniolă — îndeplinirea rezoluției Adunării Generale a O.N.U., cerînd Marii Britanii decolonizarea Gibraltarului. Rezoluția adoptată la sesiunea trecută, fusese primită cu satisfacție la Madrid, dar de la adoptarea unui asemenea document și pînă la traducerea sa în viață, drumul de parcurs se dovedește deseori foarte lung. Guvernul britanic a invocat atît caracterul neobligatoriu al rezoluției Adunării Generale, cît și plebiscitul organizat în rîndul populației Gibraltarului, favorabil Angliei. Dar dacă pînă la 1 octombrie acestea erau dispute pur teoretice, odată cu trecerea termenului prescris de O.N.U. problema Gibraltarului a reintrat în viața politică spaniolă.

Privită de la Madrid, criza Gibraltarului evocă în primul rînd istoria. Teritoriu spaniol în secolele XV-XVII (mai precis pînă în 1704), Gibraltarul a fost cedat Angliei în urma Tratatului de la Utrecht, care consfințea victoria Angliei în războiul cu Spania. De atunci, în repetate rînduri atît forța cît și concesiile au fost folosite de Spania pentru a reintra în posesia „stîncii" — dar, fără un rezultat. Între Madrid și Londra războiul nervilor nu a luat proporții, ținînd seama de interesele economice reciproce. Cuvîntul l-au avut mai ales diplomații și juriștii. Ceea ce a afirnat foarte greu în această dispută a fost însă rezoluția menționată a Adunării Generale, care preciza că „orice situație colonială care distruge în parte sau complet unitatea națională și integritatea teritorială a unei țări este incompatibilă cu principiile Cartei Națiunilor Unite". Această rezoluție dă un cîștig de cauză tezei spaniole și a ușurat promovarea intereselor sale diplomatice.

Cu toate acestea, actualele date ale crizei Gibraltarului par să sugereze un dialog al surzilor. Observatorilor de la Madrid le este clar că forța nu va fi folosită nici măcar în caz extrem. Pe de altă parte, este la fel de clar că Londra nu va putea ignora la infinit cererile Adunării Generale a O.N.U. în problema Gibraltarului.

Atunci ? Un element care ar putea să împingă lucrurile spre soluționare este pierderea importanței strategice ca atare a Gibraltarului. Ideea este susținută chiar de comentatori englezi care amintesc părăsirea generală a strategiei bazelor periferice, dovedind în acest context inutilitatea Gibraltarului ca punct strategic înaintat al Angliei. Un al doilea element ar putea să fie cel sugerat de spanioli, și anume, închirierea bazei militare ca atare de către Spania Angliei, aceasta presupunînd însă ca punct de plecare o suveranitate spaniolă asupra Gibraltarului.

În fine, printre rîndurile comentatorilor presei spaniole se întrevede și o măsură de tranziție, și anume o rundă de negocieri între cele două țări în această problemă mult disputată. Guvernul de la Madrid, și în mod special ministrul de externe spaniol s-a angajat mult prea departe în această chestiune pentru a putea da înapoi și a abandona cererea de decolonizare a Gibraltarului, și hispanizare a acestui teritoriu.

Se așteaptă, de asemenea, ca actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. să reia în discuție problema Gibraltarului, firește, prin prisma datelor noi ale problemei, și anume nerespectarea de către Marea Britanie a rezoluției din decembrie 1968. Se afirmă astfel că ministrul de externe Castiella va reînnoi demersurile sale la O.N.U. în problema Gibraltarului astfel încît să accentueze ideea că disputa ca atare este de fapt nu între Anglia și Spania, ci între O.N.U. și Anglia. Pînă atunci însă liniștea pare să se așternă din nou și să preia locul încordării din aceste zile. O mare parte din navele spaniole au fost retrase, tonul presei s-a moderat. Firește însă, nimic nu pare să sugereze o dispariție totală a problemei în sine și a obstacolelor pe care le ridică din sfera relațiilor hispano-britanice. Astfel, Gibraltarul, un simbol, s-a transformat într-un moment de actualitate.

Madrid, octombrie

Corespondență din Ankara de la Kemal Sami

Stabilitatea politică și perspectivele ei

Noua Adunare Națională prezintă următorul tablou : partidul dreptății, de tendință conservatoare, păstrează majoritatea și deține singur puterea ; partidul republican al poporului, orientat spre o stîngă moderată, și-a mărit numărul de locuri într-un mod spectaculos ; partidul încrederii, o grupare centristă, se plasează pe scena politică turcă pe locul al treilea, avînd dimensiuni destul de limitate ; datorită divergențelor din sînul conducerii sale, partidul muncitoresc, situat la stînga eșichierului politic turc, și-a redus substanțial numărul de locuri în parlament. Celelalte patru partide — de dreapta — au suferit mari pierderi și, practic, sînt pe cale de dispariție. Cîteva formațiuni de extremă dreaptă, printre care și cea a lui Nesmett Erbakan, nu sînt reprezentate pe scena politică.

În timp ce premierul Suleyman Demirel se bucură de victoria partidului său și își reia activitatea guvernamentală pentru următorii patru ani, observatorii politici de aici se angajează în analizele acestor rezultate, în comentarii și pronosticuri. Un fapt care atrage atenția tuturor politicienilor și comentatorilor : participarea la scrutin a fost de numai 64 la sută. Această cifră este cea mai joasă, înregistrată în Turcia de cînd a fost adoptat sistemul electoral actual. Care sînt motivele ? Pentru unii observatori, situația exprimă o oarecare lipsă de interes și încredere în politicieni. Unele orașe, de exemplu, s-au abținut aproape în întregime de la vot, în semn de protest împotriva politicienilor care — se spune acolo — fac promisiuni în timpul campaniei electorale și apoi nu își țin cuvîntul. Alți observatori sînt însă de părere că, în Turcia, au loc prea dese și diferite consultări electorale (aproape în fiecare an, fie pentru Senat, fie pentru Consiliile municipale), și, în consecință, a scăzut interesul politic al electoratului. Dar, indiferent de motive, aceste simptome sînt considerate alarmante pentru viitor.

În general, însă, succesul înregistrat de cele două mari partide și înfrîngerea celor mici sînt apreciate ca un rezultat al aplicării sistemului proporțional simplu în cursul ultimelor alegeri. Aplicarea noii legi electorale a fost, fără îndoială, în favoarea celor două mari partide.

Premierul Suleyman Demirel

Unii observatori interpretează pierderile suferite de micile partide de dreapta ca o reacție a alegătorului împotriva curentelor extremiste pe care le reprezintă. Aceasta e adevărat mai ales pentru partidul național al acțiunii care, prin sloganurile lui, a început să îngrijoreze opinia publică turcă. In ce privește partidul muncitoresc, motivul principal al reculului stă în recentele divergențe și lupte din sînul partidului. Astfel, gruparea de intelectuali promovată de profesorul Aren s-a opus conducerii lui A. Aybar; în același timp, sindicalistul Riza Kuas a apărut în fruntea altei fracțiuni ; alți membri ai partidului, precum scriitorul Setin Altan, s-au declarat împotriva tacticii de luptă parlamentară a partidului și a sistemului electoral în vigoare. Această ignorare a rigorilor campaniei electorale și disensiunile interne au contribuit la eșecul în alegeri al partidului muncitoresc.

Partidul republican al poporului a beneficiat de o campanie dusă energic de tînărul său secretar general, Bulent Eccevit. Noua sa platformă, care preconizează reforme economice și sociale, a cîștigat sprijinul unor mase largi. La aceasta a contribuit și activitatea susținută de propagandă în zone diverse ale societății — la sate și orașe, printre muncitori, intelectuali și funcționari. Rezultatul obținut de partidul republican al poporului e notabil, în special dacă ținem seama de faptul că acest partid a pierdut aproximativ 30 din deputații săi, în urma unei sciziuni. Se punea, înaintea alegerilor, întrebarea, dacă partidul republican al poporului a fost serios afectat de desprinderea aripii de dreapta, care ulterior a format partidul încrederii, și, în fine, dacă această formațiune de centru va beneficia de o parte importantă din voturi. Aceasta nu s-a întîmplat, iar partidul republican al poporului a reușit să-și păstreze un nivel constant de voturi și să-și mărească numărul de locuri în parlament. Cît despre partidul dreptății — în ciuda atacurilor celor șapte partide de opoziție, în ciuda uzurii puterii și a unor fricțiuni între cadrele sale de conducere —, rezultatul obținut e unanim apreciat ca un succes. Demirel deține majoritatea absolută în Adunarea Națională, ceea ce îi oferă o mare libertate de mișcare în activitățile guvernamentale. E de așteptat ca, datorită acestei majorități parlamentare, Demirel să poată controla, în continuare, și fracțiunile de dreapta din propriul partid. Se vorbește, la Ankara, despre o eventuală inițiativă a lui Erbakan, pentru formarea unui „Front comun" al tuturor forțelor reacționare în parlament ; poziția întărită a lui Demirel, ca și pierderile suferite de micile partide de dreapta lasă însă să se înțeleagă că aceste eforturi nu vor avea succes. Rezultatele alegerilor au arătat, de asemenea, că Demirel și partidul său nu au suferit aproape de loc în urma campaniei dusă împotriva lui de fostul președinte Bayar și unii vechi membri ai partidului democrat.

În viața politică turcă se conturează însă un aspect oarecum nou ; în presă și cercurile politice se vorbește, în ultima vreme, de probabilitatea creării unei „opoziții extraparlamentare". Într-adevăr, scriitori de stînga, ca Setin Altan, par să favorizeze o astfel de acțiune pentru că, după ei, parlamentul actual nu ar corespunde dorințelor și intereselor reale ale poporului turc. În cazul în care o opoziție extraparlamentară își va face apariția, aceasta ar putea provoca probleme destul de serioase guvernului lui Demirel. Deci, părerea generală este, aici, că în ciuda stabilității exprimate de rezultatele alegerilor legislative și a tendinței de reîntoarcere la sistemul bi-partizan în parlament, la orizont se conturează totuși, unele dificultăți noi. Totul depinde de felul în care Demirel va acționa pentru rezolvarea marilor probleme ale Turciei.

În cercurile politice se speră însă că noul guvern, sprijinit de parlamentul format după recentele alegeri, va începe să acționeze în mod hotărît pentru rezolvarea problemelor economice și sociale ale țării. Va adopta Demirel o nouă tactică pentru a găsi soluții radicale acestor probleme ? Iată întrebarea. Evident, va trebui să treacă o anume perioadă, pentru a se vedea dacă aceste schimbări vor avea loc.

Ankara, 21 octombrie

ZAMBIA

Cuprul și independența economică

Pentru majoritatea celor care vorbesc despre Zambia, această țară înseamnă cupru și nimic mai mult. Într-adevăr, cuprul reprezintă cea mai însemnată bogăție a țării, baza industriei și a exporturilor tînărului stat african, situat, pe scara țărilor producătoare de cupru, pe locul trei în lume, după S.U.A. și U.R.S.S. (Zambia deține 30 la sută din rezervele mondiale).

Marile avuții ale țării depind de exporturile de cupru: pentru Zambia, cuprul înseamnă 94 la sută din valoarea totală a exportului. În 1968, producția a atins 750 000 tone, iar exportul s-a exprimat într-o sumă de aproximativ 719 milioane de dolari anual.

Pînă acum cîțiva ani, transportarea în exterior a acestui minereu se făcea prin portul Beira din Mozambic, via Salisbury și teritoriul rhodesian. În ultimul timp, s-a căutat o altă posibilitate de acces spre mare, prin Tanzania. Cele două țări au căzut de acord să construiască o cale ferată care să unească teritoriile lor: pentru a pune la punct această gigantică construcție, vor fi necesari cel puțin trei ani de muncă neîntreruptă. Pînă atunci, cuprul zambian se exportă spre Tanzania pe „drumul infernului", într-un ritm de aproximativ 10 000 de tone pe lună.

Dintre orașele cuprifere importante ale Zambiei, Ndola ocupă primul loc, constituind poarta „Centurii de cupru", cea mai importantă regiune cupriferă din lume, care se întinde de la Broken Ibill, situat la 135 km la nord de Lusaka, pînă la pădurile Katanga. Este formată din șapte orașe miniere, dintre care cel mai mare este Kitwé, numărînd 124 000 de locuitori. Totuși, Ndola a fost și va fi socotit, mult timp de acum înainte, nucleul însuși al industriei cuprifere a Zambiei. În această cetate a cuprului sînt pregătite din ce în ce mai multe cadre de naționalitate zambiană, care să aibă experiența necesară pentru a putea să-și administreze independent marea sa bogăție. Zambia, fără îndoială, își încordează toate puterile pentru a se smulge destinului care o amenința pînă nu de mult: amenințarea de a fi redusă la o strangulare economică, în timp ce interese străine, în special americane și britanice, își împărțeau economia sa.

Este explicabilă în aceste condiții preocuparea guvernului zambian de a stabili controlul statului asupra acestui sector vital al economiei sale. Subliniind că independența unui stat nu poate fi deplină în împrejurările în care economia este controlată de un capital, ale cărui interese nu au nimic comun cu poporul zambian, președintele Kenneth Kaunda, într-un discurs pronunțat în luna august în fața Consiliului Partidului Național Unificat al Independenței, anunța că societățile miniere străine, care operează în Zambia, vor trebui de acum încolo să cedeze statului 51 la sută din acțiunile ce le dețin asupra minelor de cupru din țară. În același timp, s-a hotărît ca societățile care, înainte de proclamarea independenței Zambiei, obținuseră drepturi de exploatare perpetuă să încheie noi contracte acționînd numai pe o perioadă de 25 de ani.

Măsura, anunțată încă în Declarația de la Mulungushi, din aprilie 1968, care punea bazele unei reforme structurale a economiei zambiene, se înscrie în contextul eforturilor depuse de guvern pentru reorganizarea și dezvoltarea unei economii naționale eliberată de influențele străine. „Guvernul zambian trebuie să orienteze economia în folosul colectivității", spunea Kenneth Kaunda. Faptul că s-a procedat cu energie, lărgindu-se sfera naționalizărilor (în aprilie 1968 fuseseră naționalizate 25 de mari întreprinderi industriale și bancare britanice și sud-africane) în ramura cheie a cuprului, a fost apreciată ca exprimînd hotărîrea de „a angaja națiunea pe calea independenței economice" („Le Monde"). La Lusaka reforma este legată de perspectivele dezvoltării sociale, culturale, economice, politice ale Zambiei pentru următorul deceniu, considerînd-o totodată drept condiția succesului primului plan cincinal, care se va încheia în 1970. De subliniat faptul că Zambia își poate finanța singură planurile de dezvoltare, tocmai datorită valorificării cuprului pe piața mondială. Aceasta a permis ca în cadrul primului plan să se prevadă construirea unor importante obiective industriale: fabrici de materiale de construcție, de asamblat automobile, de prelucrare a maselor plastice, de confecții, o rafinărie de zahăr, precum și o mare hidrocentrală pe rîul Kafue.

Asigurînd controlul statului asupra minelor, guvernul zambian a acționat în zona cea mai sensibilă, esențială, a economiei, hotărîtoare pentru dezvoltarea viitoare independentă a țării.

Eugenia ANDREI

Imagine aeriană a minelor de la Mufurila, unul din principalele centre ale industriei zambiene a cuprului

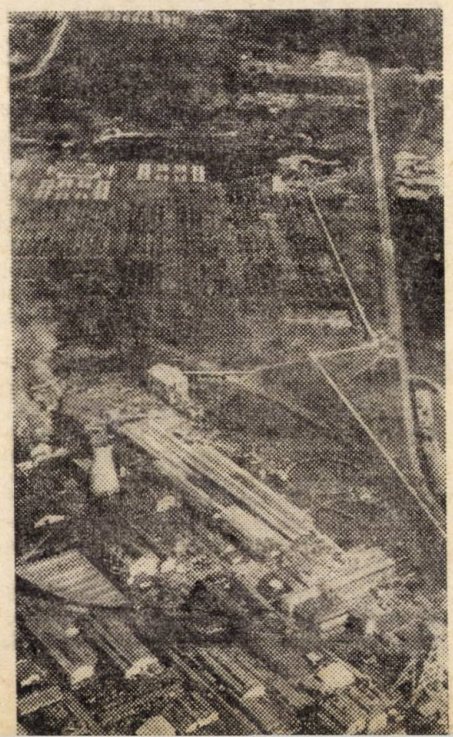

reflector

SATELIȚII SPAȚIALI ȘI ALIMENTAȚIA

Tehnologia spațială va permite în curînd omului să cultive și să pescuiască cu ajutorul sateliților? Savanții de la „General Electric" concep încă de pe acum sateliți care vor realiza acest progres. Un satelit echipat cu „palpări sensibile la culori și raze infraroșii" ar urma să indice agricultorilor unde, cînd și cum vor putea fertiliza solul, sau care recolte sînt amenințate de boală. El ar indica, de asemenea, pescarilor profesioniști locul unde vor găsi peștele căutat. După părerea unor experți, această tehnică promite dublarea producției alimentare.

„AURUL VATICANULUI"

O carte recent apărută, „Aurul Vaticanului", a lui Nino Lo Bello, pune în discuție problema Vaticanului ca organism preocupat de pierdere și profit, de cheltuieli și cîștiguri. Autorul, corespondent, timp de mai mulți ani la Roma, al ziarelor „Business Week" și „New York Herald Tribune", se arată bun cunoscător al situației, demonstrînd că statul Vaticanului — care numără mai puține persoane decît membrii Congresului american și care nu are nici agricultură, nici industrie, nici resurse naturale — este totuși unul din cele mai bogate state din lume. Nu este vorba numai de valori artistice, monumente și biserici; patrimoniul Vaticanului mai cuprinde o vastă sferă financiară.

A calcula această bogăție este un lucru destul de greu. Nici măcar papii, pînă la reforma Curiei romane întreprinse de Paul al VI-lea, nu cunoșteau situația economică a Vaticanului. În ianuarie 1968 a fost creată „Prefectura afacerilor economice ale Sfîntului Scaun", care fixează un buget aprobat de Papă, ține bilanțul tuturor departamentelor Curiei și supraveghează toate operațiile economice ale Vaticanului.

FORDUL ÎN URMA FIATULUI

„Fiat" este astăzi cel mai mare constructor european de mașini și cel mai mare exportator. Firma torineză a produs 25 la sută din totalul mașinilor străine vîndute în ultimul an în Europa occidentală (fără țările scandinave). Concurentul său cel mai periculos — Ford — a vîndut în aceeași perioadă pe piața vesteuropeană de două ori mai puține mașini.

UN MILION DE ELEMENTE ELECTRONICE ÎNTR-UN TIMBRU

Recent, o firmă americană a pus la punct fabricarea unor plăcuțe de siliciu care nu depășesc mărimea unui timbru și care pot conține aproape un milion de elemente electrice. Fiecare din aceste minuscule elemente conține 672 de tranzistori și rezistențe. Circuitele formate de aceste elemente pot fi folosite cu un mare randament în echipamente telefonice și în alte domenii.

În exclusivitate pentru „Lumea"

Tînăra știință cosmică se dezvoltă impetuos, „valorificînd" nesfîrșitele întinderi ale Universului, dezlegîndu-i misterele. Încă de pe acum, toate ramurile și disciplinele științifice „pămîntene" beneficiază de pe urma rezultatelor obținute. Este ceea ce demonstrează în mod strălucit zborul în grup al navelor „SOIUZ-6", „SOIUZ-7" și „SOIUZ-8". În legătură cu semnificația acestor zboruri și cu noile posibilități și perspective ale științei și tehnicii cosmice, revista noastră a solicitat părerea cîtorva eminenți oameni de știință sovietici. Iată răspunsurile primite, prin mijlocirea agenției de presă „Novosti".

Zborurile „Soiuz" și perspectivele științei cosmice

Constructorul principal al navelor „Soiuz":

Cele trei obiective ale zborului în grup

Zborul în grup, executat timp de mai multe zile de cele trei nave „Soiuz", a avut mai multe obiective. Primul constă în perfecționarea navelor, a sistemelor lor, precum și a metodelor de control al zborurilor complexe. Nu e ușor să dirijezi simultan trei nave. Această acțiune reclamă o organizare precisă și un bun antrenament. Nu este departe vremea cînd în Cosmos se vor afla simultan grupuri mari de nave, avînd misiunea de a efectua experiențe științifice. În acest scop, trebuie să ne pregătim de pe acum, să învățăm de pe acum să le dirijăm zborul.

O a doua sarcină importantă constă în elucidarea noilor posibilități ale navelor din seria „Soiuz" din punct de vedere al zborului în grup: executarea apropierilor și manevrelor, folosirea mijloacelor autonome de navigație, orientare și comandă manuală. Soluționarea acestor probleme este necesară pentru asamblarea viitoarelor stații orbitale și pentru stabilirea de comunicații permanente între ele și Pămînt.

O a treia problemă. De pe Pămînt, noi distingem cu ochiul liber circa 3000 de stele. Ca să folosim limbajul astronomilor, cea mai mare parte sînt aștri de mărimea stelară 4 sau 5. Pentru a orienta o navă în spațiu prin metode optice este necesar ca aparatura de specialitate să „vadă" cu precizie Soarele, Pămîntul sau o stea strălucitoare, în așa fel încît să nu o „confunde" cu alte stele. Oricît ar fi, însă, de perfectă această aparatură, ochiul omenesc este instrumentul cel mai „universal". Și acest lucru a fost demonstrat de Gheorghi Șonin. În timp ce zbura deasupra acelei părți a globului neluminată de Soare, el a ales o stea aproximativ de mărimea a patra, aflată pe itinerariul navei sale, nu departe de orizont. În ciuda descărcărilor din atmosferă, care împiedicau observațiile, echipajul navei a executat perfect orientarea vizuală, combinînd-o cu dirijarea manuală a navei.

Acad. B. Paton

Erou al Muncii Socialiste, directorul Institutului de sudură electrică al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainiene:

Sudura în vidul înalt marchează o pagină nouă în cucerirea Universului

Evoluția cercetărilor cosmice deschide perspectiva reală de a se crea stații orbitale de lungă durată. Încă de pe acum ne putem imagina astfel de stații, cu echipaje ce se vor înlocui unele pe altele, cu cercetători și brigăzi de reparație care să execute lucrările respective pe navele cosmice. Aceste stații vor servi pentru zboruri spre alte planete. Totodată, la bordul lor se vor amenaja condiții pentru locuit și pentru lucru. Realizarea acestor proiecte este imposibilă fără aplicarea pe scară largă a sudurii și tăierii metalelor în condițiile spațiului cosmic.

Vidul înalt, imponderabilitatea, trecerea de la o temperatură la alta — de la încălzirea puternică de către Soare pînă la răcirea foarte mare la umbră — toate aceste particularități constituie, totodată, dificultăți apreciabile, care trebuie depășite pentru a executa o operație tehnologică de tipul sudurii. În urma cercetărilor preliminare, a fost realizată instalația experimentală „Vulkan". Este vorba de un dispozitiv în întregime autonom, racordat la sistemele navelor, numai prin cabluri telemetrice și compus din două subansamble. Primul îl constituie diversele dispozitive, destinate experimentării mai multor procedee de sudură; celălalt subansamblu e alcătuit din sursa de alimentare, instrumentele de comandă, dispozitivele de măsurat, mijloacele de automatică și comunicații. În aparatul detașabil de aterizare se află pupitrul pentru comanda de la distanță a procesului de sudură.

Obiectivul experimentului executat de echipajul navei „Soiuz-6" rezidă în elucidarea particularităților sudurii prin topire în spațiul cosmic. În Cosmos au fost încercate diverse procedee de sudură, dintre care, ulterior, vor fi selecționate cele mai bune. Pe Pămînt, în condiții de laborator, toate datele obiective ale experimentului vor fi studiate detaliat.

În ce privește utilajul, dispozitivele speciale de sudură cu gabarit redus — elaborate pentru acest experiment și supuse unui mare număr de încercări — au demonstrat o înaltă eficiență. Datele telemetriei vor permite să se stabilească particularitățile lor în Cosmos. Soluția principală adoptată la elaborarea lor, după ce va fi fost verificată în condițiile Cosmosului, va putea fi pusă la baza construirii de instalații speciale de sudură, destinate executării unor operații tehnologice în spațiul cosmic.

Experimentul legat de executarea sudurii în Cosmos deschide o pagină nouă în cucerirea Universului. Pentru prima oară în practica mondială, în spațiul cosmic se realizează un proces tehnologic care implică încălzirea și topirea metalului. Se înțelege că folosirea unor surse concentrate de încălzire, cum ar fi arcul electric sau raza electronică, se pot dovedi necesare nu numai pentru sudură sau tăiere, ci și pentru uzinarea pieselor sau pentru obținerea de metale superpure în Cosmos, pe Lună și pe alte planete.

I. Șklovski

membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S.:

„Insulele cosmice" și echipamentul lor

Cercetările astronomice și biofizice moderne cu greu ar putea fi concepute astăzi fără folosirea pe scara cea mai largă a „platformelor cosmice". Instalarea instrumentelor științifice dincolo

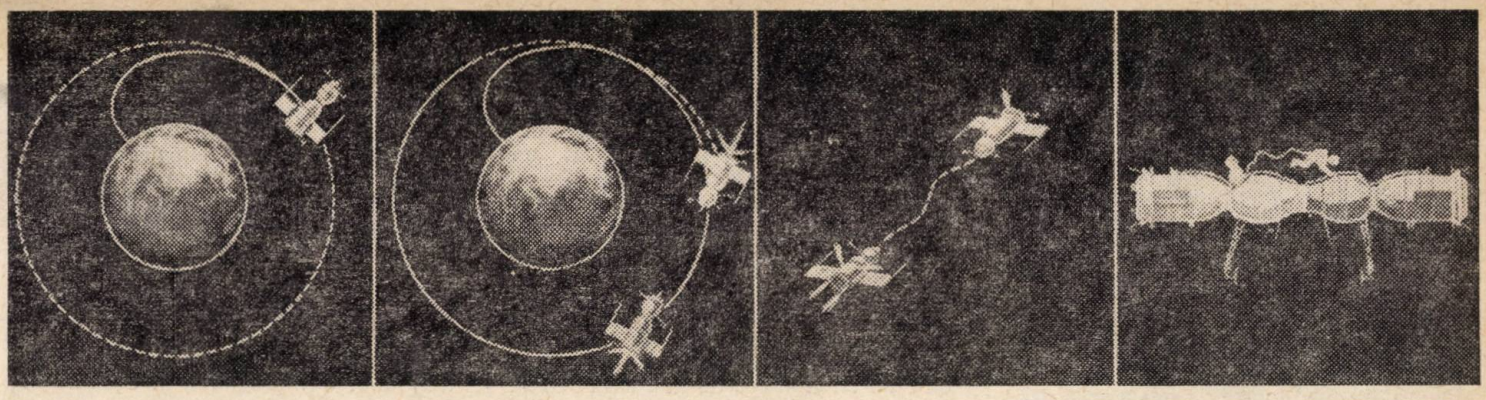

Desenele alăturate reprezintă proiectul construirii unei staţii orbitale prin joncţiunea a două nave cosmice. 1) Plasarea primei nave pe orbită ; 2) Apropierea navelor pînă la o anumită distanţă, stabilirea legăturii între ele prin radio şi începutul apropierii pentru joncţiune ; 3) Joncţiunea şi pregătirea „ecluzei" prin care cosmonauţii vor trece dintr-o navă în alta ; 4) Formarea „ecluzei"

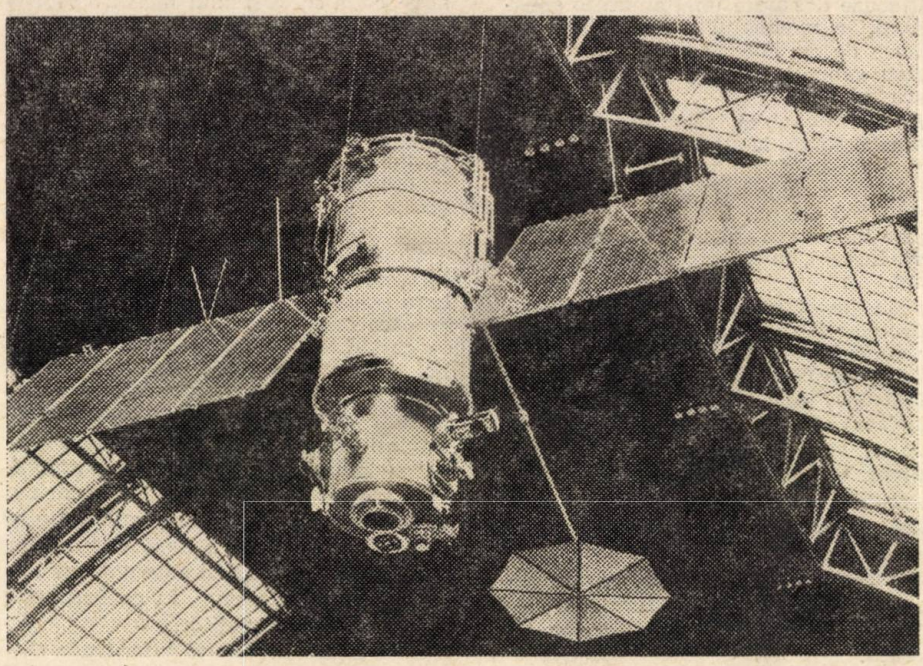

Un satelit meteorologic de tipul „Meteor"

de frontierele atmosferei terestre deschide în faţa oamenilor de ştiinţă posibilităţi principial noi. Una din ele rezidă în recepţionarea radiaţiilor ultraviolete şi a razelor Roentgen de la diverse surse cosmice. Aceste cercetări, de însemnătate primordială pentru înţelegerea proceselor fizice ce au loc în Cosmos, nu pot fi efectuate, în principiu, pe suprafaţa Pămîntului, deoarece atmosfera noastră absoarbe radiaţiile extraterestre. O importanţă analoagă are instalarea de telescoape optice pe platforme cosmice, ceea ce ar exclude influenţa nocivă a atmosferei asupra calităţii imaginii.

Dezvoltarea ştiinţei reclamă imperios trimiterea, dincolo de frontierele Pămîntului, a unor instalaţii grele, cu gabarit mare. Este vorba de construirea în Cosmos a unor staţii ştiinţifice complexe, ale căror dimensiuni trebuie să atingă cîteva sute de metri sau poate chiar cîţiva kilometri. Firește, astfel de staţiuni gigantice nu pot fi lansate în Cosmos dintr-o dată. Va fi necesar să se trimită în Cosmos subansamble separate, care să fie asamblate „la faţa locului". Aceasta presupune, firește, un înalt nivel al tehnicii cosmice. Instrumentele ştiinţifice de pe un astfel de mare laborator cosmic trebuie să funcţioneze automat, în conformitate cu comenzile primite de pe Pămînt, şi să recurgă la telemetrie pentru transmiterea informaţiei ştiinţifice.

Ce fel de instrumente ştiinţifice ar trebui amplasate pe astfel de „insule cosmice" ? În primul rînd, se pune problema construirii unui gigantic radiotelescop, de cîteva sute de metri. Va apărea un nou domeniu al ştiinţei care, pe bună dreptate, va putea fi denumit domeniul „construcţiilor cosmice". Trebuie subliniat că pe Pămînt, din cauza forţei de gravitaţie, astfel de instalaţii ar fi, practic, imposibil de construit. Acest lucru este, însă, perfect realizabil în condiţiile imponderabilităţii, folosindu-se materialele cele mai uşoare. Instalarea unui asemenea radiotelescop gigantic va îmbogăţi substanţial cunoştinţele noastre despre Univers. Nu mai puţin importantă este construirea, pe o mare staţiune orbitală, a unui telescop optic avînd un diametru al oglinzii de circa 3 metri. Oamenii de ştiinţă sovietici şi cei din străinătate au demonstrat, în calculele lor, că instalarea de telescoape gigantice pe staţiile orbitale este mult mai oportună şi mai ieftină decît instalarea lor pe suprafaţa Lunii.

„Insulele cosmice" trebuie să fie construite în aşa fel încît să poată fi „vizitate" de cosmonauţi pentru tot felul de lucrări. Acolo va exista, totodată, un nucleu permanent de cercetători, care se vor schimba prin rotaţie. Cel mai rezonabil este ca orbita „insulei cosmice" să fie extrem de alungită şi ca ea să evolueze în jurul Pămîntului în răstimpul unei săptămîni. La apogeu, staţia se va îndepărta cu 100 000—200 000 de km de Pămînt, iar la perigeu se va apropia destul de mult de planeta noastră. Motoare puternice vor putea asigura orice modificări ale orbitei, dacă ar fi necesar.

Acad. D. Nalivkin

Erou al Muncii Socialiste, laureat al Premiului Lenin şi al Premiului de Stat :

Enigmele „geologiei planetare"

În prezent, se dezvoltă o ştiinţă nouă — geologia planetară — care cercetează şi soluţionează problemele întregului glob pămîntesc sau ale unor vaste zone ale sale. Staţiile ştiinţifice orbitale pot fi de mare ajutor pentru dezvoltarea geologiei planetare şi, în primul rînd, pentru elucidarea problemei principale: cum anume influenţează rotaţia planetei noastre procesele care se petrec în scoarţa Pămîntului.

Noile date cu „caracter planetar" pot fi dobîndite numai prin efectuarea de observaţii şi măsurători de pe staţiuni orbitale. Ca exemplu pot fi citate giganticele falii de profunzime din scoarţa Pămîntului. Multe asemenea falii reprezintă căile pe care se ridică, la suprafaţa Pămîntului, soluţiile mineralizate din care se constituie cele mai mari şi mai diverse zăcăminte de minereu. În această ordine de idei, trebuie amintite marile lacuri din Africa, Marea Roşie cu Golful Akaba şi Marea Moartă. O altă zonă este cea care începe cu depresiunile transbaikalice (în unele din ele se află mari zăcăminte de cărbune), traversează Baikalul, lacurile din Mongolia de nord şi Kazahstanul, Mările Caspică, Neagră şi Egee, contopindu-se cu depresiunea din Marea Mediterană. Aceste zone sînt atît de întinse, încît legăturile dintre ele şi legile lor pot fi înţelese şi clarificate numai din Cosmos. Or, o asemenea clarificare ar contribui considerabil la prospectarea minereurilor, la pronosticarea cutremurelor, la evaluarea, din punct de vedere geologic, a terenurilor destinate pentru construirea a diverse obiective.

O altă „problemă planetară" de o enormă importanţă practică o constituie legăturile reciproce dintre mare şi uscat. Este suficient să amintim că pe fundul mărilor au fost descoperite surse

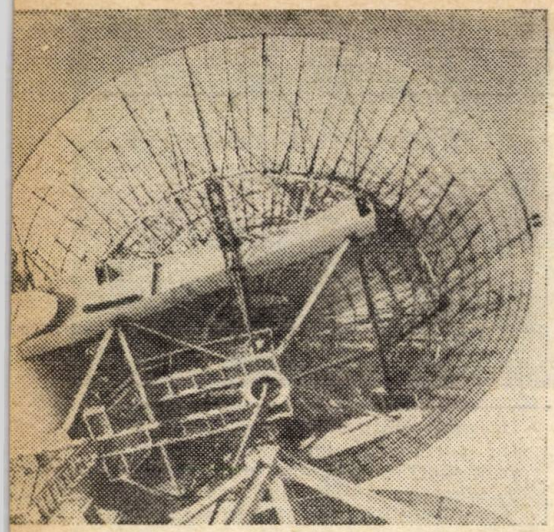

Centrul de telecomunicaţii spaţiale din Crimeea, pe litoralul Mării Negre, este unul din punctele de legătură cu navele cosmice sovietice. Un semnal radio lansat de aci ajunge pe Venus în numai 7,5 secunde

substanţiale de materii prime minerale. De pildă, în Marea Nordului s-au găsit numeroase şi întinse zăcăminte de gaze.

În sfîrşit, trebuie amintite observaţiile planetare geofizice. Geofizicienii continuă să-şi desfăşoare activitatea pe sectoare restrînse de pe suprafaţa Pămîntului, în timp ce pentru ei este extrem de important să cuprindă în aria observaţiilor lor continente şi oceane întregi, totalitatea globului pămîntesc. Este vorba, în primul rînd, de studierea cîmpului magnetic al planetei. Măsurătorile magnetometrice executate din avioane nu sînt ceva nou. Dar dacă ele ar fi executate de pe staţiuni orbitale, n-ar fi exclus să obţinem rezultate a căror importanţă nu ne-o putem nici măcar imagina la ora actuală. În felul acesta s-ar putea găsi, de exemplu, răspunsul la o problemă cardinală a ştiinţei şi anume — natura magnetismului terestru, care exercită o imensă influenţă asupra atmosferei şi asupra condiţiilor de trai de pe planeta noastră..

Un alt fapt semnificativ care atestă însemnătatea practică a observaţiilor efectuate în Cosmos, necesitatea lor : ministerul geologiei al U.R.S.S. a organizat studierea sistematică a fotografiilor care înfăţişează suprafaţa Pămîntului şi care au fost executate de pe sateliţi, dar de un şi mai mare folos vor fi pentru ştiinţă şi pentru activitatea practică observaţiile directe ale specialiştilor aflaţi pe staţiuni orbitale, dotate cu aparatele necesare. Nu mă îndoiesc că, cu timpul, echipajele acestor staţii vor fi alcătuite şi din geologi.

I. Golişev

prim-locţiitor al şefului serviciului hidrometeorologic, candidat în ştiinţe fizico-matematice :

Staţii meteorologice orbitale

Cu rezultate importante se vor solda cercetările asupra atmosferei Pămîntului, cercetări incluse în programul zborurilor spaţiale ale navelor „Soiuz-6", „Soiuz-7" şi „Soiuz-8". Cosmonauţii au efectuat observaţii asupra formaţiilor de nori şi cicloane, pe care le-au fotografiat. De exemplu, G. Şonin a urmărit deplasarea frontului atmosferic deasupra Kazahstanului şi a observat un taifun pe coastele Mexicului.

S-a şi conturat, în linii generale, un viitor serviciu meteorologic cosmic. Împreună cu sistemul de tipul „Meteor", este necesar să existe pe orbită staţiuni geofizice a căror rotire în jurul planetei să fie riguros sincronizată cu rotaţia Pămîntului în jurul axei sale. E de dorit ca ele să fie amplasate la o altitudine de circa 40 000 de km, astfel ca să staţioneze deasupra unei anumite emisfere şi, în momentul necesar, la o solicitare de pe Pămînt, să furnizeze un tablou general al stării atmosferei la scara planetei.

Ar fi raţional ca informaţii amănunţite, referitoare la starea timpului, să se obţină de la cîteva staţiuni meteorologice plasate pe orbită, la o altitudine de circa 2 000 de km. Ele ar urma să furnizeze informaţii despre cicloane, taifunuri, furtuni, în diverse regiuni ale planetei.

Proiectarea, executarea şi verificarea aparatelor destinate descifrării misterelor atmosferice, elaborării teoriei circulaţiei generale a atmosferei — toate acestea constituie o treabă complicată şi migăloasă. Viitoarele staţii orbitale, pe care îşi vor desfăşura activitatea specialiştii, vor accelera soluţionarea acestei probleme. Aflîndu-se la bordul unor astfel de staţii, meteorologii vor putea executa experimentele necesare, vor putea încerca diferite aparate, vor putea confrunta rezultatele furnizate de automate cu cele ale propriilor lor observaţii.

Acad. V. Parin,

F. Kosmolinski

candidat în ştiinţe medicale

Călătoriile spaţiale şi organismul uman

Medicilor şi biologilor le revine un mare merit în desfăşurarea zborurilor omului pe navele cosmice. A fost asigurată activitatea vitală şi o înaltă capacitate de lucru a omului în afara navelor cosmice. În cursul fiecărui zbor orbital pilotat — inclusiv în acelea executate de navele „Soiuz-6", „Soiuz-7" şi „Soiuz-8" — au continuat cercetările medicale şi biologice avînd ca obiectiv studierea influenţei pe care o exercită asupra organismului omenesc factorii zborului cosmic.

Există un grup de probleme ale cosmonauticii care, în esenţă, au fost descifrate de medicina aviaţiei. Aceasta nu înseamnă, însă, că problemele respective sînt soluţionate cu desăvîrşire. De exemplu, oamenii de ştiinţă îşi concentrează în prezent atenţia asupra solicitării constatate la aterizarea unei nave cosmice, după un zbor de lungă durată, în condiţiile stării funcţionale, apreciabil modificate a organismului, ca rezultat al acţiunii îndelungate a imponderabilităţii.

În aceeaşi ordine de idei trebuie amintite problemele legate de studierea influenţei imponderabilităţii asupra anumitor funcţiuni fiziologice ale omului. În prezent, medicina cosmică studiază intens reacţiile sistemului circulator, ale respiraţiei pulmonare şi ale aparatului vestibular. Se acordă, de asemenea, o mare atenţie şi sistemului nervos central, metabolismului energetic, termoreglării. Fără asemenea cercetări ar fi de neconceput perfecţionarea dispozitivelor care asigură regenerarea aerului şi termoreglarea în cabina unei nave cosmice. Sistemul digestiv este şi el foarte sensibil la condiţiile zborului cosmic şi revenirea la normal, după modificările ce apar cu acest prilej, se petrece foarte lent. Acest fapt nu poate fi ignorat la planificarea zborurilor cosmice de lungă durată. O tulburare a digestiei atrage după sine o perturbare a metabolismului energetic şi a unui şir întreg de complicate mecanisme biochimice şi endocrine.

Oamenii de ştiinţă intenţionează să elucideze, totodată, un şir de probleme care prezintă, deocamdată, un interes pur teoretic, dar care ar putea dobîndi, în curînd, o valoare practică. Este vorba, în primul rînd, de posibilităţile extinderii legăturilor dintre om şi sistemele tehnice. Se întreprind tentative de a folosi canalele tactile pentru recepţionarea informaţiei. Soluţionarea problemei acestor „biocomenzi" ar contribui la realizarea unor sisteme optime de asigurare a vieţii pe o navă cosmică, ar permite să se modifice automat funcţionarea acestor sisteme în conformitate cu starea cosmonauţilor.

Cum să fie transmisă informaţia medicală şi biologică de pe nave ce se îndepărtează considerabil de Pămînt ? Cum să fie organizate în asemenea împrejurări controlul medical şi cercetările medicale ? Soluţionarea acestor probleme reclamă construirea unor ordinatoare care să fie instalate la bordul navei şi care să prelucreze informaţia medicală primită de la cosmonauţi. Aparatele trebuie să „comprime" informaţia în vederea transmiterii ei pe canalele telemetrice cu volum limitat, să controleze automat starea cosmonauţilor şi să semnalizeze eventualele perturbări intervenite în starea sănătăţii, să prevină tulburările funcţionale de proporţii reduse, dar care s-ar putea ulterior agrava.

Perspectivele mai îndepărtate, legate de viitoarele zboruri interplanetare, pun pe ordinea de zi proiectarea unor sisteme ecologice închise. Aparatura necesară asigurării condiţiilor de viaţă se bazează, în prezent, în întregime, pe rezervele de oxigen, apă şi substanţe alimentare luate de pe Pămînt. În faţa specialiştilor stă o sarcină complicată. Este vorba de a se crea noi sisteme care să asigure condiţiile de viaţă, bazate pe „verigi" biologice şi fizico-chimice capabile să refacă oxigenul din bioxidul de carbon expirat, să regenereze apa din produsele activităţii metabolice şi să refacă rezervele alimentare. Numai astfel de sisteme, care să reproducă într-o măsură cît mai mare circuitul firesc al substanţelor pe Pămînt, pot asigura existenţa normală a unui echipaj în cursul unui zbor de mai multe luni sau chiar de mai mulţi ani.

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

Joseph C. Harsch

ÎNCĂ DOUĂ LUNI?

PREȘEDINTELE Nixon a cerut poporului american și reprezentanților acestuia în Congres să-i mai acorde două luni în care să nu fie supus criticilor și hărțuielilor politice, pentru a avea răgazul să găsească o soluție la problema războiului din Vietnam.

El nu va obține aceste două luni suplimentare. Sentimentele sînt prea răspîndite și prea adînci în momentul de față și a sosit de mult timpul ca acest război să ia sfîrșit. Mai de vreme sau mai tîrziu, Nixon va fi obligat să iasă din Vietnam în singurul fel în care o mare putere a reușit vreodată să iasă dintr-o asemenea situație.

Ori de cîte ori discutăm problema retragerii americane din Vietnam, vorbim în realitate despre problema — totdeauna dificilă — a lichidării unui imperiu sau a unei părți a acestuia. Nixon a anunțat o politică de lichidare a acelei părți a imperiului american care se află pe continentul Asiei. Această politică se numește „dezangajare de continentul asiatic".

Istoria arată în mod foarte clar cum se realizează un asemenea lucru. Sau puterea imperialistă este zvîrlită afară după o înfrîngere militară, sau pleacă singură pe baza unui program prestabilit.

Portughezii au fost zvîrliți din Goa de o forță superioară. Refuzaseră să plece de bună voie.

Imperiul german a fost lichidat ca urmare a înfrîngerii din primul război mondial.

Imperiul francez din Extremul Orient a fost lichidat prin înfrîngere militară.

Imperiul britanic din secolul al XIX-lea a fost lichidat prin metoda termenelor de retragere.

În majoritatea cazurilor, acolo unde se folosește metoda stabilirii unor termene de retragere, puterea imperială care urmează să părăsească teritoriul respectiv, încearcă să controleze guvernul care va prelua puterea. Aceste eforturi eșuează aproape întotdeauna.

Din momentul în care trupele imperiale părăsesc în mod efectiv teritoriul respectiv puterea imperială nu mai poate controla evoluția politică a evenimentelor. Aceste evenimente pot fi de obicei controlate numai pînă în momentul plecării trupelor. Ceea ce se întîmplă după aceea este determinat de forțele politice locale, pe care puterea imperială nu le poate înțelege niciodată pe deplin. Uneori, nici nu știe măcar de existența lor.

Două luni suplimentare pentru Nixon nu înseamnă, în fapt, decît amînarea cu două luni a adoptării unei hotăriri pozitive cu privire la retragerea din Vietnam și a anunțării unor termene precise în această privință.

Desigur, speranța unora dintre cei ce doresc retragerea este că în aceste două luni evenimentele vor înclina în favoarea regimului de la Saigon și a forțelor sale armate, făcîndu-le mai pregătite să supraviețuiască momentului final al plecării forțelor americane. E o poveste veche. Elementul indigen care a beneficiat de pe urma prezenței puterii imperiale nu dorește nici el să o vadă plecînd. În toate situațiile de acest fel există întotdeauna o clasă privilegiată care a beneficiat de pe urma asocierii cu imperiul.

Mai devreme sau mai tîrziu, Washingtonul va trebui să renunțe la ideea că va putea dicta forma politică definitivă a Vietnamului de sud. Tot ceea ce stabilește Washingtonul cît timp trupele americane sînt prezente acolo va fi răsturnat după plecarea trupelor.

Într-o bună zi, un președinte al Statelor Unite va trebui să facă ceea ce au făcut englezii în India, în Kenia, în Nigeria și în numeroase alte foste colonii ale imperiului. El va hotărî să părăsească țara la o dată stabilită și să-i lase pe indigeni să preia puterea.

Este clar că Nixon nu e încă pregătit să facă acest pas dureros. Cît timp n-o va face, va fi în mod necesar ținta criticilor și a presiunilor politice, ca și a hărțuielilor politice dinăuntrul propriului său partid și din partea democraților. Temporizarea nu mai poate dura mult.

„Ziua Moratoriului" împotriva războiului din Vietnam a fost marcată și de o demonstrație organizată de studenți londonezi în fața Ambasadei S.U.A.

THE SUNDAY TIMES

LONDRA

EZITĂRI ÎN FAȚA C.E.E.

UNII au sperat că discuțiile cu privire la Europa, care au avut loc la conferințele partidelor (laburist și conservator — n.n.), vor clarifica problema. Realitatea este că nu s-a întîmplat nimic de acest fel. La Brighton, dezbaterile laburiștilor și ale conservatorilor nu au reușit să aducă nici un singur nou argument sau fapt în sprijinul acestei vechi teme. Cei favorabili Pieței comune nu sînt capabili să stabilească consecințele practice ale intrării Angliei în această organizație, după cum adversarii Pieței comune nu au reușit să prezinte avantajele rămînerii în afara organizației. Urmărind ambele dezbateri, am reținut însă un fapt semnificativ pentru viitor: accentul ce se pune astăzi, chiar mai mult decît în trecut — și chiar în rîndurile susținătorilor intrării Angliei în Piața comună — pe posibilitatea ca prețul impus Angliei să fie prea ridicat.

Sondajele de opinie publică și manevrele efectuate, atît de Wilson cît și de Heath, au și pregătit terenul; în consecință, nu a surprins faptul că, la începutul săptămînii laburiste de la Brighton, primul ministru a dat tonul, declarînd că C.E.E. are nevoie de noi în aceeași măsură — „și mulți ar spune într-o mai mare măsură" — decît avem noi nevoie de C.E.E. George Brown, un adept verificat al „unității vest-europene", a considerat, totuși, că este politic sau necesar, sau și una și alta, să sublinieze în concluziile „dezbaterii europene" că, atunci cînd vor fi cunoscute condițiile intrării Angliei, „este posibil ca unii dintre noi să se arate dispuși să plătească un preț mai ridicat decît alții, în scopul creării unei Europe occidentale mai unite".

O săptămînă mai tîrziu, conservatorii proeuropeni au adoptat aceeași atitudine. Nu este vorba atît de o atitudine dezamăgită, cît de una de prudență. „Dacă prețul este prea ridicat, rămînem afară", a declarat Eldon Griffiths, promotorul moțiunii care a fost adoptată în cele din urmă. Și, din nou, gîndindu-se probabil la cei ce au impresia că alăturarea la Europa vestică va însemna că în scurtă vreme palatele Buckingham și Westminster (reședințele regală și parlamentară) vor fi scoase în vînzare, el a spus că această comunitate economică europeană va continua să se întemeieze pe vechile state naționale. Sir Alec Douglas-Home a insistat asupra necesității de a se

„reanaliza consecințele economice și politice ale intrării Angliei în Piața comună".

Toate acestea par destul de îndepărtate de elanul și entuziasmul manifestate cu două veri în urmă, atunci cînd oferta Angliei de a se alătura Pieței comune a fost prezentată „celor șase". Sper însă că persoanele și guvernele din Europa continentală care au citit rapoartele dela Brighton (presupunînd desigur că au dat atenție ritualelor învechite ale acestor ceremonii tribale anuale) nu vor face o confuzie între ceea ce este aparență și ceea ce este realitate.

În ciuda schimbării de accent la care m-am referit, nimic nu s-a schimbat în practică. Chiar și acțiunea uluitoare a partidului laburist de a aproba cu aparentă satisfacție o moțiune atît de ambiguă încît se bucura atît de sprijinul lui George Brown cît și de acela al lui Douglas Jay, nu a schimbat cu nimic linia oficială după care Anglia dorește să înceapă negocierile de aderare cît mai curînd posibil. Conservatorii pot să se laude că s-au arătat mai categorici ; moțiunea lui Griffiths a reprezentat o declarație lipsită de echivoc în sprijinul intrării Angliei.

„Dar ce înseamnă toate acestea ?" întreabă uluit omul de pe stradă. „Care anume este prețul despre care ni se spune că este prea ridicat ? Cînd ni se va preciza în ce fel aderarea noastră la Piața comună va afecta viețile noastre și cînd ne vor fi prezentate aceste informații într-o formă pe care s-o putem înțelege ? Ni se ascunde ceva ?".

Este natural și bine ca aceste întrebări să fie puse, dar răspunsurile sînt mai greu de dat. Primul ministru a declarat că a cerut să se întocmească noi studii privind efectul aderării asupra agriculturii, balanței de plăți, balanței comerciale etc. Există însă toate șansele ca rezultatul să fie atît de dependent de diferitele și variatele presupuneri ce vor trebui făcute în privința evoluției viitoare a Comunității, încît este de neconceput ca el să furnizeze răspunsul satisfăcător la această întrebare simplă : „Ce va însemna aceasta pentru mine, pentru ferma mea, pentru întreprinderea mea, pentru țara mea ?".

Singura cale de a afla prețul ce ni se cere și de a hotărî apoi dacă ne putem permite și dorim să-l plătim, este să începem negocierile. Este ilogic să se sugereze, așa cum au făcut-o numeroși vorbitori din ambele partide la Brighton că, înainte de a începe negocieri, trebuie să ne asigurăm că ele se vor termina cu succes, adică, cu alte cuvinte, că prețul va fi convenabil pentru noi. În Evul mediu, trimișii regali se interesau dacă mîna unei prințese dintr-una din casele regale va putea fi obținută. Dar noi nu mai trăim în Evul mediu și prințesa pe care ne gîndim s-o luăm în căsătorie nu a spus încă în mod hotărît dacă este dispusă să se lase curtată. De îndată ce va face acest lucru, singura posibilitate de a merge mai departe este să-i facem curte și să așteptăm. La mijlocul lunii noiembrie, „cei șase" se vor întîlni la nivel înalt pentru a discuta intrarea Angliei. Deși în aer plutesc și păreri mai optimiste, eu nu aș stabili o dată mai apropiată decît mijlocul verii 1970 pentru începerea negocierilor. Între timp, este bine să ne reamintim — și procedeul ne va da posibilitatea să plasăm într-o mai bună perspectivă noua nuanță enunțată de ambele partide — că intrarea Angliei în Piața comună nu a fost niciodată necondiționată.

Cei care vorbesc acum despre apăsarea ruinătoare pe care ar exercita-o asupra balanței noastre de plăți, contribuția noastră financiară la politica agricolă a Comunității („a distruge lira sterlină pentru a subvenționa fermierii francezi") ar trebui să citească pasajul cheie din discursul ținut la Haga în iulie 1967 de Brown, pe atunci ministru de externe, cînd el a prezentat oficial cererea de intrare a Angliei : „În ceea ce privește finanțarea politicii agricole comune, cred că se recunoaște faptul că actualele aranjamente financiare vor plasa o povară neechitabilă pe umerii Angliei".

Declarația este la fel de adevărată astăzi ca și atunci cînd a fost făcută. La fel este și concepția exprimată în același discurs, că în momentul în care noi am accepta obligațiile Tratatului de la Roma și hotărîrile la care a dus acesta, acceptarea ar trebui eșalonată pe o perioadă de tranziție „și, desigur, adaptată modificărilor survenite între timp în cadrul Comunității".

Această frază a căpătat, în cei peste doi ani de cînd a fost rostită, o semnificație sporită. Cea mai vădită dintre aceste „modificări" o prezintă prăbușirea virtuală a politicii agricole comune a C.E.E. Devalorizarea franceză și măsurile care duc spre reevaluarea vest-germană, împreună cu excesivul protecționism agricol al politicii inițiale, au făcut-o cu totul inaplicabilă.

Guvernele „celor șase" cunosc acest lucru și la fel o cunoaște și comisia de la Bruxelles, deși nu dorește s-o recunoască. Redactorul economic al ziarului „Le Monde", Fabra, a scris că țările C.E.E. ar trebui să-și remodeleze politica agricolă după britanici, în loc de a încerca să determine Anglia să-și repudieze propriul ei sistem, în favoarea unui sistem european al cărui caracter dăunător a fost dovedit.

Într-adevăr, prăbușirea politicii agricole comune a mers atît de departe, încît există o mare tentație de a se da urmare sugestiilor lui Fabra, prin lansarea unei inițiative britanice în domeniul creării unei noi politici agricole la care și Anglia să aibă o contribuție. Dar încă din momentul primei noastre încercări, în 1961, de a ne alătura „Europei", am fost priviți de către „cei șase", în special în Franța, ca urmărind o operație de dezagregare, menită să promoveze propriile noastre interese egoiste (ca și cînd politica franceză nu ar avea exact același scop). A lua acum inițiativa în privința agriculturii ar însemna cu certitudine să provocăm din nou aceleași bănuieli.

Frank GILES

Pe șantierul Centrului memorial „V. I. Lenin", aflat în construcție la Ulianovsk

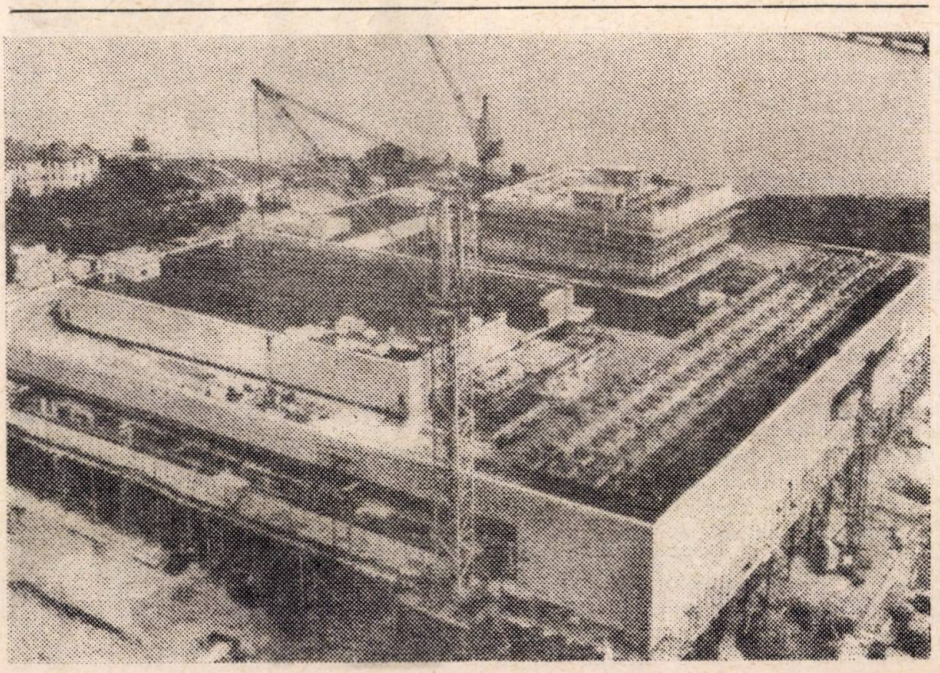

RELAZIONI INTERNAZIONALI

SETTIMANALE DI POLITICA ESTERA

MILANO

REEXAMINĂRI BOLIVIENE

LOVITURA de stat militară de la 26 septembrie din Bolivia nu i-a surprins pe observatori. Mai mult, este chiar greu să găsești în istoria acestei țări andine un „pronunciamento" atît de așteptat. De mai mulți ani se pronostica lovitura generalului Alfredo Ovando Candia, mai precis din noiembrie 1964, cînd acesta îl ajutase pe René Barrientos să ia conducerea și apoi să fie ales președinte constituțional. Ovando Candia a trebuit să bată pasul pe loc, păstrîndu-și, totuși, funcția de șef al forțelor armate. Moartea lui Barrientos, în aprilie trecut, i-a deschis calea. Succesorul defunctului general, Luis Adolfo Siles Salinas, a rămas în post numai cinci luni.

Se impune multă prudență în aprecierea evenimentului : schematismul și

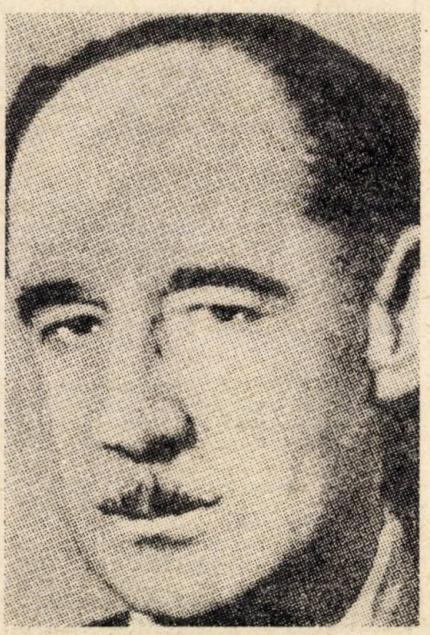

Generalul Alfredo Ovando Candia, noul lider al Boliviei

simplismul au condiționat un anumit fel de gîndire pe baza căruia se tinde încă să se strîngă într-un singur mănunchi incursiunile în politica militarilor sud-americani. De cîtva timp, însă, au apărut noutăți care au modificat panorama tradițională, noutăți poate abia schițate sau în curs de precizare, dar suficiente pentru a determina o reexaminare. Cazul Perului este exemplul cel mai simptomatic. Și tocmai la Peru s-a referit Ovando Candia în primele declarații făcute după lovitură : a declarat că preconizează o „confederație ideologică" cu liderii din Lima pentru a realiza și în Bolivia „eliberarea națională și o politică internă autonomă".

După expulzarea din țară a lui Siles Salinas, generalul Ovando Candia a format un guvern de militari și civili. Ministerele încredințate militarilor sînt : internele, apărarea, economia, problemele țăranilor, lucrările publice, în plus societatea minerală națională. Civililor le-au fost atribuite munca, externele, minele și petrolul, instrucția, agricultura, sănătatea, informațiile și turismul, planificarea. După cum se vede, o egală împărțire de sarcini, iar în cele două grupuri titulare, personalități de egală importanță. Trebuie arătat și faptul că ministrul instrucției, Mariano Baptista Gomucio, și cel al finanțelor, Antonio Sánchez de Lodaza, provin din rîndurile vechii Mișcări Naționale Revoluționare (M.N.R.) a lui Paz Estenssoro, în timp ce ministrul muncii, Mario Rolon Anaya, aparținea Partidului de stînga revoluționar al fostului lider sindical și vicepreședinte al Republicii, Juan Lechin. Aceste semnalări sînt interesante pentru că Ovando Candia și-a justificat gestul nu numai prin obișnuitul motiv al necesității de a scoate statul din starea de „anarhie și dezordine", ci și prin dorința de a salva cuceririle „revoluției naționale", pentru a urma calea emancipării indicată de ea.

Programul în 18 puncte propus de autorii loviturii poartă semnătura tuturor șefilor militari. Iată dispozițiile principale : asigurarea suveranității naționale „pe baza surselor de producție ale țării" ; realizarea unei industrii grele ; planificarea unei politici economice care să ducă la „înlocuirea finanțării externe" ; realizarea unei politici monetare în armonie cu planul general de dezvoltare a națiunii ; reorganizarea structurii comerțului cu exteriorul, în special cel legat de minerale și metale ; protejarea capitalului național și acordarea de garanții pentru cel străin, „pentru ca acesta să contribuie în mod real la dezvoltarea economiei boliviene conform legilor Republicii" ; reevaluarea salariilor muncitorilor conform costului vieții ; abordarea problemei șomajului pe baza unui plan pentru crearea unor noi locuri de muncă ; perfecționarea reformei agrare prin mecanizare și credite ; adoptarea unei politici externe independente, bazată pe dreptul statului de a „determina liber și suveran" propria orientare politică, și strîngerea relațiilor diplomatice cu statele socialiste ; fixarea, ca „misiune fundamentală" a politicii externe boliviene, contribuția țării la „cauza unității politice și economice a Americii Latine". Pe lîngă acest program, tot la 26 septembrie, Ovando Candia a promulgat un decret pentru imediata revocare a legii petrolifere din 1955, redactată, subliniază măsura legislativă, „în exclusivul avantaj al grupurilor străine". Această lege, denumită Codicele Davenport, prevede întreruperea monopolului statului asupra exploatării petrolului și stabilește o politică de concesiuni pentru capitalul străin ; cele mai importante au fost acordate lui Gulf Oil din Pittsburgh, care în aproximativ un deceniu s-a făcut stăpîn pe o bună parte din piața internă boliviană, realizînd profituri uriașe.

Numai simpla revocare de la 26 septembrie a suscitat preocupări în Statele Unite. Oricum, Washingtonul a suspendat relațiile diplomatice așteptînd desfășurarea evenimentelor. Acum lucrul cel mai important nu e atît reluarea relațiilor diplomatice, cît faptul că în cercurile politice și economice americane se dă o interpretare mai realistă evenimentelor care au pus în mișcare armata boliviană.

Episodul bolivian poate ajuta la înțelegerea unui fenomen mai general care a cuprins America Latină. Poate nu va fi Ovando Candia omul care va reuși să traducă în viață toate punctele documentului de la 26 septembrie. Important este că se află în curs un proces de reexaminare politică, socială și economică. Se pare că se poate afirma că în Bolivia, ca și în Peru și alte țări sud-americane, se realizează o evoluție demistificatoare care permite contestarea unor opinii și poziții considerate pînă acum inatacabile.

Francesco RICCIU

Le Monde diplomatique

PARIS

SENSUL EVENIMENTELOR DIN LIBIA

CONTRAR frămîntărilor care s-au produs în alte țări arabe, lovitura de stat din Libia, de la 1 septembrie, a provocat în Occident o surpriză și o emoție deosebite. Prin comparație, loviturile de stat din Irak (iulie 1968) și din Sudan (mai a.c.) au fost primite în Occident cu sînge rece, dacă nu chiar cu indiferență. Și totuși, Irakul este unul din principalii producători de petrol, iar Sudanul se situează la una din marile răscruci ale Africii.

Judecînd mai atent, Libia ocupă o poziție-cheie. Prin situația sa geografică, ea servea de ecran, aparent impermeabil, între un Orient Mijlociu frămîntat și un Maghreb beneficiind de o relativă stabilitate. Regatul senussian era considerat ca unul din ultimele bastioane anglo-saxone în lumea arabă. Printr-un tratat semnat la 29 iulie 1953, Londra și-a asigurat privilegii administrative și militare apreciabile. Vasele și avioanele sale beneficiază de libertate de deplasare pe teritoriul libian : aeroportul civil de la Tripoli este plasat sub controlul tehnic al Royal Air Force-ului. Și mai important este protocolul de acord semnat la 9 septembrie 1954 cu S.U.A., care au obținut, pe lîngă aceleași avantaje acordate Angliei, concesiunea unei baze care se bucură de extrateritorialitate. Situată la periferia orașului Tripoli, baza de la Wheelus Field —

care poartă numele unui pilot american ucis în Iran la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial — este cea mai mare bază militară în afara teritoriului american. Interesele economice ale Washingtonului și Londrei în Libia sînt poate și mai importante decît preocupările lor de ordin strategic. Fostul regat senussian plutește, ca să spunem astfel, pe o mare de petrol, ale cărei rezerve dovedite sînt calculate la peste patru miliarde tone. Din cele 38 societăți exploatatoare, 24 sînt americane. Celelalte 14 sînt repartizate astfel : 6 vest-germane, 3 franceze, 2 italiene, 1 engleză, 1 anglo-olandeză și 1 spaniolă.

Amploarea șocului resimțit nu avea egal decît în efectul de surpriză pe care l-a trezit. În orice caz, este evident faptul că serviciile de informații anglo-americane, ca și poliția regelui Idriss, nu se așteptau la o insurecție armată și încă și mai puțin la un succes al acesteia. De mai mult timp se instalase optimismul. Cu toate acestea, revoluția de la 1 septembrie a avut priză mai ales în orașe, în rîndurile maselor populare. Triburile din Cirenaika, leagănul dinastiei senussiene, n-au opus, se pare, nici o rezistență.

Un examen mai minuțios al structurii societății libiene ne permite să explicăm de ce realitatea nu corespunde tabloului idilic prezentat odinioară. Veniturile de pe urma petrolului au îmbogățit desigur țara și au favorizat progresul în diferite domenii. Dar, în același timp, ele au creat sau au accentuat diferențele sociale care, la rîndul lor, au suscitat tensiuni ce s-au accentuat cu timpul. Marii beneficiari ai „boom"-ului petrolier — industriași, antreprenori, samsari, speculanți, aventurieri — nu sînt desigur numeroși, dar sînt prezenți. La nemulțumirea muncitorilor s-a adăugat și aceea a unei mici burghezii care avea sentimentul că a fost destinată dispariției. Țăranii săraci nu reușeau să țină piept marilor proprietari funciari, urmașii colonialiștilor italieni ; industria locală nu înflorea fiind lipsită de o politică protecționistă ; artizanatul era amenințat de importul produselor din S.U.A. sau Anglia. Micul comerț pierea în fața giganților comerțului internațional.

Nici forța, nici concesiile — adesea verbale — nu au reușit să reducă opoziția internă. Aceasta denunța „duplicitatea" suveranului, pe care-l acuza de a se fi legat puternic cu imperialismul. Privirile s-au îndreptat spre armată, singura forță organizată a țării. Ofițerii superiori sînt aleși, desigur, cu multă atenție, bine verificați. Dar într-o societate unde privilegiile banilor sînt exorbitante, familiile avute sau aparținînd oligarhiei conducătoare părăseau profesia armelor pentru a se orienta spre îndeletniciri mai practice. Tinerii ofițeri fac parte din clasele modeste. Frustrați de o societate care nu le oferă decît venituri mici, ei se angajează în armată ca să-și asigure, totuși, o slujbă stabilă. După cum s-a putut constata în diferite țări ale „lumii a treia", mulți dintre ei trec la „contestare". Aflați în slujba unei puteri cu care nu se pot identifica, acești ofițeri nu întîrzie să o atace.

Un proverb libian spune : „Pe acela care îți dă o funie, spînzură-l cu ea". Ceea ce au și făcut colonelul Kadhafi și prietenii săi. Președintele Consiliului revoluționar, cu toate că are numai 27 de ani, a făcut dovada unei prudențe remarcabile. Măsurînd cu atenție amploarea mizei angajate, atît pe plan local cît și internațional, atitudinea era fără îndoială dictată de grija de a preveni orice reacție violentă din partea adversarilor săi. Declanșînd lovitura de stat în timpul absenței regelui, el s-a ferit să ia măsuri împotriva suveranului, măsuri care ar fi putut să trezească reprobarea partizanilor săi. I-a privat, de asemenea, și pe englezi și americani de orice pretext de intervenție, în cazul cînd ar fi fost tentați să o facă, garantînd securitatea persoanelor și bunurilor străine și proclamînd imediat că societățile petroliere nu vor fi naționalizate. Abia după 19 zile de la lovitura de stat, noul regim și-a anunțat intenția sa de a nu reînnoi acordurile militare încheiate cu S.U.A. și Anglia. Totul petrecîndu-se în legalitatea cea mai strictă, lovitura de stat de la 1 septembrie a fost redusă de către autorii săi la o simplă operație internă.

Aceasta modifică totuși echilibrul politic și strategic în regiune, americanii și englezii pierzîndu-și bazele militare. Miza n-a fost numai de ordin strategic și politic, ci în același timp și economic — petrolul. Fără să meargă pînă la naționalizare, noul regim libian se va arăta, fără îndoială, mult mai sever în ce privește condițiile de exploatare a „aurului negru" și va căuta să lărgească sfera clientelei sale.

Răsturnarea care s-a produs în Libia constituie, neîndoios, un eveniment capital în regiune. Nu este prea exagerat dacă o comparăm cu lovitura de stat care a răsturnat, în 1952, monarhia egipteană.

Eric ROULEAU

Colonelul Kadhafi (al treilea din stînga, în primul plan), împreună cu cîțiva dintre ofițerii care au participat la instaurarea noului regim libian

Piet de JONG

președintele Consiliului de Miniștri al Olandei

La invitația guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului de Miniștri al Olandei, Piet de Jong, și ministrul afacerilor externe, Joseph Luns, vor face o vizită oficială în România între 27 octombrie și 3 noiembrie.

Piet de Jong s-a născut la 3 aprilie 1915, la Apeldoorn. În 1931 intră ca aspirant în marină și urmează Colegiul naval regal de la Helder, specializîndu-se în arme submarine. La 24 august 1934, devenit ofițer, servește pe diferite nave și submarine în Marea Nordului, în Extremul Orient și în Marea Caraibilor.

În timpul celui de-al doilea război mondial, după invadarea Olandei de către trupele naziste, Piet de Jong pleacă, în mai 1940, în Anglia pe submarinul O—24, la bordul căruia luptă în tot cursul războiului, mai întîi ca ofițer, apoi în calitate de comandant al unității. După război, locotenentul de Jong face parte din statul major al marinei, la ministerul acestei arme. În iunie 1948 devine adjunct al ministrului marinei, iar în mai 1949 este numit secretar de stat al ministerului. În aprilie 1955, promovat căpitan-locotenent, Piet de Jong este numit aghiotant al reginei Juliana, funcție pe care o va îndeplini pînă la 20 mai 1958, după care, timp de aproape un an, comandă submarinul de vînătoare „Geiderland".

În 1959, Piet de Jong părăsește serviciul activ, devenind, în perioada iunie 1959 — iulie 1963, secretar de stat al marinei. Numit în iulie 1963 ministru al apărării în cabinetul Mariynen, Piet de Jong, devenit între timp contraamiral, își păstrează portofoliul în cele trei cabinete următoare.

La 21 martie 1967, regina Juliana îi cere să-și asume sarcina de a soluționa îndelungata criză guvernamentală și de a încerca reconcilierea punctelor de vedere ale partidelor catolic, calvinist și liberal, în vederea constituirii unui cabinet de coaliție. La 5 aprilie 1967, Piet de Jong izbutește să-și îndeplinească misiunea, devenind prim-ministru și ministru al afacerilor generale.

Într-un interviu acordat anul trecut revistei „Lumea", premierul Piet de Jong a subliniat însemnătatea climatului de încredere între națiuni pentru continuarea procesului de destindere internațională, relevînd că dezvoltarea și intensificarea relațiilor bilaterale pot contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă, la îmbunătățirea relațiilor dintre state.

A. M.

poșta redacției

EXPOZIȚII PLUTITOARE

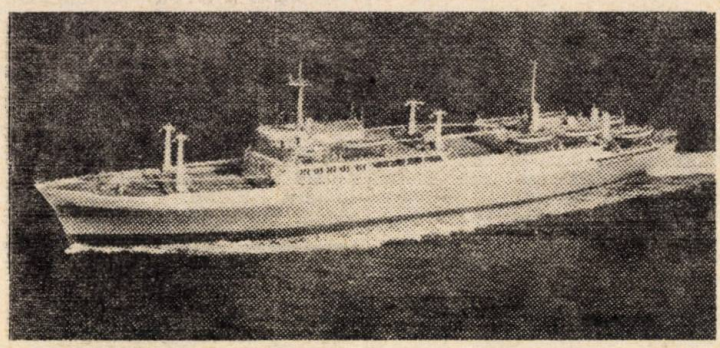

Aurelian Știrbu, Brăila. 1) Tîrgurile plutitoare au fost inițiate de Japonia, în decembrie 1956, cînd într-o serie de mari porturi din Asia de sud a acostat un vas cu ultimele produse ale industriei japoneze. În cei aproape treisprezece ani care au trecut, asemenea expoziții plutitoare au fost organizate în 80 de porturi din 64 de țări. Din 1962, Japonia a utilizat în acest scop un vas construit anume — „Sakura Maru" (Floare de Cireș) — ale cărui mașini sînt plasate la pupă pentru a lăsa loc celor 10 000 de exponate. Personalul însărcinat cu îngrijirea expoziției și echipajul însumează 200 de persoane. Capacitatea navei e prevăzută pentru 500 de vizitatori. Vasul, unic în lume în felul său, a costat 7 500 000 de dolari. Prima călătorie a făcut-o în 12 porturi din Orientul Îndepărtat, Orientul Mijlociu și Africa. În 1964 s-a oprit în 11 țări europene ; apoi în sud-estul asiatic, mai tîrziu în Statele Unite și Canada (1967), iar anul acesta în America de Sud. 2) Fotografiile directe ale Lunii, realizate de „Ranger-7" în 1964 și de misiunile „Apollo", au fost obținute cu obiective fabricate de societatea franceză pentru optică P. Angénieux. 3) În Franța există două centre de cercetare asupra poluării atmosferei. Unul se află la Vésinet, lîngă Paris ; celălalt, inaugurat de curînd, la Vigoulet-Auzil, lîngă Toulouse, de către dr. Aujaleu, președintele Organizației Mondiale a Sănătății, a fost botezat U-57.

Sorin Bistriteanu, Bacău. Nu trebuie confundată provincia Atacama, care se află în partea meridională a regiunii deșertice Atacama din Chile, cu vechea provincie boliviană Atacama, cedată statului Chile prin tratatul din 24 noiembrie 1884 și care formează astăzi provincia chiliană Antofagasta. În deșertul Atacama s-au descoperit în secolul trecut zăcăminte de nitrați și argint, iar de curînd, zăcăminte de cupru și fier. În această regiune, agricultura depinde exclusiv de posibilitățile de irigații (o depresiune interioară e parțial irigată de rîul Loa — așa-numita „oază Calama").

Prof. Traian Săsărman, Matei, jud. Bistrița-Năsăud. 1) Carlos Coimbra da Luz a fost în 1955 președintele Camerei Deputaților din Brazilia și a exercitat funcția de președinte al țării trei zile, timp în care titularul era bolnav. 2) Președinții Republicii Federale a Germaniei au fost : Theodor Heuss (1949—1959) ; Heinrich Lübcke (1959—1969) ; de la 1 iulie 1969, această funcție o îndeplinește Gustav Heinemann. 3) În Senatul Statelor Unite ale Americii există și femei.

SONJA HENIE

Alexandra Rauțki, București. Celebra patinatoare norvegiană Sonja Henie a decedat la 12 octombrie într-un avion care o transporta de la Paris la Oslo. Născută la Oslo în aprilie 1910, Sonja Henie a dominat patinajul artistic mai bine de zece ani. A fost pentru prima oară campioană a lumii în 1927 ; au urmat apoi numeroase alte asemenea titluri, printre care campioană olimpică în 1928 la Saint-Moritz ; în 1932 la Lake-Placid ; în 1936 la Garmisch. În același timp, a fost de șase ori campioană europeană. După trecerea la profesionism (1937), a turnat mai multe filme la Hollywood. În ultimii ani, Sonja Henie s-a consacrat artei moderne și a înființat un centru de artă modernă la Baerum lîngă Oslo.

VIITOARELE ECHIPAJE „APOLLO"

Ion Nicoară, București. 1) La Sinodul deschis recent la Roma participă o sută patruzeci și șase de prelați. 2) Au fost comunicate echipajele următoarelor trei nave spațiale „Apollo" : „Apollo-12", care va fi lansată la jumătatea lunii noiembrie : Charles Conrad, Alan L. Bean și Richard F. Gordon. Modulul lunar urmează să aselenizeze în Marea Furtunilor, foarte aproape de locul în care a căzut „Surveyor-3" ; „Apollo-13", care va fi lansată în martie 1970, va avea în echipaj pe James A. Lovell, Thomas K. Mattinglay și Fred W. Haise. Locul aselenizării : Fra Mauro ; „Apollo-14" va fi lansată în iulie 1970 și va fi formată din Alan B. Shepard, Stuart A. Roosa și Edgar D. Mitchell ; locul aselenizării : craterul Censorinus.

REPREZENTANȚE DIPLOMATICE

Dumitru Ticu, București. 1) În urmă cu o sută de ani, principalii reprezentanți diplomatici străini acreditați în România aveau rangul de consuli generali. În 1869 se aflau în București 10 consuli generali, reprezentînd următoarele țări : Germania, Anglia, Austro-Ungaria, Belgia, S.U.A., Franța, Grecia, Italia, Olanda și Rusia. Aceștia purtau titlul de consilier de legație și consul general, sau agent diplomatic și consul general. Serbia, a unsprezecea țară reprezentată la noi, avea la București un agent diplomatic. Unele țări aveau reprezentanți și în alte orașe — Iași, Galați, Brăila, Giurgiu, Craiova, Focșani, Bîrlad, Botoșani, Tr. Severin. Aceștia purtau gradul de consuli sau viceconsuli. 2) Albert Ducros, primul trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Franței la București, a fost numit la 28 februarie 1880 (stil vechi). Mihail Kogălniceanu a fost numit ambasador la Paris, la 24 mai 1880. Italia și-a numit primul trimis extraordinar și ministru plenipotențiar în România la 6 decembrie 1878, în persoana lui Giuseppe Tornielli. Primul ambasador român în Italia a fost doctorul Nicolae Crețulescu. William Arthur White, consul general al Angliei la București, a fost înaintat la gradul de trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la 8 februarie 1880. Primul ambasador român la Londra a fost N. Calimachi-Catargi, în acea vreme agent diplomatic la Paris.

M. Ciochină, com. Tulgheș, jud. Harghita. Informațiile dorite le puteți găsi în orice dicționar de specialitate sau în dicționarul enciclopedic român.

Iosif Șuth, Cluj. Vă sfătuim să vă adresați unei reviste de specialitate ori Radiodifuziunii.

Radu-Cornel Vasiliu, com. Fierbinți-Tîrg, jud. Ilfov. Regretăm, dar nu putem răspunde întrebărilor dv.

CASA RADIODIFUZIUNII FRANCEZE

N. Stamate, București. 1) Casa Radiodifuziunii Franceze deține, deocamdată, întîietatea în lume, din toate punctele de vedere, ale unui asemenea gen de construcție. A fost realizată după planurile arhitectului Henry Bernard, care a cîștigat concursul organizat în anul 1952. Construcția, începută în 1957, a durat șase ani, imobilele fiind date în folosință treptat, pînă în 1963. Ansamblul clădirilor, în formă de cerc cu un diametru de 150 de metri, adăpostește : 3 mari studiouri de concerte, 15 studiouri echipate pentru înregistrări, 5 săli mari pentru spectacolele cu public, 2 săli pentru spectacole de varietăți televizate, avînd fiecare cîte 700 de locuri, peste o sută de cabine de înregistrări, redacția revistelor de radio și televiziune, cantina cu 1200 de locuri, administrația și serviciile tehnice. În total, Casa are peste patru sute de încăperi principale, cu o suprafață de 40 000 m.p. Aceasta a fost cea mai mare lucrare executată în capitala Franței în ultimii ani. Printre alte recorduri, Casa Radio din Paris deține și pe acela al celor mai mari ferestre. Pe fațadă i-au fost montate, între altele, și 12 geamuri uriașe, care măsoară 11 x 2 metri fiecare și cîntăresc cîte 600 kilograme. 2) Date despre populația marilor orașe au fost publicate la „Poșta redacției" din nr. 30/1969. O listă care să cuprindă orașele lumii în funcție de numărul locuitorilor și de suprafață ar depăși cu mult spațiul acordat acestei rubrici. Vă recomandăm să consultați anuarele statistice sau dicționarele de specialitate.

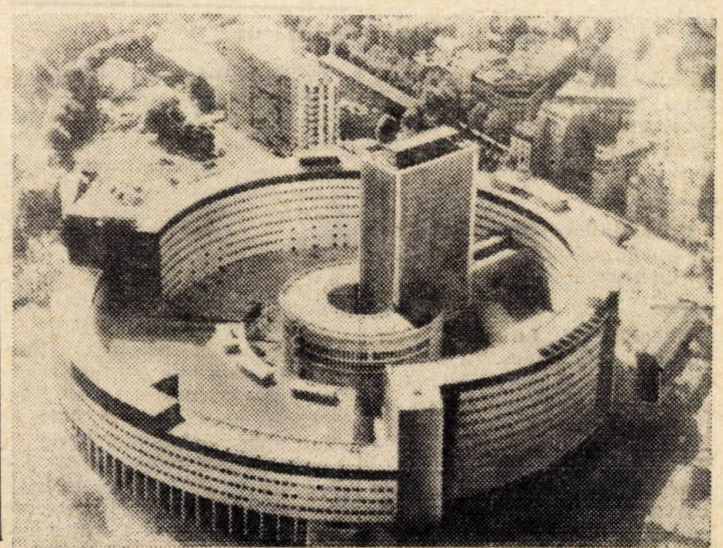

poșta redacției

STATUIA LIBERTĂȚII

Cristian Iancu, Brașov. Celebra Statuie a Libertății, care se află instalată pe o mică insulă din fața orașului New York, a fost dăruită americanilor de către francezi, în anul 1886. Este opera sculptorului Frédéric Bartholdi, care a conceput-o în trei părți : fundația, formată dintr-un bloc de beton, înalt de 16 metri, și cu laturile de 21x23 de metri ; piedestalul propriu-zis, tot din beton, înalt de 25 de metri; statuia, turnată în bronz. Întregul ansamblu măsoară 93 de metri înălțime și este străbătut în interior de un „puț" larg de 8 metri, în care se află instalate o scară spirală și un ascensor. La inaugurarea statuii — în ziua de 28 octombrie 1886 — două sute de nave, americane și franceze, au defilat prin fața insulei. Seara, imensa construcție a fost iluminată, din interior și de afară, cu electricitate, ceea ce a constituit pentru acea vreme o notă de senzațional. O copie a acestei statui, executată la scară redusă, se află la Paris, iar alta — cea mai recentă — confecționată în Italia pentru turnarea unui film istoric, a fost achiziționată, la 22 august 1969, de către primăria orașului francez Barentin și plasată pe locul cel mai înalt, între alte două sute de statui existente în această localitate. În fotografie : capul Statuii Libertății în fața orașului New York. Coroana din jurul capului este un balcon circular, în care încap cel puțin treizeci de persoane.

Kurt Müller, București. Nu sîntem în măsură să răspundem la întrebarea dv.

Gheorghe N. Luxandra, com. Stîlpeni, jud. Argeș. În ultimul timp nu au apărut date noi în procesul Shirhan, de natură să justifice un articol.

Alexandru Razi, com. Podu Turcului, jud. Bacău. Vom răspunde în scris întrebării dv.

DIAMANTUL ÎN AFRICA DE SUD

Diamantul constituie una din bogățiile Africii de sud și ocupă un loc deosebit în istoria politică și economică a Republicii Sud-Africane. Centrul industriei diamantului a fost inițial orașul Kimberley care, în numai cîțiva ani, a devenit cel mai populat centru al Africii de sud, după Capetown. În 1871 avea numai 50 000 de locuitori. După cum afirmă C. W. de Kieviet (istoric al Africii de sud), la numai un an de la începutul „febrei de diamant", Kimberley număra 2 biserici, un spital, un teatru și probabil tot atîtea circiumi ca în tot restul Africii de sud. Inițial, diamantul a fost extras de căutători izolați, de regulă aventurieri europeni. Exploatarea zăcămintelor de diamant pe această cale a devenit însă din ce în ce mai dificilă. Diamantele aluvionare erau foarte rare. Posesorul unei mici parcele nu putea să întreprindă săpături cu mijloace mecanice moderne pentru extracția minereului. În asemenea condiții, căutătorii de diamante au fost înlăturați de marii capitaliști. Republica Sud-Africană a fost multă vreme principala producătoare de diamante din lume. Încă din 1867, producția de diamant a R.S.A. depășise cu mult producția celorlalte țări. Descoperirea unor straturi aluvionare de diamant în albiile riurilor sud-africane a dus la înlocuirea extracției de minereu diamantifer și, o dată cu aceasta, la decăderea orașului Kimberley, vechiul centru al exploatării diamantului. În 1921, minele din Kimberley au fost abandonate. Cele mai importante surse de diamante aluvionare se află la Namaqualand — unde extracția a început în 1920 — în districtul Lichtenburg, din Transvaalul de sud-est, unde exploatarea a început în 1926. Azi Congo (Brazaville) și Angola au răsturnat definitiv vechea hegemonie a R.S.A. în domeniul extracției minereurilor de diamant.

GH. BOGASIU, student București

EMBLEME

Costel Diaconu, București. Majoritatea asociațiilor internaționale existente astăzi în întreaga lume (sînt peste 2 200) și-au ales, la constituire, cîte o emblemă, pe care o folosesc atît pe corespondența lor, cît și pe afișele congreselor. Unele embleme sugerează, prin grafica lor, activitatea asociației respective, iar altele, constituite numai din inițiale, amintesc numele asociației. Emblemele asociațiilor guvernamentale sînt protejate de lege, conform normelor stabilite la conferința diplomatică de la Lisabona, din anul 1958, iar cele ale asociațiilor neguvernamentale, conform legii protecției operelor literare și artistice.

TRANSPORTURILE ÎN METRO

Ion Nicodim, Pitești. E greu de stabilit numărul pasagerilor transportați anual de cele mai mari linii de metrou din lume. Iată, totuși, o listă întocmită pe baza informațiilor furnizate de revista „Dernières nouvelles ferroviaires", din care sînt excluse însă liniile intrate în funcțiune în 1969. New York : metroul are o lungime de 381 km ; anual sînt transportați 1 400 milioane de pasageri (cifrele pentru pasageri sînt date în milioane) ; Londra: 348 km — 670 mil. pasageri ; Chicago : 258,6 km — 114 mil. pasageri; Paris: 189 km — 1 200 mil. pasageri; Moscova: 77 km — 1 000 mil. pasageri ; Hamburg : 74,3 km — 317 mil. pasageri; Tokio: 59,9 km — 385 mil. pasageri; Philadelphia: 42 km — 130 mil. pasageri ; Stockholm : 40,4 km — 132 mil. pasageri; Madrid: 39,5 km — 455 mil. pasageri; Boston: 37,3 km — 90 mil. pasageri; Buenos Aires: 30,7 km — 317 mil. pasageri ; Viena : 26,7 km — 90 mil. pasageri; Atena: 25,6 km — 52 mil. pasageri; Osaka: 19,9 km — 280 mil. pasageri; Barcelona: 17,7 km — 184 mil. pasageri ; Leningrad : 14,5 km — 80 mil. pasageri; Glasgow: 10,5 km — 27 mil. pasageri; Toronto: 10,4 km — 66 mil. pasageri; Lisabona: 7,3 km — 20 mil. pasageri ; Rotherdam : 6 km ; Kiev: 5,9 km ; Budapesta : 3,7 km. (Pentru trei din orașele mai sus-menționate nu am dispus de date privitoare la numărul pasagerilor).

PARTIDELE DIN UGANDA

Victor Nemeș, Craiova. 1) Potrivit ultimelor statistici, în Uganda populația Bantu reprezintă 16 la sută din numărul locuitorilor (acest număr era la sfîrșitul anului 1968 de aproximativ 8 milioane). Triburile Iteso, Basoga și Banyankore reprezintă un milion și jumătate de locuitori. La totalul populației negre trebuie adăugat 9 000 de europeni și 92 700 persoane de alte origini, dintre care 83 800 asiatici și 2 300 arabi. 2) In Uganda sînt două partide principale : Uganda People's Congress (cu sediul la Kampala), partid de guvernămînt, cu o largă majoritate în parlament — prezidat de Milton Obote și cu aproximativ 500 000 de membri — și partidul democrat, care deține 6 locuri în parlament și se află în opoziție. 3) Uniunea progresistă senegaleză (U.P.S.), din care sînt aleși membrii Adunării naționale, este singurul partid legal din Senegal. Ultimul partid de opoziție, Partidul Adunării Africane (P.R.A.), a fuzionat cu U.P.S. în iunie 1966.

ASTRONOMII PUISEUX

Alexandru Vintilă, Făgăraș. Victor Puiseux, astronom și matematician francez (1820—1883), a început să lucreze la Observatorul din Paris în 1855. A lăsat o serie de lucrări de mecanică celestă, de o mare importanță și a fost adevăratul fondator al teoriei funcțiilor algebrice a variabilei complexe. Fiul său, Pierre (1855—1928), și el conferențiar la Sorbona și astronom al Observatorului parizian, a studiat accelerația seculară a mișcării Lunii, a luat parte activă la elaborarea atlasului fotografic al Lunii și a hărții fotografice a cerului etc.

Alexandru Vasile, Caracal. Vă sfătuim să adresați întrebarea dv. revistei „Magazin istoric".

Prof. Dumitru Lișiță, com. Chiojdeanca, jud. Prahova. Foarte interesantă inițiativa dv. Ne pare rău, însă ea nu corespunde profilului revistei noastre. Vă sfătuim să vă adresați revistelor „Magazin" sau „Flacăra".

Eleonora Anton, orașul Gh. Gheorghiu-Dej. Vă recomandăm să vă adresați organelor competente.

Ion Săndoiu, București. Informația pe care o dețineți dv. nu contrazice răspunsul publicat de noi la „Poșta redacției".

Maria Ionică, Ruginoasa, Iași. Despre problema care vă interesează, revista noastră a scris în mai multe rînduri. Vă sfătuim să consultați colecția.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UTILAJE PRACTICE PENTRU SANTIERELE DE CONSTRUCTII

Întreprinderea
„6 MARTIE“
TIMIŞOARA

realizează:

— **Macara ușoară pentru lucrări de finisaj**
sarcina maximă de ridicare 250 kg
viteza de ridicare . . . . . 30 m/minut
înălțimea maximă de ridicat 35 m

— **Macara de fereastră**
utilaj de mică mecanizare, pentru ridicarea materialelor (mortar, cărămidă, tencuială, dale de băi, plăci de mozaic) și aparatelor de instalații cu greutăți mai mici de 150 kg.

— **Troliu de 150 kgf,**
utilaj de mică mecanizare cu o largă utilizare la construcțiile cu mai multe etaje, pentru ridicarea materialelor și diferitelor obiecte la etaje superioare, care nu depășesc 150 kgf.

Pentru relații și informații mai amănunțite, vă rugăm să vă adresați : Întreprinderea „6 Martie“ — Timișoara, Calea Circumvalațiunii nr. 8—12 ; căsuța poștală nr. 154 ; adresa telegrafică — „6 MARTIE“-Timișoara telefon : 17761 : 17762 : 17763

FABRICA DE PRODUSE CHIMICE

SINTEZA ORADEA

produce
și
livrează

următoarele insecticide fitofarmaceutice de mare eficiență :

— CARBETOX — Se aplică în pomicultură, în legumicultură, în culturile de bumbac, de tutun, de sfeclă de zahăr și în silvicultură, pentru combaterea insectelor rozătoare și sugătoare, împotriva păduchilor țesoși și a acarienilor fitofagi. Are aplicații în zootehnie în combaterea endo și ectoparaziților vitelor și a păsărilor de curte.

— FOSFOTOX R — (Rogor) Se utilizează în pomicultură, în cultura cerealelor, în legumicultură, la plantele industriale și plante ornamentale, în zootehnie, cu indicații speciale pentru combaterea aphidelor, acarienilor, păduchelui verde al mărului și al piersicului ; se întrebuințează pentru combaterea păduchelui negru al sfeclei, mușteî cireșului, păduchelui de frunză.

— FOSFOTOX F — (Ehtion) Se recomandă pentru combaterea acarienilor fitofagi în pomicultură și viticultură, a păduchilor țesoși în tratamentele de iarnă. Are eficacitate mare în combaterea păduchelui San José, păianjenului brun al pomilor și al păduchelui cenușiu al verzei.

— CIMEXAN — Se întrebuințează pentru distrugerea radicală a insectelor parazite din locuințe și localuri publice în combaterea ploșnițelor, păduchilor, puricilor și a muștelor.

Instrucțiunile de folosință se pot obține de la FABRICA DE PRODUSE CHIMICE „SINTEZA" Oradea, str. Chimiei nr. 3—7

Lei 2

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 47 *13 noiembrie 1969*

Exigenţe ale înfăptuirii securităţii europene

Climatul politic indian

reportaj pe glob

Buenos Aires

Scopurile expediţiei „APOLLO-12“

Convorbiri oficiale între președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, și primul ministru al Republicii Congo (Brazzaville), Alfred Raoul

Ministrul comerțului exterior al României, Cornel Burtică, și secretarul federal pentru comerțul exterior al R.S.F. Iugoslavia, Muhamed Hacici, semnînd Protocolul comercial româno-iugoslav pe anul 1970.

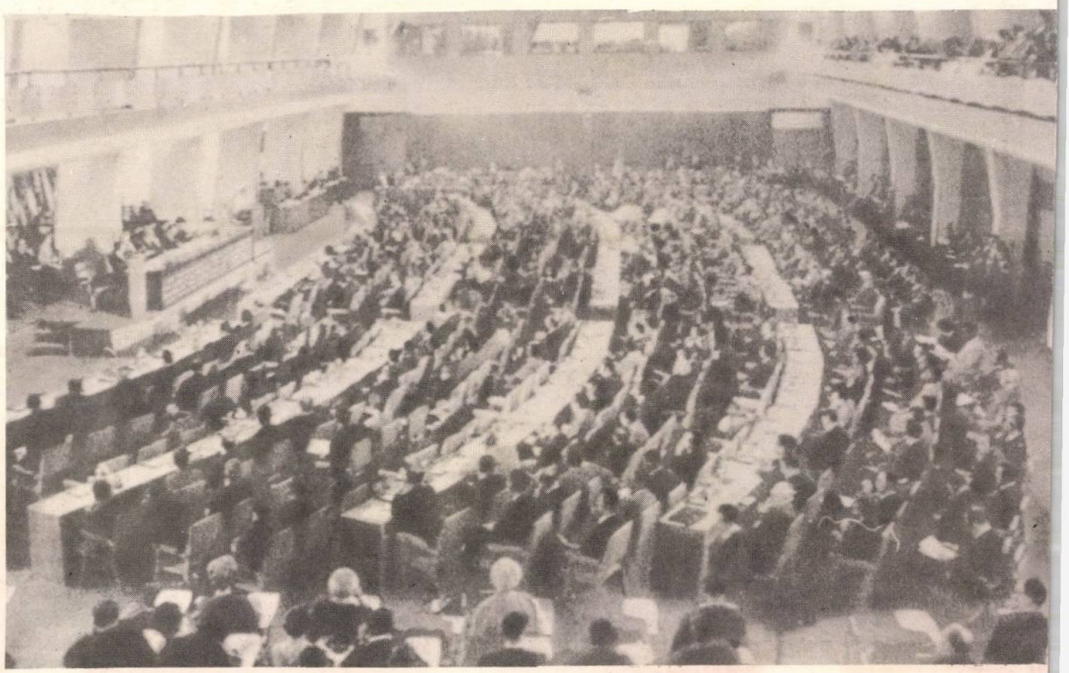

La Roma se desfășoară lucrările celei de a 15-a sesiuni a conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.)